

Esélyteremtő Programterv

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a
Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok
célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”*

ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata
2015. november

Tartalom

Bevezetés	4.oldal
I. A Salgótarjáni járás bemutatása	6.oldal
I.1. Demográfia	7.oldal
I.2. Munkaerőpiac, foglalkoztatottság	13.oldal
I.3. Egészségügyi és szociális helyzet	20.oldal
I.4. Lakáshelyzet	24.oldal
I.5. Gazdasági helyzet	27.oldal
II. A járásszékhely – mint projektgazda – bemutatása	29.oldal
III. Az ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091 projekt céljai	39.oldal
IV. Az Esélyteremtő Programterv (EP)	43.oldal
IV.1. A jogszabályi háttér bemutatása	45.oldal
IV.2. Helyzetelemzés	47.oldal
IV.2.1. Az Esélyteremtő Programterv célcsoportjai	52.oldal
IV.2.1.1. A mélyszegénységben élők és a romák	52.oldal
IV.2.1.2. A gyermekek	58.oldal
IV.2.1.3. A nők	61.oldal
IV.2.1.4. Az idősek	63.oldal
IV.2.1.5. A fogyatékkal élők	65.oldal
IV.2.2. Problématérkép, problémák összegzése	69.oldal
IV.3. Az Esélyteremtő Programterv Intézkedési Terve (EP IT)	72.oldal

IV.3.1. Az intézkedési területek részletes kifejtése	75.oldal
V. A megvalósítás	101.oldal
V.1. A beavatkozások megvalósítói, partnerség kialakítása	101.oldal
V.2. A Felzárkóztatási Kerekasztal működése, feladatai	136.oldal
VI. Az Esélyteremtő Programterv nyilvánossága	140.oldal
VII. Monitoring	141.oldal
VIII. Fenntarthatóság	142.oldal
IX. Az Esélyteremtő Programterv elfogadása	145.oldal
Mellékletek	151.oldal

Bevezetés

A helyi szinteken kidolgozott és megvalósítás alatt álló stratégiai programok egyike a Helyi Esélyegyenlőségi Program, melyet az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a 321/2011.(XII.27.) Kormányrendelet valamint a 2/2012. (VI.1.) EMMI rendelet értelmében minden települési önkormányzat részletes helyzetelemzés alapján köteles elkészíteni, s az abban feltárt - az esélyegyenlőségi célcsoportok, hátrányos helyzetű társadalmi csoportok oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális - problémák enyhítése, megoldása érdekében intézkedési tervet kell meghatároznia, s azt a lehető legteljesebb mértékben megvalósítani.

A „Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében” elnevezésű, ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091 azonosító számú projekt célja:

A társadalmi felzárkózást elősegítő és a helyi esélyegyenlőségi programok végrehajtásához kapcsolódó olyan modell jellegű járási együttműködés kialakítása volt, melynek során Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata - mint járásszékhely - koordinációs tevékenységének megvalósításával szorgalmazta, a járáshoz tartozó települések, helyi gazdasági szereplők, civil szervezetek és egyházak közötti együttműködések létrehozását és megerősítését.

Ezen túlmenően a projekt megvalósítása segíti a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiában foglaltak és a 2014-2020 között tervezett felzárkózási/esélyegyenlőségi fejlesztések által elérendő mutatók pozitív irányú változását, és az ezek érdekében végrehajtott programok támogatását. Támogató elemei a területi együttműködés kialakítása mellett az érintettek képviselőinek bevonásával a járási szintű kerekasztal létrehozása, és egy járási szintű Esélyteremtő Programterv elkészítése.

A tudatos és modellértékű járási partnerség-építő tevékenység nagymértékben elősegíti az önkormányzati, állami, civil, egyházi intézmények által ellátott humán közszolgáltatások megszervezésének összehangolását, a költséghatékonyabb és magasabb szakmai színvonalú működését. A járási partnerség-építés folyamatába a felzárkózás, az oktatás, a szociális ellátások, az egészségügy és a foglalkoztatás területén tevékenykedő releváns szereplőket vontuk be.

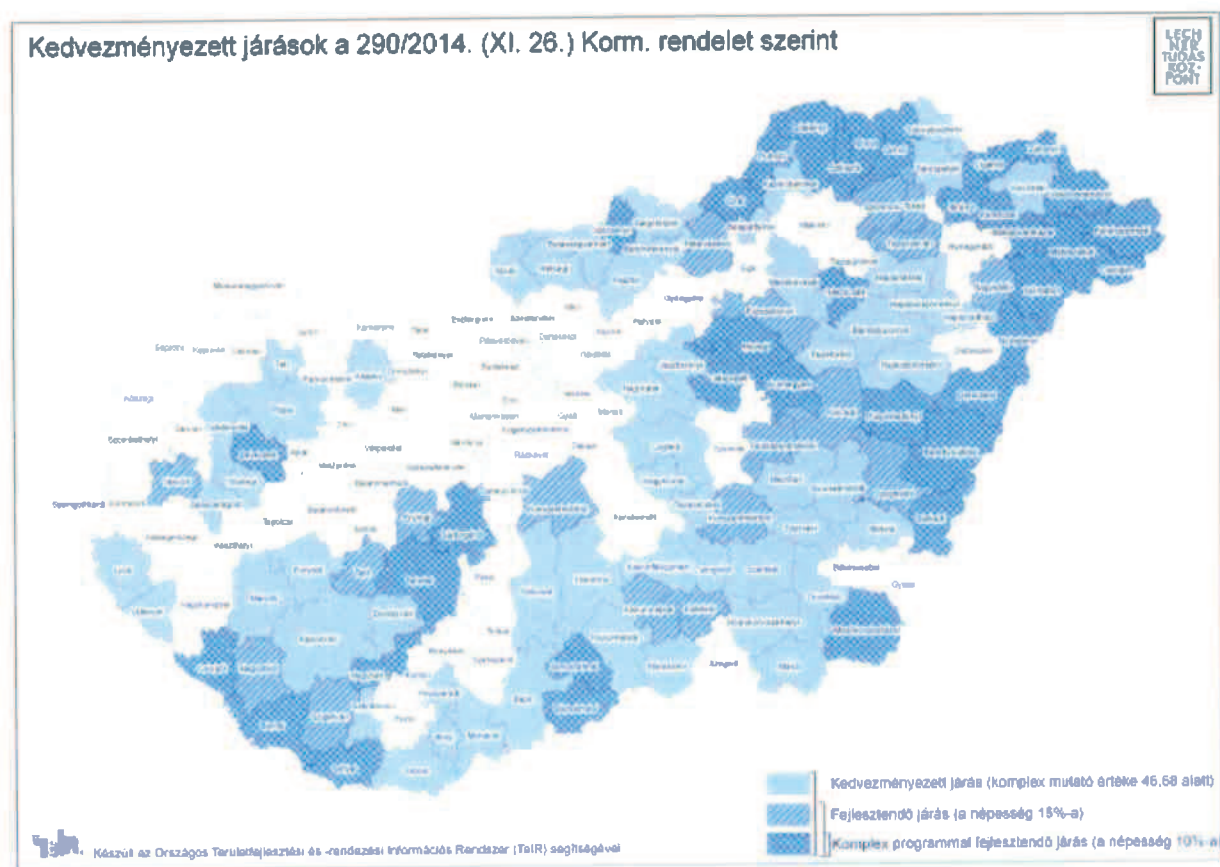
*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban,
a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

A projekt keretében a városban meglévő tapasztalatok, referenciák járási szintű kiterjesztése is megtörtént, a kisebb települések szakszerű segítséget kaptak a helyi esélyegyenlőségi programjaik végrehajtásához. Az együttműködések keretében feltárt intézményrendszeri, célcsoporti információk hozzájárultak a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javításához, a hatékonyabb járási feladatellátáshoz, a járási szint, mint közigazgatási egység megerősítéséhez.

I. A Salgótarjáni járás bemutatása

A Salgótarjáni járás a hegyvidéki Nógrád megye keleti részén fekszik, társadalmilag és gazdaságilag elmaradottabb a fővárossal foglalkoztatási és rekreációs kapcsolatban lévő nyugati járásoktól. Jellemzően aprófalvas, nem urbanizált térség, melynek 29 településéből egyedül a járásszékhely - amely egyben megyeszékhely is – Salgótarján a város. Természeti erőforrásai jelentős táji, ökológiai és turisztikai értékeket, valamint erdő- és gyepgazdálkodási lehetőséget hordoznak magukban. Területe 525,23 km², népsűrűsége 123 fő/km².

A rendszerváltást követő bányabezárás és nehézipari visszaesés ellenére az ipar jelenleg is meghatározó gazdaságában (különösen jelentős a tűzelőberendezés-gyártás, a fémszerkezet-gyártás, a járműipari beszállítás), de a kis- és középvállalkozások dominanciája miatt foglalkoztatottságot gyengén biztosít. Vállalkozás-sűrűsége alacsony. A jövedelmek és az életkörülmények nem érik el, míg a munkanélküliség meghaladja a hazai átlagot. Népeségfogyása az elmúlt tíz évben az országos érték két és félszerese.

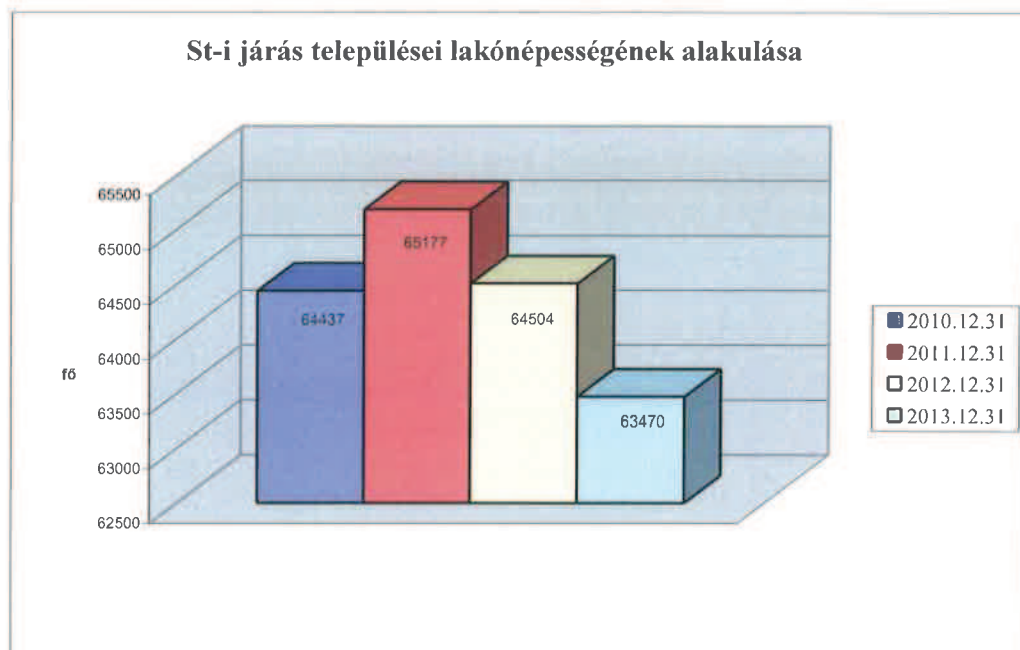
I.1. Demográfia

A Salgótarjáni járás lakónépessége 2014 elején közel 63,5 ezer fő volt, ez a megyei népesség 32%-a. A térségben élők 57,5%-a megyeszékhelyi lakos. Az elvándorlás a térségből jelentős, ezért az itt élők száma folyamatosan csökken.

A Salgótarjáni járás településeinek lakónépességének alakulása, ezen belül a nők száma:

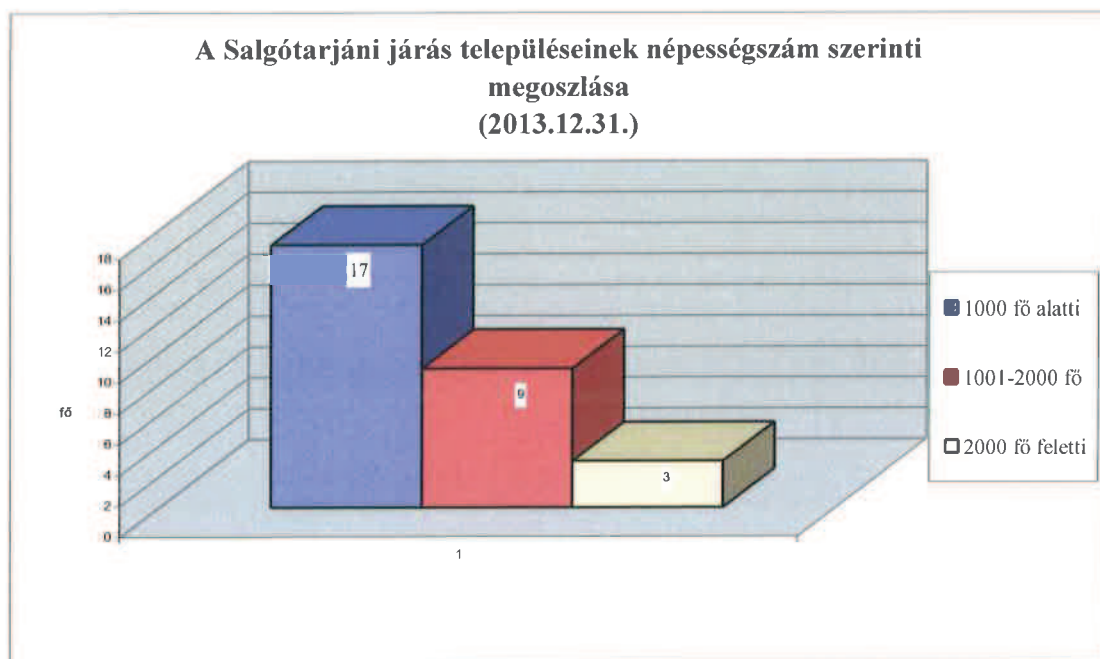
	lakónépesség	nők száma
2010.12.31	64437	33921
2011.12.31	65177	34344
2012.12.31	64504	34033
2013.12.31	63470	33524

forrás: www.ksh.hu (saját készítésű tábla)

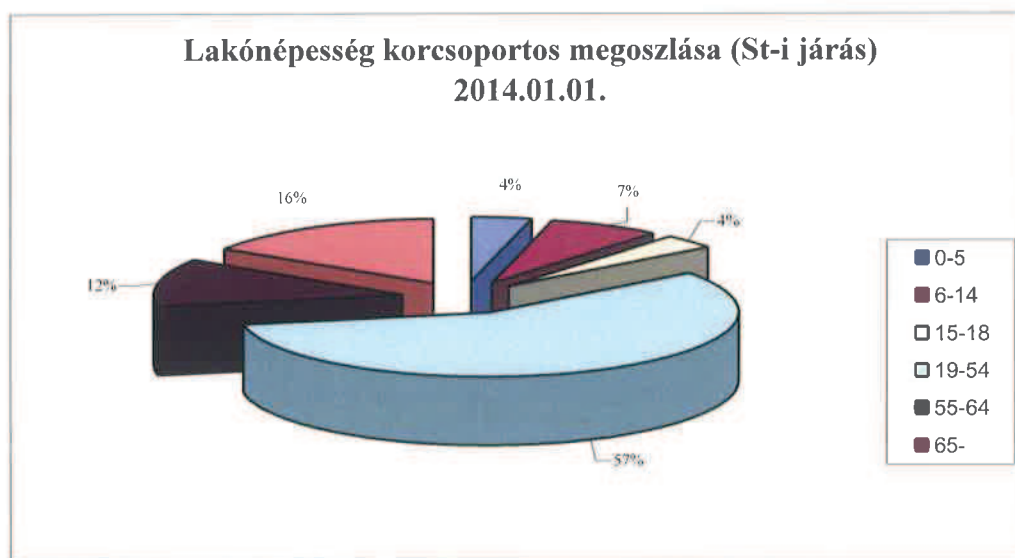

forrás: www.ksh.hu

A Salgótarjáni járásban a 2000 fő lakónépesség feletti településből csak 3 található, ebből egyik a megyeszékhely. 1000 és 2000 fő közötti népességű település mindössze 9 van. A járás településeinek 35%-ában (17 település) 1000 fő alatti a népességszám. A lakónépesség több mint felét az aktív korú 19-54 éves korosztály teszi ki.

forrás: www.ksh.hu

forrás: www.ksh.hu

A nemzetiségi hovatartozást meghatározó kérdések az ún. különleges adatok közé tartoznak. Ebben a körben csak a 2001-es és 2011-es népszámlálási adatokra támaszkodhatunk. A KSH népszámlálási adatgyűjtése folyamán az etnikai hovatartozással kapcsolatos kérdéseket illetően a megkérdezettek szabadon dönthettek arról, hogy nyilatkoznak-e, avagy sem.

Az önkéntes nyilatkozatok alapján a romák aránya a járásban, az össznépességhez képest - a 2011-es népszámlálás idején - mindössze 4,1% volt. Ez az alacsony százalékos mérték valószínűleg annak köszönhető, hogy – a széleskörű tájékoztatás ellenére - a romák nem szívesen

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban,
a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”*

ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091

vallják magukat hivatalosan romának, még mindig tartanak attól, hogy esetlegesen ennek a nyilatkozatnak hátrányos következményei lehetnek rájuk nézve.

Valamilyen attitűdformáló, bizalomépítő információs tevékenységgel ösztönözni kellene a roma népeiséget nemzetiségi hovatartozásuk felvállalására, természetesen továbbra is önkéntes nyilatkozat útján, de pontosítani volna szükséges az eddig rendelkezésre álló adatokat.

	2001.			2011.		
	roma	össznép.	mutató	roma	össznép.	mutató
Salgótarján	1124	44964	2,5%	*1980	37262	5,3%
Nógrád megye	9950	220261	4,5%	15177	202427	7,5%
St-i járás	n.a.	n.a.	n.a.	2829	68833	4,1%

**a 2011-es népszámlálásnál 5363 fő nem kívánt válaszolni erre a kérdésre.*

forrás: www.ksh.hu (saját készítésű tábla)

A településtípusok között a legkedvezőtlenebb népmozgalmi változások a megyeszékhelyen történtek, ahol a születések 16%-os visszaesése mellett a halálozások száma 8,9%-kal nőtt. Ezer élve születésre 3,9 csecsemőhalálozás jutott, amely kedvezőbb az országos átlagnál (4,6). 2014. I. félévében 253 házasságot anyakönyveztek, 2,8%-kal többet, mint 2013 I. félévében.

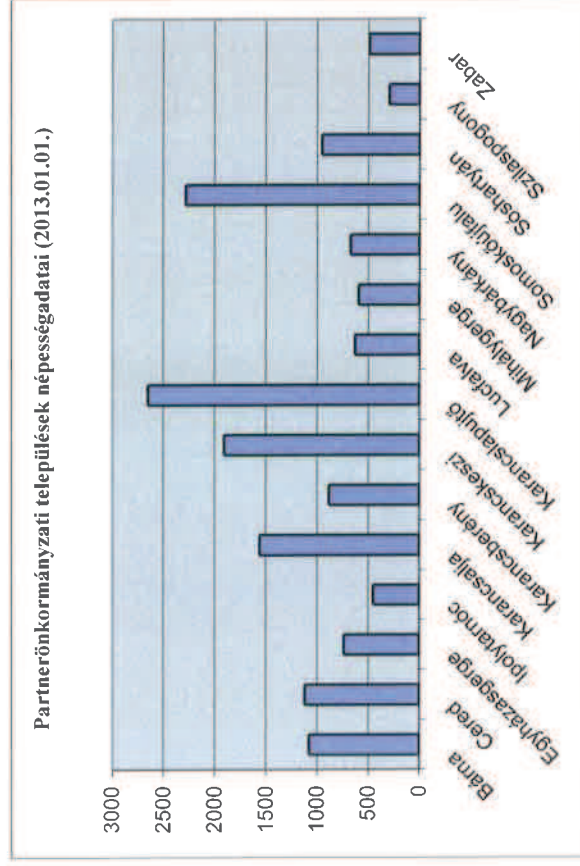
Település	Rang	Népesség	Terület	Élveszületések száma	Halálozások száma	Természetes szaporodás vagy fogyás	Elvándorlások	Elvándorlások a lakosság %-ában	Öregedési index %
		2013.01.01	km ²						2014.
Salgótarján	megyeszékhely	37199	100,83	294	546	-252	1816	0,05	162,9
Bárna	község	1081	15,39	12	7	5	61	5,64	102,2
Cered	község	1122	38,58	8	16	-8	56	4,99	254,5
Egyházaskerge	község	741	15,37	9	8	1	50	6,75	155
Etes	község	1429	15,80	8	12	-4	109	7,63	102,6
Ipolytarnóc	község	452	13,66	5	10	-5	32	7,08	78
Karancsalja	község	1557	12,54	7	16	-9	107	6,79	131,6
Karancsberény	község	884	23,14	1	11	-10	32	3,62	225
Karancsesz	község	1905	31,70	19	22	-3	67	3,52	110,9
Karancslapujtő	község	2651	19,35	27	31	-4	154	5,81	122,1
Karancsság	község	1242	21,39	10	14	-4	63	5,07	64,3
Kazár	község	1870	30,39	7	65	-58	52	2,78	173,5
Kisbárkány	község	194	8,03	1	2	-1	45	23,2	585,7
Kishartyán	község	536	8,95	7	8	-1	37	6,9	191,4
Litke	község	885	18,16	11	7	4	51	5,76	70,7
Lucfalva	község	631	14,1	8	6	2	39	6,18	79,7
Márkháza	község	252	6,31	4	5	-1	7	2,78	63,3
Mátraszele	község	984	16,97	5	14	-9	50	5,08	155,7
Mihálygerge	község	595	11,06	3	9	-6	24	4,03	339
Nagybárkány	község	673	8,84	5	4	1	38	5,65	53,5
Nagykeresztúr	község	247	8,20	1	4	-3	13	5,26	108,3

„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban,
a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”

ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091

Rákócziabánya	község	677	4,57	6	8	-2	29	4,28	96,1
Ságújfalu	község	1059	12,03	6	14	-8	72	6,8	58,9
Sámsónháza	község	270	12,71	3	1	2	12	4,44	156,8
Somoskőújfalu	község	2280	2,33	13	28	-15	118	5,18	205,6
Sóshartyán	község	955	12,14	13	17	-4	71	7,43	36,2
Szilaspogony	község	296	14,40	8	7	1	35	11,82	149,1
Vizslás	község	1347	10,12	11	15	-4	83	6,16	146,9
Zabar	község	490	18,17	7	11	-4	60	12,24	100
Összesen		64504	525,23	519	918	-399	3383	5,24	142,6

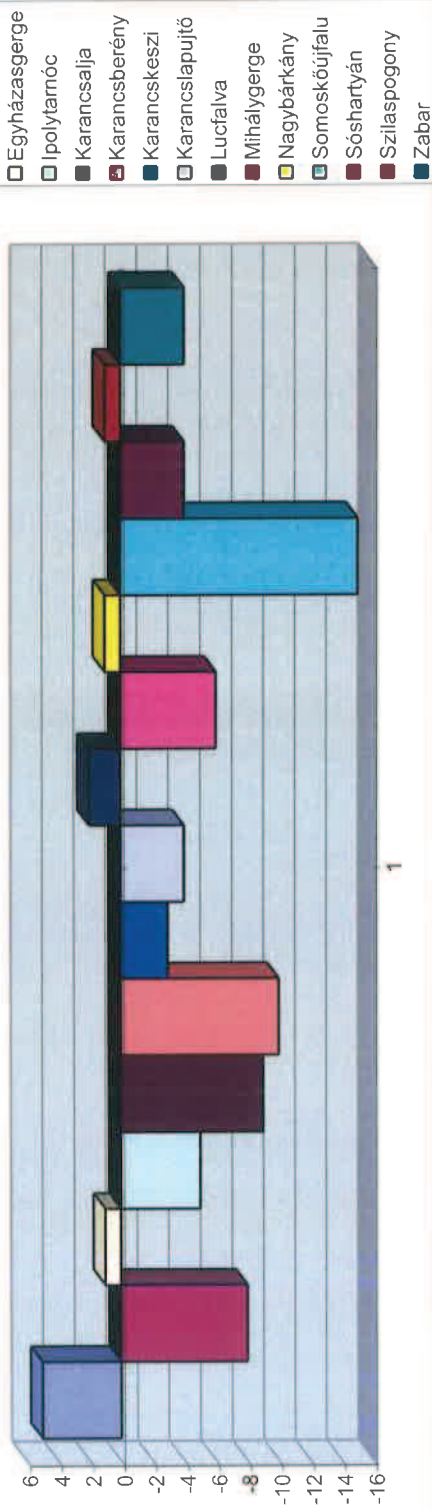
forrás: www.ksh.hu (saját készítésű tábla)

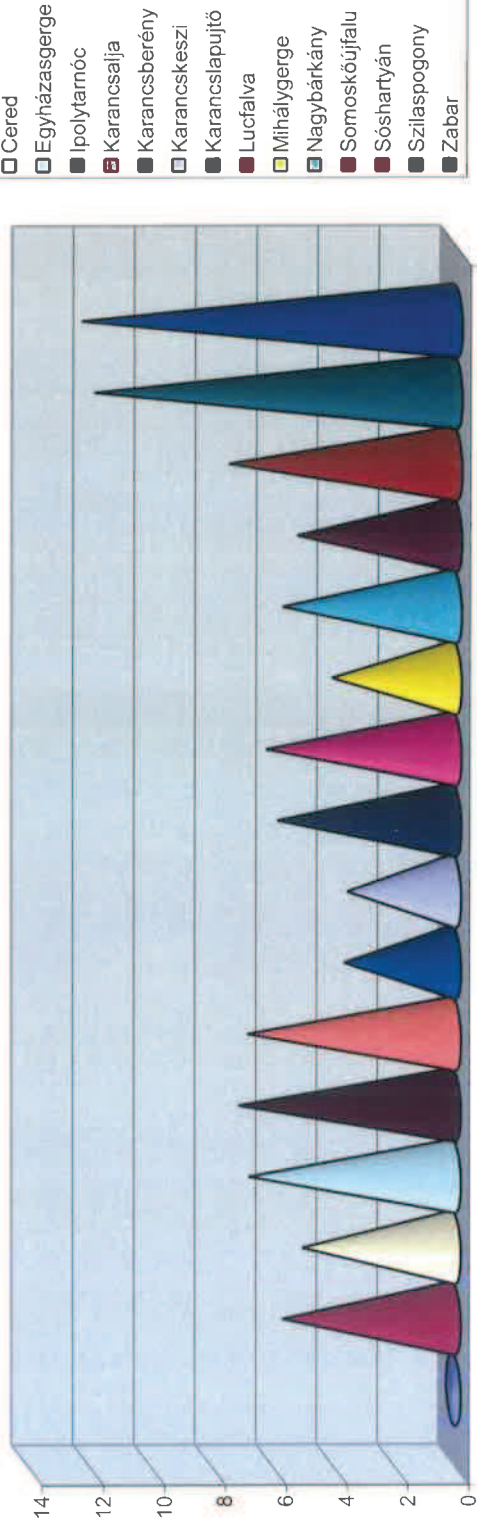
forrás: www.ksh.hu

„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban,
a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091

Természetes szaporodás/fogyás alakulása a partnertelepüléseknél (2013.01.01.)

Elvándorlások alakulása a lakosság %-ékában (2013.01.01.)

I.2. Munkaerőpiac, foglalkoztatottság

Salgótarján és környéke területére összpontosul a Nógrád megyei munkáltatók többsége, a Salgótarjáni járásban az 1000 lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma a KSH adatai szerint 108 db. 1000 főnél több dolgozót csupán egy munkáltató foglalkoztat, míg 100 fő feletti létszámmal több vállalkozás végzi tevékenységét. A munkaképes aktív korú lakosság nagy része a megyeszékhelyre, esetleg távolabbra pl. a fővárosba (vagy Hatvanba, illetve Gyöngyösre) ingázik.

A nyilvántartott álláskeresők számának mozgását alapvetően a másodlagos munkaerőpiacon történő foglalkoztatás irányítja. Jelentős létszámleépítés az utóbbi években ugyanis nem történt, miközben néhány vállalkozás fejlesztésének hatására pótlólagos létszámfelvételre került sor. A rendszerváltást megelőzően az iparra és a bányászatra alapozott foglalkoztatási szerkezete és perifériális földrajzi fekvése az 1990-es évek eleje óta folyamatosan kezelendő válságövezetté teszi a térséget.

A Nógrád megyei járások társadalmi mutatói

Járások	Nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállalási korú népességből, %	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma ezer lakosra	Lakás-állomány	Általános iskolai feladatellátási hellyel rendelkező települések aránya, %
Balassagyarmati járás	10,9	3,6	17 152	48,3
Bátonyterenyei járás	15,0	7,7	10 528	75,0
Pásztói járás	12,8	5,1	13 965	61,5
Rétsági járás	8,8	3,7	10 460	60,0
Salgótarjáni járás	18,5	9,0	30 184	58,6
Szécsényi járás	16,9	6,9	7 917	92,9
Összesen	14,4	6,3	90 206	61,8

2015. március végén 7298 fő regisztrált álláskereső élt a járásban, 34,1%-kal többen, mint egy évvel korábban. A létszámbővülés mértéke alig haladta meg a megyei átlagot, viszont az országos mutatónál lényegesen magasabb volt. A körzetben a munkavállalási korú népesség 16,5%-a számított munkanélkülinek, miközben az országos mutató 6,7%-volt. A

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

kedvezőtlen létszámváltozást alapvetően a téli közfoglalkoztatásban részt vevők előző évitől elmaradó száma okozta.

Járás	Az álláskeresők					Az álláskeresők aránya a 15-64 éves népességhez*, %
	száma (fő)	számának változása az előző hónaphoz képest		számának változása az előző évhez képest		
		2015. március	(fő)	(%)	(fő)	
Salgótarjáni	7 298	1 639	29,0	1 856	34,1	16,5
-Salgótarján város	3 561	681	23,6	776	27,9	13,8
Balassagyarmati	2 481	61	2,5	463	22,9	8,9
Pásztói	2 331	268	13,0	567	32,1	10,8
Szécsényi	2 171	318	17,2	418	23,8	16,3
Bátonyterenyei	1 835	511	38,6	762	71,0	12,4
Rétsági	1 436	95	7,1	319	28,6	8,3
Nógrád megye	17 552	2 892	19,7	4 385	33,3	12,6
Ország összesen	462 037	31 328	7,3	30 563	7,1	6,7

forrás: KSH - A regisztrált álláskeresők száma és változása

A hátrányos helyzetű csoportok közül a 25 év alattiak, illetve a pályakezdők kisebb arányban vannak jelen a munkát keresők között, mind a 6 térség átlagában, viszont a tartósan nyilvántartottak (31,8%) és a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak (42,4%) részesedése jóval nagyobb, mint a megyében.

forrás: Nógrád Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztály (saját készítésű diagram)

2015. első negyedében a salgótarjáni munkaügyi kirendeltség 1987 új álláshelyet tárt fel, illetve fogadott a helyi és a térségen kívüli munkáltatóktól, ami csaknem 2,2-szerese az előző év azonos hónapjaiban tapasztaltnak. A munkaerőigények közül 151 nem támogatott,

1836 pedig támogatott álláshelyre irányult, s mindkét csoportban kedvező változás történt az előző évhez képest. Az idei munkalehetőségek 84%-a a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódott. A munkaviszonyt létesítők száma megközelítette az 1400 főt, s az elhelyezkedés miatt minden harmadik-negyedik ügyfél itt került ki a nyilvántartásból a megyében.

A megyeszékhely munkaerőpiaci helyzete folyamatosan kedvezőtlenebb a megyei, illetve az országos átlagnál. A városban napjainkban a munkavállalási korú népesség 13,8%-a számít munkanélkülinek, ami az országos átlag (6,7%) kétszeresét meghaladó értéket jelent. A salgótarjáni álláskeresők átlagos száma 2010 és 2014 között 4148 főről 3124 főre, vagyis több mint ezer fővel csökkent. A legintenzívebb létszámfogyás tavaly valósult meg, amit döntően a képzéssel kombinált téli átmeneti közfoglalkoztatás segített elő.

2015. március végén 3561 fő álláskereső élt a városban, számuk csaknem 28%-kal több mint az előző év azonos időszakában, aminek hátterében a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzésben részt vevők egy évvel korábbtól elmaradó száma áll.

A Salgótarjáni járásban az álláskeresők száma 7247 fő, ebből tartósan munkanélküli 1955 fő. A regisztrált álláskeresőknak a munkavállalási korú (15-64 éves) népességhez viszonyított aránya Sósartonban a legmagasabb (42,2%), őt követi Ipolytarnóc (36,83%), Sámsonháza (35,23%), Karancsság (32,01%), Litke (31,62%), Nagybárcány (31,33%). Ezek az értékek nagyon magasak a Salgótarjáni járás összesített 16,35%-os számadatahoz viszonyítva is.

Megnevezés	Álláskeresők száma, fő			Relatív mutató*, %	Országoshoz viszonyított arány, %
	Összesen	Tartósan regisztrált	FHT-re jogosult		
Bárna	162	15	37	22,22	3,32
Cered	114	39	37	15,20	2,27
Egyházasgerge	105	26	50	23,03	3,44
Etes	201	70	106	20,59	3,08
Ipolytarnóc	116	6	20	36,83	5,51
Karancsalja	148	48	68	13,27	1,98
Karancsberény	71	13	17	12,01	1,80
Karancsbeszterce	238	59	107	18,64	2,79
Karancslapujtő	399	76	137	21,14	3,16
Karancsság	274	80	115	32,01	4,79
Kazár	197	67	104	15,94	2,38
Kisbárcány	15		4	11,11	1,66

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

Kishartyán	66	24	28	16,71	2,50
Litke	184	50	54	31,62	4,73
Lucfalva	77	19	24	18,12	2,71
Márkháza	34	3	16	19,32	2,89
Mátraszele	105	41	51	15,91	2,38
Mihálygerge	69	13	20	16,75	2,50
Nagybárcány	146	26	75	31,33	4,68
Nagykeresztúr	48	6	4	25,95	3,88
Rákócziabánya	58	11	17	13,49	2,02
Ságújfalu	155	14	40	21,74	3,25
Salgótarján	3561	1134	1502	13,81	2,07
Sámsonháza	62	8	26	35,23	5,27
Somoskőújfalu	185	40	67	11,83	1,77
Sóshartyán	249	36	117	42,20	6,31
Szilaspogony	46	9	15	24,86	3,72
Vizslás	125	17	50	13,09	1,96
Zabar	37	5	17	12,01	1,80
Salgótarjáni járás	7247	1955	2925	16,35	2,44
Nógrád megye	17471	4041	6210	12,56	1,88
Országosan	462037	102272	150240	6,69	1,00

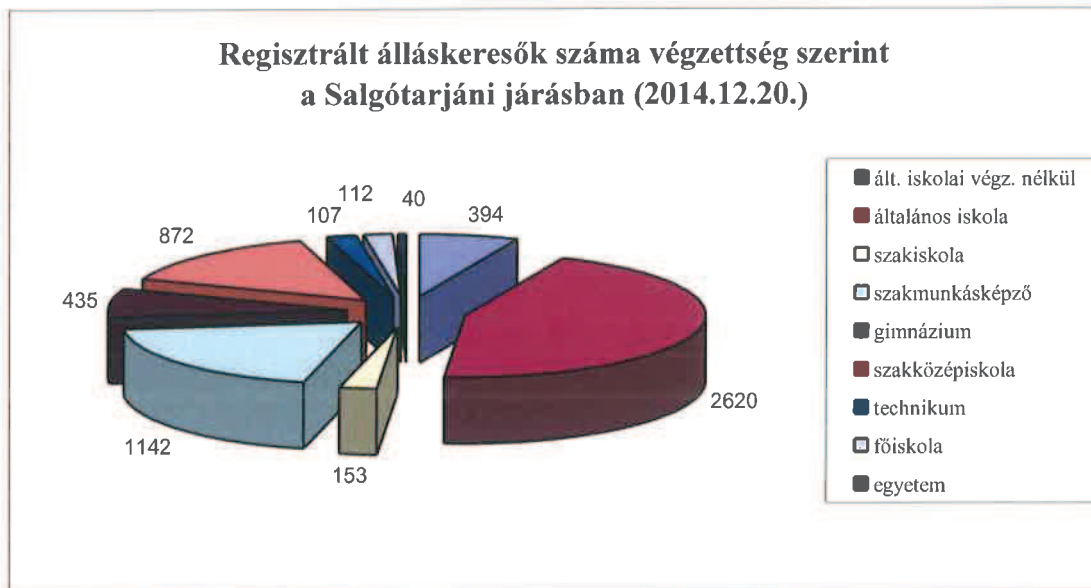
*A regisztrált álláskereső munkavállalási korú (15-64 éves) népességhez viszonyított aránya.

A járás népességének iskolai végzettsége:

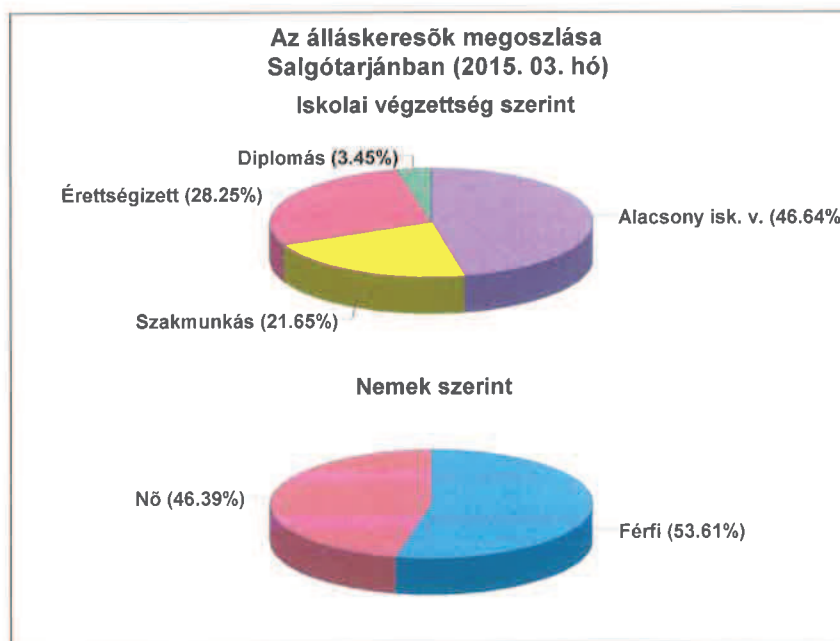
Terület	15 éves			18 éves			25 éves		
	legalább általános iskola 8. évfolyam			legalább érettségi			egyetem, főiskola stb. oklevéllel		
	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen
Salgótarjáni járás	24 635	27 002	51 637	9 999	12 730	22 729	2 998	3 808	6 806

forrás: A népesség iskolai végzettség szerint, 2011. KSH

A regisztrált álláskereső iskolai végzettségi szintje a megyeszékhelyen magasabb, mint Nógrád megyében, minden második ügyfél középfokú végzettségű, diploma birtokában pedig 3,45%-uk keres állást, s ezek az arányok a megyei mutatót meghaladják, ugyanakkor nem érik el az országos szintet.

A női állás keresők százalékos aránya alacsonyabb, mint a férfiaké a járásban, a munkaerőpiacon viszont ennél jóval kevesebben vannak jelen, mivel nagy százalékban GYED-en, GYES-en, GYET-en vannak gyermekeikkel. A Nógrád Megyei Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztálya 2015. 08. havi adatai alapján Salgótarjáni járás településeinek lakói közül 1454 fő részesül GYES-GYET ellátásban.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

Salgótarjában és környékén meghatározó szerepe van a közfoglalkoztatásnak, hiszen az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliségi mutatóval bíró térségben elengedhetetlen az önkormányzatok szerepvállalása a foglalkoztatás terén. Ennek is köszönhető, hogy a legtöbb ügyfél évek óta a megyeszékhelyen és térségében jut munkához.

A közfoglalkoztatottak száma a Salgótarjáni járás településein emelkedő tendenciát mutat, amíg 2014.12.20-án 1.436 fő dolgozott közfoglalkoztatottként, addig ez a szám 2015. I. negyedévére 3620-ra nőtt.

Salgótarjáni járás			
	közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma		
közfoglalkoztatásban részt vevők	2013.év	2014.év	2015.01-06.hó
hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	353	1171	1313
országos közfoglalkozt. program	232	243	316
járási startmunka mintaprogram	713	645	1035
mindösszesen	1298	2059	2664
közfoglalkoztatási mutató	2,89%	4,64%	6,01%
ellátásban nem részesülő álláskeresők száma zárónapon	2990	2811	2688
álláskeresői ellátásban részesülő álláskeresők szám zárónapon	457	505	608
foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	3523	2718	2785
regisztrált álláskeresők száma zárónapon	6971	6035	6081

forrás: <http://kozfoglalkoztatatus.bm.hu/>

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

A különféle programokban 2014-ben 2300 főt meghaladóan vettek részt, 15%-kal
többen, mint 2013-ban. 2015 első hónapjaiban több mint 1000 fő foglalkoztatása, illetve
képzése valósult meg, míg az idei új programokba legalább 1100 álláskereső kapcsolódhat be.
Mindez jelentősen segítette/segíti a hátrányos helyzetű álláskeresők munkához,
jövedelemhez, illetve szakképesítéshez jutását.

I.3. Egészségügyi és szociális helyzet

A hátrányos helyzet és a szegénység egyik nagyon fontos következménye a rossz egészségi állapot, illetve olyan tényezők átlagosnál jellemzőbb elterjedtsége, amelyek növelik a rossz egészségi állapot valószínűségét.

Az önkormányzatok és intézményeik a kölcsönös bizalom és partnerség jegyében a lehető legszélesebb körben együttműködnek a civil szervezetekkel a közös érdekek érvényesítéséért, innovatív programok közös tervezéséért és a feladatok hatékonyabb ellátásáért.

Az önkormányzat, a helyi/szakterületi közigazgatási szervek, valamint a civil partnerek közötti új együttműködések generálása, illetve a már meglévő kapcsolatok erősítése, fenntartása elengedhetetlen a járási felzárkózási célok hatékony megvalósításához. A megváltozott közigazgatási feladatokra tekintettel indokolt a közigazgatási partnerségi kapcsolatok erősítése, a "hálózatosodás" támogatása érdekében.

Az együttműködésben résztvevő települési önkormányzatok közösen látnak el bizonyos alap- és szakellátásokat:

- Egészségügyi feladatok (ezen belül: háziorvosi ügyeleti ellátás, fogorvosi ügyeleti ellátás);
- Szociális feladatok (szociális alapszolgáltatások közül: szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás, közösségi ellátások; nappali ellátás (időskorúak részére, fogyatékos személyek részére, hajléktalan személyek részére) éjjeli menedékhely; szociális szakellátások közül: idősok otthona, fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthona).
- A települések szociális és gyermekjóléti feladatait a közös fenntartásában működő Egészségügyi - Szociális Központon keresztül látják el. Az intézményben dolgozó munkatársak mind a szociális ellátások, mind pedig a gyermekjóléti ellátások területén napi kapcsolatban állnak a települések polgármestereivel, jegyzőivel, ami a gyors, szakszerű munkavégzést nagymértékben elősegíti.

Az Egészségügyi - Szociális Központ 2014. évi adatai alapján, a következő szolgáltatások elérhetőek a járásban, nagy arányban a járásszékhelyen.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

Szolgáltatás megnevezése	Társulás összesen	ebből Salgótarján	%-os megoszlás
gyermekjóléti szolgáltatás	1633 gyermek 558 család	671 gyermek 273 család	41% 49%
családsegítés (kapcsolatfelvételek száma)	7424	2324	32%
étkeztetés	710	530	74%
házi segítségnyújtás (éves átlagban)	579 fő	204 fő	35%
jelzőrendszeres házi segítség- nyújtás	2819 riasztások száma	1324 riasztások száma	47%

forrás: Egészségügyi-Szociális Központ

A környező települések fekvő- és járóbeteg szakrendelését a megyeszékhelyen működő Szent Lázár Megyei Kórház és Rendelőintézet, a pásztói Margit Kórház és a balassagyarmati Dr. Kenessey Albert Kórház - Rendelőintézet látja el.

Intézmény neve	Ágyszámok
Szent Lázár Megyei Kórház	660
Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézet	627
Margit Kórház	190

forrás: Tájékoztató Nógrád Megye Közgyűlése számára Nógrád megye egészségi helyzetéről

A Szent Lázár Megyei Kórház és Rendelőintézet fekvőbeteg-forgalmának 33%-át (8253 esetszám) a salgótarjáni lakóhelyű betegek, 67%-át (16416 esetszám) a Salgótarjánon kívüli települések betegei adták 2014. évben.

A kórház adatai szerint előforduló főbb betegségcsoportok sorrendben: a keringési rendszer betegségei, az agyérbetegségek, a magas vérnyomás, a légzőrendszer megbetegedései, az emésztőrendszer megbetegedései, az alkoholos májbetegségek és a cukorbetegség. A daganatos megbetegedések okozta halálozás a második helyen áll.

A települések lakosai közül 2014. december 31-én 1214 fő részesült fogyatékosági támogatásban, ebből 1212 fő súlyosan fogyatékos. Halmozottan fogyatékos személyek száma: 43 fő volt.

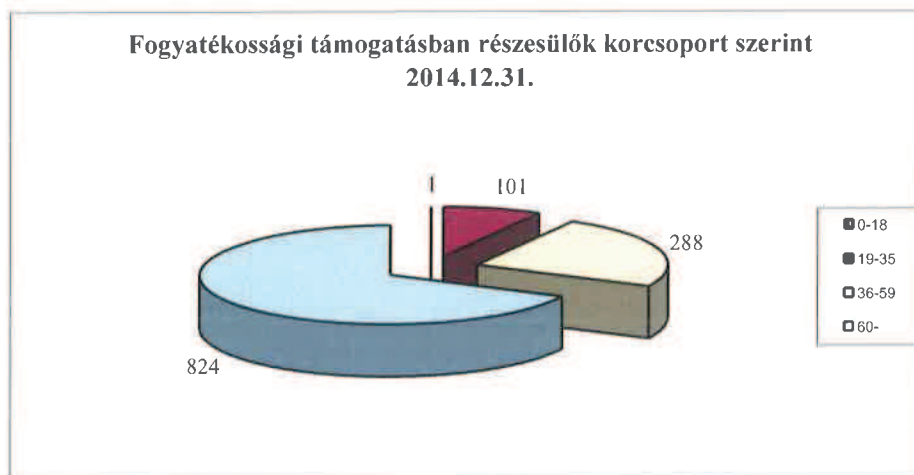
fogyatékosági típus	létszám
autista	3 fő
értelmi fogyatékos	79 fő
hallási fogyatékos	107 fő
látási fogyatékos	474 fő
mozgásszervi fogyatékos	508 fő

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

halmozottan fogyatékos	43 fő
összesen	1214 fő

forrás: Nm-i Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály

Megjegyzés: A fogyatékos személyek száma valójában ennél több, erről azonban csak becslésekkel (iránymutatónak számítva az érdekvédelmi szervezetek tagságát) rendelkezünk.

forrás: Nm-i Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály

A fogyatékosági támogatásban részesülők 67,9%-a 60 éven felüli, 23,7%-a 36-59 év közötti személy.

A fogyatékosági támogatásban részesülők száma csak egy iránymutatást jelent, mivel abban nem szerepelhetnek a kiskorú fogyatékos személyek, valamint azok sem, akik a támogatás helyett megtartották a magasabb összegű családi pótlékot, illetve nem igényelték támogatást, vagy annak folyósítását valamilyen oknál fogva szüneteltetik. Az emelt összegű családi pótlékban részesülő hallássérült, látássérült, mozgássérült, értelmi fogyatékos vagy autista személy is súlyos fogyatékosnak minősül, attól függetlenül, hogy az ellátást, amiben részesül – másképpen nevezik. Tehát csupán az ellátás alapján nem célszerű felmérni a fogyatékkal élők számát.

A járási szintű adatokhoz való hozzájutás nehézségét tükrözi az is, hogy a Nm-i Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztálya az emelt összegű családi pótlékban részesülők esetében nem tud fogyatékosági típusonként adatokat lekérdezni, az Oktatási Hivatal pedig csak feladatellátási helyre vonatkozóan tud tanulói adatokat szolgáltatni, lakcímre vonatkozóan nem tud szűrni.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

Az Oktatási Hivatal Tanügy-igazgatási és Területi Koordináció Főosztálya adatai szerint salgótarjáni feladatellátási helyen (Salgótarjáni területén lévő oktatási intézmények) a 2014/2015-ös tanévben 188 fő fogyatékkal élő gyermek tanult.

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, oktatása

2014/2015-ös tanév	enyhén ért.fogy.	középsúly. ért.fogy.	nagyot-halló	gyengén-látó	mozgás-szervi	beszéd-fogy.	autizmus spektrum zavar	összesen
Integráltan	20	0	9	4	10	17	4	64
Gyógyped.tanterv alapján	81	25	0	0	0	0	18	124
Összesen	101	25	9	4	10	17	22	188

forrás: Oktatási Hivatal

A salgótarjáni Illyés Gyuláné Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskolában a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján folyik a sajátos nevelési igényű, autista spektrum zavarral, testi, érzékszervi, értelmi fogyatékkal élő gyermekek nevelése, oktatása. Az oktatási intézmény adatai szerint például az autista óvodások, tanulók száma jelenleg 44 fő, melyből salgótarjáni lakhellyel rendelkező 25 fő.

Az Abigél Közhasznú Egyesület személyes kapcsolatrendszerében 38 fő autista személy van, melyek lakóhelyéről nem rendelkezünk információkkal.

Mindezek mutatják, hogy járási szinten a fogyatékkal élők fogyatékosági típusonkénti számáról pontos számadatokkal jelenleg nem rendelkezünk.

I.4. Lakáshelyzet

Az alapvető infrastruktúra-hiányos lakásokban illetve rossz lakhatási körülmények között élők aránya alatt azok arányát értjük, akiknek vagy fürdőszobájuk (vagy zuhanyzójuk), vagy lakáson belüli vízöblítéses vécéjük nincsen.

A Salgótarjáni járás településeinek lakásállományával kapcsolatosan csak a 2011-es évre vonatkozóan rendelkezünk adatokkal.

A lakott lakások alapterület szerint, 2011				
Terület	lakások száma összesen	-29	100-	átlagos alapterület
		m ² alapterületű lakás		
Salgótarján	16284	566	1883	64 m ²
Nógrád megye	78289	952	21162	80 m ²
Salgótarjáni járás	26407	637	4997	72 m ²

forrás: www.ksh.hu: Népszámlálási adatok 2011-es településszerkezetben –saját készítésű tábla

A lakott lakások 18,9% -a 100 m² vagy ennél nagyobb alapterületű, 2,4%-a 30 m²-nél kisebb alapterületű. A megyeszékhelyen minden hatodik családnak gondot okoz a rezsifizetés, ez kevesebb, mint a községekben, ahol legalább minden negyedik háztartást érint ez a probléma.

A lakott lakások komfortosság szerint, 2011						
Terület	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség- és egyéb lakás	Összesen
Salgótarján	8 427	6 621	444	730	62	16 284
Megye összesen	36 433	32 465	3 036	6 030	325	78 289
Salgótarjáni járás	12 821	10 521	1 042	1 910	113	26 407

Forrás: www.ksh.hu.: Népszámlálási adatok 2011-es településszerkezetben –saját készítésű tábla

A Salgótarjáni járás lakott lakásállomány komfortfokozatát tekintve 48,5%-a összkomfortos, 39,8%-a komfortos, 3,9%-a félkomfortos lakás. A lakások 7,2%-a komfort nélküli, és 113 db szükség-és egyéb lakásnak minősített lakásban is laknak.

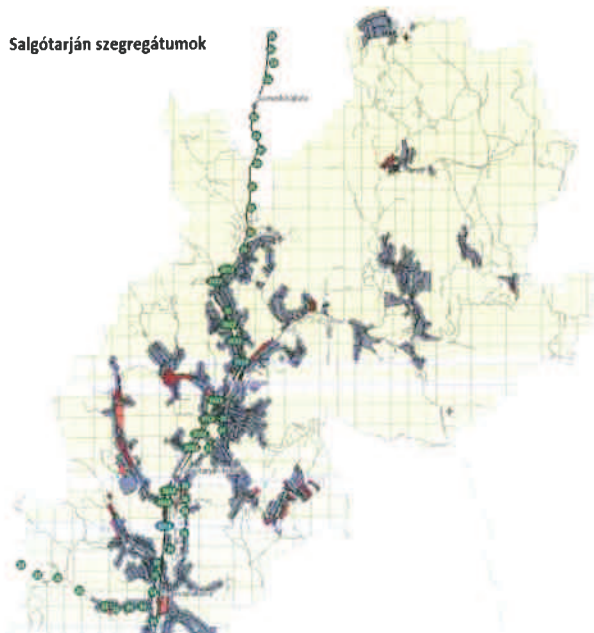
A nélküli lakások körében ugyancsak jelen van a jogcím nélküli lakáshasználat, az ő lakáshelyzetük mindennapos bizonytalansággal jellemezhető. A társadalom periferiájára szorult tartós munkanélküliek egy jó része a telepi környezet rossz minőségű lakásait lakják, vagy például azokat bővítik, ha a háztartás életciklusa azt megköveteli. Azok a területek, ahol az alacsony státuszú népesség aránya meghaladja a 40 százalékot a Központi Statisztikai Hivatal útmutatása alapján szegregátumnak minősülnek.

Az alacsony státuszú népesség fogalma a legfeljebb általános iskolai végzettséggel és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korú népességet jelöli. A szegregátumok 2000 fő alatti települések esetében a települések egésze szintjén, 2000 fő feletti települések esetében a településrészek (háztömbök) szintjén jelölhetők ki.

A szegregátum jellegzetessége, hogy a hátrányok koncentrálnak benne, és az elkülönülés megnehezíti a kitörést a reménytelen helyzetből. Előfordul, hogy ezekben az utcákban a helyi cigányságnak csak a legrosszabb helyzetű része lakik, a felfelé törekvő családok jobb környékekre költöztek.

A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által kezdeményezett 2010. évi – országos lefedettséggel rendelkező - kérdőíves felmérés eredményei szerint az ország területén 823 településen és 10 fővárosi kerületben összesen 1633 szegény- és cigánytelep, szegregátum található, a települések egynegyedében tapasztalható településen belüli lakóhelyi szegregáció. A legtöbb veszélyeztetett településrész, szegregátum az észak-alföldi, az észak-magyarországi és a dél-dunántúli régióban fordul elő. A Salgótarjáni járásban Márkháza, Nagybárcány, Lucfalva, Kisbárcány, Nagykeresztúr, Sámsonháza, Salgótarján, Sóshartyán, Zabar települések érintettek.

A legtöbb alacsony státuszú, leromló vagy már leszakadt településrész Salgótarjában található.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

Évről évre egyre kevesebb ember rendelkezik lakástulajdonnal, egyre több azoknak a száma, akik átmeneti lakhatási formákban élnek, vagy lakhatáson kívüli szálláshelyeken alszanak.

Sajnos a lakhatásból történő kirekesztődés, a munkanélküliség, a családi kapcsolatok hiánya több esetben a hajléktalansághoz vezet.

A Salgótarjáni járásban a hajléktalan ellátás nem rendelkezik kiterjedt intézményhálózattal. Salgótarján Megyei Jogú Városon kívül hajléktalanok ellátását végző intézmény nem működik. Hajléktalan ellátás keretében 3 intézmény működik a járásszékhelyen.

Intézmény megnevezése	Engedélyezett férőhelyek száma (fő)	Kihasználtság (%)
Nappali Melegedő és Éjjeli Menedékhely (Salgótarján, Hősök út 35.)	15 15	194 124
Férfi Átmeneti Szálló (Salgótarján, Acélgyári út 61.)	42	88
Női Átmeneti Szálló (Salgótarján, Hősök út 35.)	20	93

Forrás: Az Egészségügyi-Szociális Központ 2014. évi adatai alapján

I.5. Gazdasági helyzet

A rendszerváltást megelőzően az iparra és a bányászatra alapozott foglalkoztatási szerkezete és perifériális földrajzi fekvése az 1990-es évek eleje óta folyamatosan kezelendő hátrányos helyzetű övezetté teszi a térséget. Salgótarján és környéke területére összpontosul a Nógrád megyei munkáltatók többsége. A Salgótarjáni járásban az 1000 lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma a KSH adatai szerint 108 db. 1000 főnél több dolgozót csupán 1 munkáltató foglalkoztat, míg 100 fő feletti létszámmal több vállalkozás végzi tevékenységét. A munkaképes aktív korú lakosság nagy része a megyeszékhelyre, Hatvanba, Gyöngyösre esetleg még távolabbra, pl. a fővárosba ingázik.

Salgótarján Nógrád megye gazdasági, kereskedelmi, szolgáltatási, kulturális központja és székhelye. A gazdasági élet szereplői lassan éledeznek, kisebb nagyobb fejlesztésekkel növelik a foglalkoztatottságot, miközben nagyobb létszámot érintő, csoportosnak minősülő létszámleépítést az utóbbi években nem jeleztek a vállalkozások. 2014 elején egyedül a Salgótarjáni Acélárugyár Zrt. került több mint 100 főjével csődeljárás után felszámolás alá.

A megye négy ipari parkja közül a salgótarjáni rendelkezik a legtöbb betelepült vállalkozással. A város déli kapujában lévő foglalkoztatási központban működő cégek tevékenységi köre szerteágazó: ülőbútorgyártás, nyomdagépgyártás, járműelektronika gyártás, elektromotorgyártás, hangszóró-gyártás, precíziós műanyag fröccsöntés, kipufogódob gyártás, síküveg-feldolgozás, élelmiszer- és építőanyag nagykereskedelem stb., de autószalon és szervíz is megtalálható közöttük.

Salgótarján legjelentősebb foglalkoztatói - Palóc Nagykereskedelmi Kft, Wamsler SE Rt, KMKK Középhelet-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. (korábban:Nógrád VOLÁN Zrt), Salgglas Üvegipari Zrt, Magyarországi Hangszórógyártó Kft, Mitsuba Kft, Sínia Kft, Szent Lázár Megyei Kórház, Nógrád Megyei Kormányhivatal, SMJV évek óta biztos megélhetést nyújtanak nem csak a helyi, hanem a térség településein élő több ezer főnek. Helyzetük stabil, az utóbbi időszakban közülük többen nagyobb fejlesztésbe, létszámbővítésbe kezdtek.

Rehabilitációs akkreditációval rendelkező munkahelyek a járásban:

Dr. Romsics Lajos egyéni vállalkozó (1013-01) Salgótarján

AXAMO Ruházati Korlátolt Felelősségű Társaság (2127-00) Kazár

Acélgyári Szabadidő Sporthorgász Egyesület (1461-00) Kazár

GÖTZ-G Vendéglátó, Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság (2483-01)

Salgótarján

Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesülete (2212-01, 2212-02) Salgótarján

Mozgáskorlátozottak Nógrád Megyei Egyesület (1737-00) Salgótarján

VL-COPY Irodatechnikai Korlátolt Felelősségű Társaság (1324-00) Salgótarján

Vakok és Gyengénlátók Nógrád Megyei Egyesület (1550-00) Salgótarján

A Nógrád megyei járások gazdasági mutatói

Járások	Egy adófizetőre jutó SZJA alapot képező jövedelem, ezer Ft	Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra	Ebből: társas vállalkozások száma ezer lakosra
Balassagyarmati járás	1 633	137	26
Bátonyterenyei járás	1 510	88	27
Pásztói járás	1 500	103	25
Rétsági járás	1 645	129	25
Salgótarjáni járás	1 607	108	33
Szécsényi járás	1 314	103	24
Összesen	1 564	113	28

forrás: <http://www.jaras.info.hu/jarasok-gazdasaga>

A Salgótarjáni járásban a regisztrált vállalkozások száma 6854, ennek kb. 30%-a társas vállalkozás.

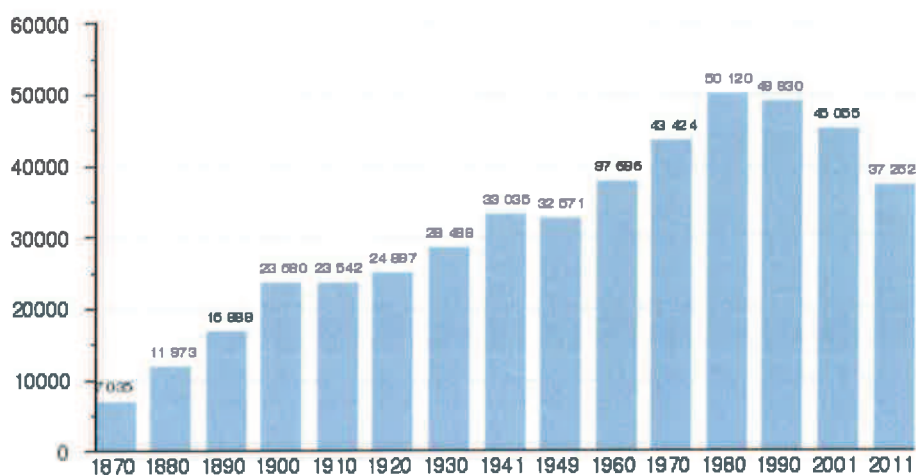
II. A járásszékhely – mint projektgazda – bemutatása

Salgótarján Megyei Jogú Város, Nógrád megye székhelye és legnagyobb városa, népességét tekintve Szekszárd után a második legkisebb megyeszékhely Magyarországon. Salgótarjánnak 16 városrésze van. Ezek közül 5 egykori község, amelyeket a városhoz csatoltak. Somoskőújfalu 2006-ig tartozott Salgótarjánhoz, ezt követően önálló település lett. Salgótarján a Karancs, a Medves és a Cserhát hegységek találkozásánál, a Tarján-patak és a Zagyva vízgyűjtőjének szűk völgyében fekszik, melyek „Y” alakot formáznak. A völgy kisebb völgykatlanokra tagolódik, ahol elhelyezkednek a városrészek (például Baglyasalja, Zagyvapálfalva). A város közlekedési gerince a Tarján-patak völgyében délről északra haladó, a területre 2×2 sávosan beérő 21-es főút (amely csak a városig 2×2 sávós), és a Hatvan–Somoskőújfalu-vasútvonal. A városközpont völgyfenéki részei a 230–240 méteres, egyéb lakott területei pedig a 220–500 méteres szinteken helyezkednek el. A város legmagasabban fekvő lakott területe az 500 méter magasan fekvő Salgóbánya.

Salgótarján jelenlegi fő ipari helyszíne a város déli határánál elhelyezkedő ipari park. A parkban több közepes méretű 50-300 főt foglalkoztató ipari vállalat helyezkedik el, melyek az utóbbi két évben növelték a foglalkoztatottaik létszámát. Amelyeket mindenképpen meg kell említeni mivel dinamikus fejlődésre képes társaságok: a SALGGLAS Zrt., a Tarjánglass Kft., a japán MITSUBA Kft., az olasz érdekeltségű MHG Hangszórógyártó Kft., RPM Hungária Kft., a belga SINIA Kft. és a magyar Mikropakk Kft. Mindezek mellett jelenleg Salgótarján egyetlen nagyvállalata – az egykori Tűzhelygyár utódja - a WAMSLER SE Zrt. állandó létszámmal 800, idényjelleggel pedig 1100 főt foglalkoztat.

1980 körül laktak a legtöbben Salgótarjánban, ekkor a város népessége (beleértve az időközben hozzácsatolt településeket is) kevéssel meghaladta az 50 ezer főt. Azóta azonban a népesség folyamatosan csökken, a csökkenés üteme jelentősen meghaladja az országos átlagot, és fő oka a helyi gazdaság, főleg az ipar visszaesése. 2008-ban már 38683 fő élt itt. Salgótarján népességének változását az alábbi ábra szemlélteti (2001-ig Baglyasalja, Somoskő, Somoskőújfalu, Zagyvapálfalva és Zagyvaróna népességét is beleértve, 2008-ban viszont a 2006-ban önállóvá vált Somoskőújfalu 2287 fős népessége nélkül). 2011. október 1-én a város lakónépessége 37.262 fő (ez Nógrád megye népességének 18%-a).

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

Salgótarján népességének alakulása (fő)

forrás: HEP SMJV

A lakónépesség nemenként és életkoronkénti aránya

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	20469	18219	38688	53%	47%
0-2 évesek			856		
0-14 éves	2431	2583	5014	48%	52%
15-17 éves	602	653	1255	48%	52%
18-59 éves	9690	11142	20832	47%	53%
60-64 éves	1522	1172	2694	56%	44%
65 év feletti	4503	2669	7172	63%	37%

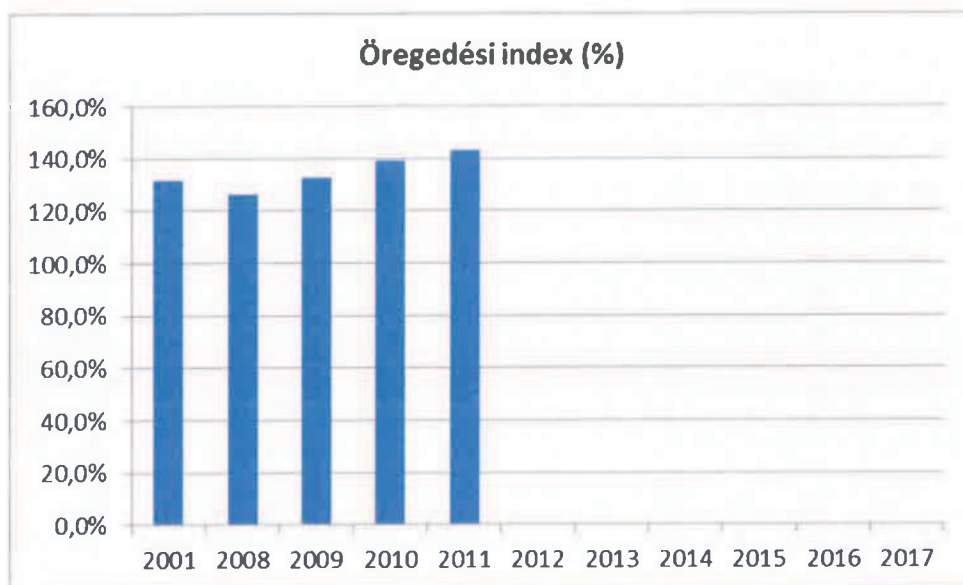
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	9424	7145	131,9%
2008	6932	5490	126,3%
2009	7080	5335	132,7%
2010	7168	5158	139,0%
2011	7172	5014	143,0%

forrás: TeIR, KSH-TSTAR

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2008-tól a 65 év felettek aránya a 0-14 év közötti lakosság számához viszonyítva folyamatosan növekszik.

Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	789	906	-117
2009	671	915	-244
2010	704	884	-180
2011	653	781	-128

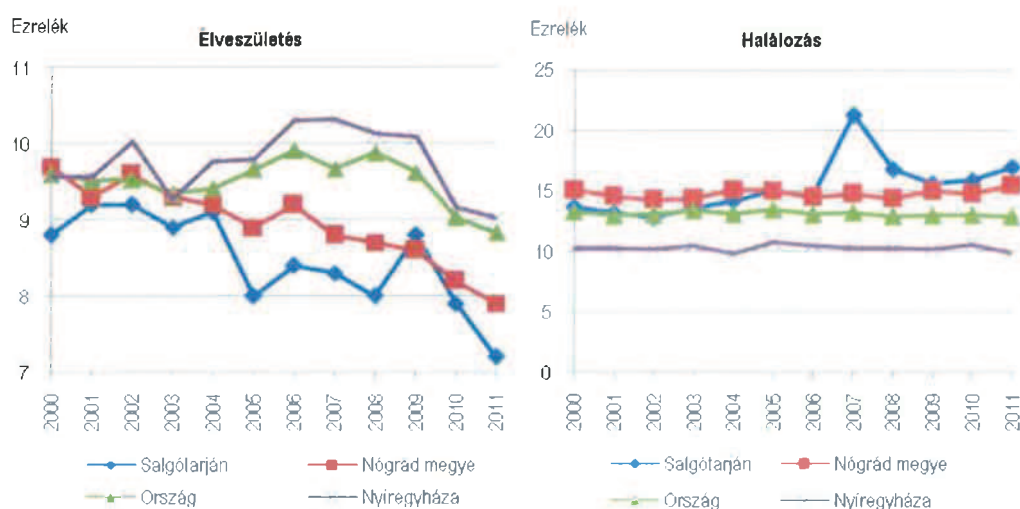
forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A természetes népmozgalmi folyamatok mellett a vándorlás is csökkentette a népesség számát. 2000 és 2011 között minden évben többen vándoroltak el Salgótarjából, mint ahányan ideköltöztek. A 12 év során 16 731 fő telepedett le és 20 782 fő hagyta el a várost, így 4051 fős belföldi migrációs veszteség keletkezett, ami éves átlagban 338 fővel csökkentette a népességet.

2011-ben 1824 fő vándorolt el Salgótarjából, közülük a legtöbben Nógrád megyén belül költöztek más településre (Bátonyterenye, Somoskőújfalu, Karancsalja, Karancslapujtő, stb.) ezután a főváros és Pest megye következett. A Salgótarjában letelepedő 1505 fő közül legnagyobb számban a megye más településeiről érkeztek (Bátonyterenye, Somoskőújfalu, Karancsalja, Karancsbeszterce, stb.).

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

A természetes népmozgalmi arányszámok alakulását jelentősen befolyásolja a korösszetétel. A többi területhez képest Salgótarjában magas az időskorúak és alacsony a gyermek- és aktív korúak aránya, ezáltal viszonylag magas a halandóság és alacsony a termékenység. Az élveszületési arányszám a vizsgált időszak minden évében kisebb volt a megyei és az országos átlagnál. A halálozások ezer lakosra jutó száma 2000 és 2004 között Salgótarjában a Nógrád megyei átlagnál alacsonyabb volt, 2007 óta megfordult a helyzet, a megyei arányszám vált kedvezőbbé.

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	309	647	-338
2009	333	593	-260
2010	295	594	-299
2011	266	627	-361

forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Salgótarján speciális múltjára és szerepére való tekintettel viszonylag rövid időre tekint vissza, azonban egyértelmű, hogy Nógrád megyének - nemcsak megyeszékhelyi, hanem - kulturális és szellemi központjává is vált. Számos kulturális intézménnyel, kulturális- és sportrendezvényekkel színesíti a lakosság életét, támogatja a turizmust, ezáltal is javítva az életkörülményeket és népszerűsítve a várost.

Az önkormányzat feladatának tekinti, hogy a város alapvető közművelődési, kulturális igényeihez biztosítsa az anyagi, tárgyi és személyi feltételeket, igyekszik folyamatosan korszerűsíteni az intézményhálózatot, törekszik azok gazdaságosabb fenntartására, hatékonyabb működtetésére. Figyelemmel kíséri és támogatja a közművelődésben, illetve a kulturális szférában megjelenő innovációs folyamatokat is.

Kölcsönös empátia és tolerancia kialakítását célzó és segítő közművelődési törekvéseknek eddig is tág teret biztosított Salgótarján. A város történetében a különböző kultúrák egymás mellett élése, egymást erősítő, segítő hatása hagyományokra épül, ezért továbbra is hangsúlyos feladat ennek az állapotnak a megőrzése, és a közművelődésben az egyenlő hozzáférés elvének érvényesítése. Salgótarjánban – ha ma még nem is kellő mértékben és intenzitással – de fontos szerepet vállalnak a városban működő kisebbségi (szlovák és roma) önkormányzatok, amelyeknek egyik feladata éppen a kisebbségi kultúra és hagyományörzés feltételrendszerének önként vállalt javítása, segítése. A közművelődési intézmények is közreműködnek, segítséget nyújtanak a kisebbségi kulturális feladatok ellátásában, elsősorban rendezvények, események, találkozók megszervezésével. Az önkormányzat díjmentességet biztosít a város lakóinak a nemzeti és kiemelkedő helyi ünnepek kapcsán szervezett egyes rendezvények, műsorok látogatására. Emellett számos városi programon van lehetőség a térítésmentes művelődésre, kapcsolódásra, valamint a közösségi életbe való aktív bekapcsolódásra.

A Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának esélyegyenlőséggel, felzárkózással kapcsolatos programjai, tevékenységei:

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata 2011-ben a **TÁMOP 5.3.6-os** program keretében benyújtotta a **TÁMOP 5.3.6-11/1-2012-0086** számú „**Zöldfa úti komplex-telep program**” c. pályázatát, amelynek megvalósítása a támogató döntés után 2013. szeptember 1-jén kezdődött el. A programban a város mellett a Türr István Képző és Kutatóintézet és a helyi Kézfogás az Esélyegyenlőségért Közhasznú Egyesület vett részt társpályázóként.

A komplex-telep program alapfilozófiájának első eleme a *jelenlét*. Jelen lenni, megtalálhatónak, elérhetőnek lenni. A segítségnyújtás többretegű: a szociális munka komplex családgondozásán kívül adósságrendezési szolgáltatás, alapszintű gyermekvédelmi esetkezelés is történik. Speciális felzárkóztató programokat szerveznek a gyermekeknek, a tinédzsereknek és a felnőtteknek: tanulói kompetencia-fejlesztés, nyári diákmunka, felnőtt

közmunka programokba való bejutás stb. Ezek a programok segítenek a célcsoport tagjainak szemléletformálásában. Segítik a mentálhigiénés problémák megoldását, az egészségtudatos szokások kialakítását védőnő segítségével.

A szegregátumból való kitörés egyik kiemelt fontosságú elemének tartják a helyben szerveződő mikroközösségek támogatását. Ez tapasztalataink szerint csökkenti az elszigeteltséget, illetve hatékonyabbá teszi a szocializációt.

Ugyanilyen fontos a hagyomány és a kultúra támogatása, mert ezek a sporttal kiegészülve kitörési pontokat, pozitív példákat jelentenek a szegregátumban élők számára és a jellemet is erősítik. A komplexitás tehát egyaránt kiterjed az egyes ember testi és lelki egészségének fejlesztésére, és a kisebb közösségek működése által a nagyobb közösségre is.

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata **„PÁR-BESZÉD Partnerségben Salgótarjánnal”** című, **ÁROP 1.A.6.-2013-2013-0041. kódszámú** pályázatot valósított meg 2014. márciusától szeptemberéig. A projekttel a Magyar program szellemében, a végbement önkormányzati reform mentén haladva teljesítette azt az önmagával szemben is megfogalmazott célkitűzést, hogy a város civil társadalmával, különösen a fogyatékkal élők szervezeteivel szorosabbra fűzze kapcsolatát, teret biztosítson a folyamatos és hatékony kommunikációnak.

A pályázat célja volt olyan automatizmusok elindítása, amely a meglévő kapcsolatokat erősíti, és azok fejlődését ösztönzi, a közigazgatási szervekkel és a vállalkozói szektorral való kommunikációt fejleszti. Fontos lépése volt a pályázatnak a fogyatékkal élő személyek irányában megvalósuló érzékenyítés, a befogadó készség növelése.

A salgótarjáni Balassi Bálint Megyei Könyvtárban, a **„Salgótarján városközpontjának funkcióbővítő rehabilitációja”** című városrehabilitációs projektben elkülönített Programalap felhasználásával megvalósuló **ÉMOP-3.1.2/C-09-2f-2010-0001/017** azonosítószámú mini-projekt keretében "Iskolai esélyegyenlőségi road-show"-t rendeztek. A rendezvény 3 napja alatt a város iskoláiból közel 300 fő, 14-18 év közötti fiatal volt jelen az érzékenyítő tréningen, melyet a **NEMADOMFEL Alapítvány** tapasztalati szakértői vezettek. A fiatalok motivációs filmvetítésen vettek részt, kipróbálhatták milyen vakon vagy kerekesszékesen élni. Az interaktív foglalkozásokkal bele tudták helyezni a fiatalokat abba az élethelyzetbe, amelyben a fogyatékkal élők élnek. A gyerekek megtapasztalhatták, mi a tolerancia, és mit jelent az esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód fogalma.

„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091

A Helyi Esélyegyenlőségi Programunkban megfogalmazott intézkedések közül a városunkban fogyatékkal élőkről adatbázis kiépítését kezdtük meg: a felnőtt- és gyermekorvosi körzetekben kérdőíveket helyeztünk el, kérve az ott dolgozó orvosokat, hogy az érintetteknek javasolják azok kitöltését, annak reményében, hogy teljesebb képet kapunk számukról, fogyatékoságuk állapotáról, valós – az önkormányzat által is támogatandó – szükségleteikről.

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk azokat a pályázatainkat, amelyek az esélyegyenlőség biztosításához kapcsolódnak:

Cím	Azonosító	Projekt tartalma	Megjegyzés
Salgótarján városközpontjának funkcióbővítő rehabilitációja	ÉMOP-3.1.2/C-09-2f-2010-0001	Apolló Mozi funkcióbővítő rehabilitációja; Múzeum tér rehabilitációja; Felszíni parkolók kialakítása; Gazdasági Szolgáltató tér kialakítása	városrehabilitációra irányul
Salgótarján szociális célú rehabilitációja – Acélgyár – Városközpont	ÉMOP-3.1.1-12-2013-0015	Szolgáltató Iroda kialakítása; Erzsébet tér rehabilitációja; Garzonházak épületgépészeti és elektromos felújítása; Szent József plébániatemplom körüli terület felújítása; Szociális napközi foglalkoztató kialakítása; Kolduspaloták felújítása; Kapcsolódó „soft” tevékenységek	Szolgáltató iroda: Az akcióterület szociális kohéziójának és társadalmi kapcsolatainak erősítése érdekében nonprofit információs, adatgyűjtő, kapcsolatépítő tevékenységet ellátó iroda, szociális napközi foglalkoztató: Helyi identitást, közösség-formálást, környezettudatosságot erősítő helyi programok megvalósítása, a városban a nehéz körülmények között élő lakók napi gondjainak enyhítése érdekében.

„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091

Nyitnikék Tagóvoda kapacitás bővítése	ÉMOP-4.3.1/A-11 „Nevelési intézmények fejlesztése”	A Nyitnikék Tagóvoda Salgótarján Zagyvapálfalva városrészben helyezkedik el, ahol magas számban élnek nehéz sorsú, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben élő családok, ezért az intézményben nagy számban fordulnak elő HH-s és HHH-s gyermekek.	Az infrastruktúrafejlesztés által a lakosság igényeihez igazodó, korszerű tagintézmény jön létre, amely a HHH gyermekek minőségi oktatáshoz való hozzáférését, az elfogadó, befogadó társadalmi környezetet, a településrész hátrányainak csökkentését segíti elő.
Női Átmeneti Szálló korszerűsítése	TIOP-3.4.2-11/1-2012-0217	A projekt megvalósításával felújításra kerül az átmeneti szálló épülete, valamint akadálymentes környezet kerül kialakításra.	Női átmeneti szálló 1997 óta 20 férőhelyen biztosít átmeneti elhelyezést hajléktalan személyek számára
A természettudományos oktatás módszertanának és eszközrendszerének megújítása a Bolyai János Gimnázium és Szakközépiskolában	TÁMOP-3.1.3-11/2-2012-0024	A természettudományos oktatás iskolai eszközrendszerének korszerűsítése, bővítése.	
Bölcsőde létesítése Salgótarjában	ÉMOP-4.2.1/B-12-2013-0006	Salgótarján MJV jelenleg nem rendelkezik bölcsődével. A projekt megvalósításával 52 férőhelyes új bölcsőde épül.	
Településfejlesztési koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia felülvizsgálata és átdolgozása	ÉMOP-3.1.1/C-13-2013-0001	Integrált településfejlesztési Stratégia és Településfejlesztési Koncepció elkészítése	a Projekt részeként elkészült az anti-szegregációs terv
Összefogás az áldozatokért	TÁMOP-5.6.1.C-11/2-2011-0033	A hatékony bűnmegelőzés és áldozatsegítés rendszerének kiépítése nagyszabású összefogással.	
Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának szervezetfejlesztése	ÁROP-1.A.2-2013-2013-0044	Az önkormányzati munka hatékonyság növelésének módszertani és gyakorlati támogatása a megváltozott feladatellátási és finanszírozási környezetben.	
„PÁR-BESZÉD” Partnerségben Salgótarjánnal	ÁROP-1.A.6-2013-2013-0041	A közigazgatási szervek és a társadalmi szervezetek közötti partnerségi hálók megteremtése, megerősítése.	

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

„Zöldfa úti komplex- telepprogram”	TÁMOP-5.3.5.- 11/1-2012-0086	A projekt a Zöldfa út - Hársfa út - Hősök úti szegregált lakókörnyezetben élő, halmozottan hátrányos helyzetű, alacsony, illetve elavult iskolai végzettségű, szociális és anyagi gondokkal küzdő, roma és nem roma egyének és családok, illetve a település egésze számára nyújt olyan szolgáltatásokat, amelyek segítik a hátrányos helyzetű emberek felzárkózását és a társadalomba, a település életébe történő integrációját.	
---------------------------------------	---------------------------------	--	--

Társadalmi megújulás mint jövőkép:

Salgótarján Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiója meghatározásában az integrált településfejlesztéssel 2030-ra valóra váltani kívánt jövőkép (vízió), mint az átfogó fejlesztési célok elérésével megvalósítható célállapot részletes leírása:

- A város helyi gazdasága biztosítani tudja a város munkaképes korú, munkát vállalni akaró népességének foglalkoztatását a képzettségéhez illeszkedő munkakörben.
- A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, munkaképes korú népesség foglalkoztathatóságát megfelelő képzési, felzárkóztatási programok segítik elő a helyi gazdaság munkaerő keresletével összhangban.
- A gazdaságfejlesztés és a társadalmi felzárkóztatási erőfeszítések eredményeként a munkanélküliség alacsony szintű, és a leszakadó társadalmi rétegek integrációja jól érzékelhető mértékben előrehaladt.
- A fiatalok el tudnak helyezkedni a városban.
- A felsőfokú tanulmányaikat más városban folytató fiataloknak a jelenleginél sokkal nagyobb hányada talál megélhetési lehetőséget a megyei jogú városban, és tér vissza Salgótarjánba.
- A bölcsődei, óvodai ellátás, az általános és középiskolai képzés, a szakképzés mintaszerűen magas színvonalú Salgótarjánban. Ez az urbanizációs közszolgáltatási háttér jelentős mértékben elősegíti Salgótarján versenyképes pozícióját a városok között a munkahelyteremtő befektetésekért, versenyképes vállalkozások és magasan képzett munkavállalók letelepedéséért folyó versenyben.
- A gazdasági és társadalmi fejlődés eredményeként a város migrációs mérlege pozitív, a születések éves száma meghaladja a halálozásokét.

- Pozitív irányú demográfiai változások hatására megállt a népesség fogyása, elindult a népességszám emelkedése, és a képzettebb népesség beáramlása révén megújul, összetételében javul a helyi társadalom szerkezete.
- Emelkedik a lakókörnyezetükre igényes, aktív és lokálpatrióta lakóközösségek aránya.
- Erős a helyi lakosság civil öntudata, közösségi kontrollja, lokálpatriotizmusa és identitása, igényes környezetére.
- A köz- és magánjavak folyamatos bővülése jellemzi Salgótarját, a város vállalkozásait, lakosságát és önkormányzatát.
- A szociális háló erős, a támogatások színvonala magas, a területi és társadalmi egyenlőtlenségek csökkennek.
- Sokszínű a kulturális, a közművelődési és a szabadidős programkínálat, amelyek megújult helyszíneken és kibővült közösségi terekben zajlanak.
- Azok a fiatalok, akik felsőfokú tanulmányt nem folytatnak a város szakképző intézményeiben a helyi gazdaság munkaerő-piaci keresletének megfelelő piacképes tudáshoz, és megélhetést biztosító szakmákhoz jutnak, az összehangolt szociális és oktatási-nevelési intézkedéseknek köszönhetően az általános iskolákban megszűnt az iskolaelhagyás.
- A város felsőfokú oktatási intézményeiben a város és tágabb térsége munkaerő-piaci keresletének megfelelő, piacképes tudást, és felsőfokú szakképzettséget nyújtó, országosan és a szomszédos határon túli területekről is keresett, mérnöki és pénzügyi-gazdasági képzés folyik.

Salgótarján Megyei Jogú Városban a közsféra által nyújtott színvonalas és sokrétű közszolgáltatások biztosítják az itt lakó népesség teljes körű alap- és középfokú ellátását, jó életfeltételeit.

III. Az ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091 projekt céljai

A projekt keretében Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata – mint járasszékhely – együttműködve a járás 15 településének önkormányzatával, civil szervezeteivel, gazdasági szereplőivel, egyházaival, a Járási Felzárkózási Kerekasztal létrehozásával és az Esélyteremtő Programterv elkészítésével – majd disszeminációjával - érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A Salgótarjáni járáshoz tartozó 29 település közül 26 település a 2/2012. (VI.1.) EMMI rendelet szerinti hatályos Helyi Esélyegyenlőségi Programmal rendelkezik. Ezek a dokumentumok tartalmazzák a helyzetelemzés során feltárt helyi problémákat és az ezekre megoldást kínáló fejlesztési lehetőségeket. Az intézkedési tervek összhangban állnak más helyi fejlesztési tervekkel, stratégiai dokumentumokkal, különös tekintettel a közoktatási esélyegyenlőségi tervre és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseire.

A járasszékhelyi koordináció segítségével megerősödő helyi szereplők közötti területi együttműködés elősegíti a társadalmi felzárkózást, a helyi esélyegyenlőségi programokba foglalt célkitűzések megvalósítását. A legtöbb települést érintő, párbeszédet igénylő problémák kezelése, a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása, sokkal hatékonyabban megvalósítható járási szintű koordinációval, a közösségi tervezés helyi rendszereinek összefogásával, mint egyénileg, helyi szinten. Ennek eredményeként várhatóan sikeresebb felzárkózási, esélyegyenlőségi helyi fejlesztések valósulhatnak meg a 2014-2020-as időszakban, javulhat a közszolgáltatások megszervezésének minősége, erősödik az esélyegyenlőség iránti elkötelezettség.

A kerekasztal becsatornázza a helyi fejlesztő koordinátorok, szakemberek tudását, egyrészt az ötlettermelés fóruma, másrészt a tapasztalatcsere helyszíne. Mindkét szerepe erősíti az intézkedési tervek hatékonyabb végrehajtását. A résztvevők tudásán kívül

nemzetközi tapasztalatok és jó gyakorlatok felhasználását is segítségül hívtunk munkánk sikeres megtervezéséhez, végrehajtásához.

Alapvető cél, hogy járásunkban olyan települések legyenek, ahol érvényesül az az elsődleges alapelv, mely szerint minden ember egyenlő, hátrányos megkülönböztetés senkit nem érhet sem faj, bőrszín, nem, nyelv, vallás, politikai vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzete miatt.

Olyan intézkedések, eljárások megfogalmazására van szükség, amelyek:

- szolgálják egy összetartó, szolidáris társadalom erősítését a hátrányos megkülönböztetés megszüntetésével, az esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód biztosításával a hátrányos helyzetű csoportok számára,
- biztosítják a hátrányok hatásainak mérséklését és megelőzését a pénzübeli, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutással, a különböző közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréssel, a foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális, igazgatási és területfejlesztési célok összehangolásával,
- kiszűrik az esetleges szegregációs és szelekciós mechanizmusok lehetőségét,
- támogatják a társadalmi integrációt a meglévő és eredményes szolgáltatások megtartásával, vagy a felmerülő igények, szükségletek kielégítését segítő új támogató szolgáltatások bevezetésével.

Az Esélyteremtő Programterv az a dokumentum, amely a járási szintű felzárkózási kerekasztal helyzetelemzésére építve olyan beavatkozások részletes tervezésére ad lehetőséget, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. Tartalmazza a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt, a helyi együttműködési rendszer bemutatását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét.

Ezáltal lehetőség nyílik az önkormányzatok, és más intézmények által ellátott közszolgáltatások megszervezésének egyeztetésével az esélyegyenlőség érvényesítésére a felzárkózás, az oktatás, a szociális ellátások, az egészségügy és a foglalkoztatás területén.

A járási szintű együttműködés javítja a feladatok szervezésének, ellátásának minőségét és koordinációját, ésszerű költségfelhasználást tesz lehetővé, így jelentősen javulhat a költséghatékonyság és a problémakezelés színvonala. Az egy járáshoz tartozó települési önkormányzatok együttműködése hatékonyabbá teszi a járáson belüli feladatellátást, és a járásban dolgozó szakemberek koordinációs, szervező, és tanácsadási tevékenységének köszönhetően az önkormányzati együttműködésben résztvevő kistépelölések is szakmai támogatáshoz juthatnak.

Átfogó célok

- Modellértékű együttműködési program megvalósítása a járási telepöléseken, esélyegyenlőségi terölleteken tevékenykedő állami, önkormányzati, civil, egyházi szervezetek és gazdasági szereplők bevonásával.
- A szociális gazdaság fejlesztésével, pályázatokon való részvétellel a munkaerő-piacról kiszorult rétegek integrálása, társadalmi és gazdasági felzárkóztatásának elősegítése.
- Az esélyteremtés területén fenntartható járási partneri hálózat létrehozása és működtetése.
- Salgótarján járásszékhely funkciójának erősítése a koordinációs tevékenység megvalósítása révén.
- A humán közszolgáltatások szakmai színvonalának és költséghatékonyságának javítása, együttműködési gyakorlatának fejlesztése a járás teljes területén.

Konkrét célok

- Foglalkoztatási helyzet javítása érdekében szociális szövetkezet létrehozásának szorgalmazása;
- Energiaszegénység¹ mérséklésére tudatos fejlesztés elindítása;
- Egészségműveltség és egészségtudatosság szintjének emelése;
- Gyermekek szocializációjának támogatása célzott programokkal;
- Családok megerősítése, a család intézményének újbóli felértékelése, generációk közötti kapcsolatok fejlesztése, melynek következtében megoldódna az időseket és a gyermekeket érintő problémák egy része;

¹ magyar kutatásokban szereplő fogalom -az számít „energiaszegénynek”, aki a jövedelmének 34 százalék fölötti részét költi energiára

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

- A fogyatékkal élő személyek életminőségének javítása, jogaik érvényesítésének elősegítése;
- Partnerségi kapcsolatok fejlesztése az esélyegyenlőségi területen tevékenykedő szervezetek között, szakmai kapacitások erősítése;
- Igényfelmérések, tudatos programozás elvégzése az összehangolt akciók előkészítése érdekében, felkészülés a 2014-20-as EU-s források fogadására. Pályázási kedv élénkítése.

Hosszú távú célok

- A társadalmi kirekesztettségben élők arányának csökkentése;
- A szegénység átöröklődésének felszámolása;
- Társadalmi és gazdasági javakhoz való egyenlő hozzáférés elősegítése;
- Területi egyenlőtlenségek csökkentése;
- Diszkrimináció felszámolása.

IV. Az Esélyteremtő Programterv (EP)

Az Esélyteremtő programterv a járáson belül felmerült problémák komplex kezelésére tesz javaslatokat. A meglévő települési esélyegyenlőségi programokra, illetve más ágazati programokra, továbbá egy részletes helyzetelemzésre, problématerképre alapozva készül el egy járási szintű esélyteremtő programterv, amely megoldási javaslatokat fogalmaz meg, konkrét projektötletek kidolgozásával, a megvalósítók és partnereik megnevezésével.

A programterv elkészítése segíti a 2014-20-as EU-s forrásokra való felkészülést is, melyhez kijelöl olyan fókuszterületeket, mint foglalkoztatottság és képzettségi szint növelése, szociális gazdasági tevékenységek indítása, szociális szolgáltatások járási rendszerének fejlesztése, egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek terjesztése, szektorközi együttműködési programok kidolgozása stb.

Az Esélyteremtő Programterv tartalmazza mindazokat a javaslatokat, amelyek a járáson belül felmerült foglalkoztatással, oktatással, szociális szolgáltatásokkal, egészségüggyel vagy lakhatással kapcsolatos problémák komplex, több településre kiterjedő kezelését teszik lehetővé.

Az egyeztetés fóruma a járási szintű felzárkóztatási kerekasztal, ahol a települések szakmai delegáltjai áttekintik a térség önkormányzatainak esélyegyenlőségi programjait, az abban megfogalmazott intézkedési terveket, azok megvalósulását, és összehangolják a tervezett intézkedéseket. A módszertan keretében objektív szempontok alapján felmérésre kerül a települési önkormányzatok gazdasági fejlettsége, potenciálja, a közszolgáltatások ellátásának minősége. A felmérés eredményeként elkészíthető egy mérhető és nyomon követhető fejlesztési terv, amely konkrét intézkedésekkel hatékonyan javítja a járásban élők életminőségét, javítja a közszolgáltatások színvonalát.

A Járási Felzárkóztatási Kerekasztal fogadja el a Járási Szintű Esélyteremtő Programtervet, mely intézkedési tervében megjeleníti a Helyi Esélyegyenlőségi Programokban feltárt – több települést is érintő - közös járási problémákat és megoldási javaslatokat tesz a problémák megoldására.

A megvalósítás szakaszában a járásszékhely önkormányzat és partnerönkormányzatok Helyi Esélyegyenlőségi Programjaikban megfogalmazott intézkedési terveinek bizonyos programelemei járási szintű együttműködés segítségével kerülnek megvalósításra.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

A projekt szakmai megvalósításának zárásaként az Esélyteremtő Programterv nyilvánosságának biztosítása, várható eredményeinek és hatásainak ismertetése érdekében konferencia megtartására kerül sor, melyre többek között a települési önkormányzatok képviselői, a települési Esélyegyenlőségi Programok és az Esélyteremtő Programterv megvalósításába bevonható szervezetek, intézmények kerülnek meghívásra.

IV.1. A jogszabályi háttér bemutatása

Összhangban az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, az együttműködést vállaló települési önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak és gazdasági szereplők a járási szintű felzárkózási kerekasztal munkájának segítségével és szakértők bevonásával Esélyteremtő Programtervben rögzítik - a települési Helyi Esélyegyenlőségi Programokon alapuló - az esélyegyenlőség biztosítása érdekében elvégzendő feladatokat.

A települési önkormányzatok vállalják, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolják a település Helyi Esélyegyenlőségi Programját és más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését.

Különös figyelmet fordítva az alábbiakra:

- Magyarország Alaptörvénye
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény
- A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény
- Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003.évi CXXV. törvény
- A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet

- A 2013. évi LXXV. törvény az önkormányzati segély kialakításával összefüggő törvénymódosításokról
- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény
- A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjáról, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásról szóló 327/2012. (XI.16.) Korm. rendelet
- 15/2015. (IV.7.) OGY határozata az Országos Fogyatékoságügyi Programról
- A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI.29.) Korm. rendelet
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
- A Kormány 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelete a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről
- A Kormány 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelete a kedvezményezett járások besorolásáról
- A pályakezdő fiatalok, ötven év feletti munkanélküliek, valamint a gyermekek gondozását, illetve a családtag ápolását követően munkát kereső foglalkoztatásának elősegítéséről, továbbá az ösztöndíjas foglalkoztatásról szóló 2004.évi CXXIII. törvény
- Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia
- A nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló 1979. évi ENSZ-egyezmény és a kihirdetéséről szóló 1982. évi 10. törvényerejű rendelet
- Az Európa Parlament és a tanács 2006/54/EK irányelve a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és a munkavégzés területén történő megvalósításáról
- Az Európa Tanácsnak a nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról szóló 2011. április 7-i egyezménye
- Az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelméről szóló ENSZ-egyezmények
- Az Európai Unió Alapjogi Chartája

IV.2. Helyzetelemzés

Elsődleges célunk volt számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a Salgótarjáni járás területén. E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében. A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az Esélyteremtő Programterv Intézkedési Terve tartalmazza.

A projektet megalapozó egyeztetések és az elemzések alapján prioritási területek alakultak ki, mivel minden problémára nem nyújthat megoldást jelen projekt. Az elsődleges cél a folyamatok elindítása, a partnerség megerősítése, amely erősíti a közösségi védőhálót. A konkrét intézkedések meghatározásánál figyelembe vesszük a célcsoportok legsürgetőbb szükségleteit, az együttműködő helyi partnerek lehetőségeit, a rendelkezésre álló humán erőforrást és a pénzügyi lehetőségeket is.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programok elemzése, a járási problématérkép, valamint az előzetes egyeztetések alapján körvonalazódott főbb problématerületek

1. Mélyszegénységben élők, tartós munkanélküliek foglalkoztatottsági problémái

- Eladósodás, adósságspirál, alacsony életszínvonal, ami családon belüli problémákhoz, szenvedélybetegségek kialakuláshoz vezethet.
- Az energiaszegénységgel érintett családok által fenntartott magánlakások fizikai állapota rossz, sok esetben egészségtelen a bentlakás (penész, vizesedés).
- A mélyszegénységben élők körében a tartós munkanélküliek aránya magas, továbbá a dolgozó emberek is megélhetési problémákkal küzdenek az alacsony bérszínvonal miatt. A probléma ebben a térségben súlyosabb az átlagnál, hiszen helyi munkahely szinte csak a megyeszékhelyen van, rendkívül alacsony a foglalkoztatási ráta, és a közlekedési szolgáltatások is hiányosak, ami szintén gátolja a munkavállalást.
- Azok számára pedig, akik nem tudnak az elsődleges munkaerőpiacon helyt állni, a közfoglalkoztatás mellett a szociális gazdaság nyújthatna lehetőséget, de a térségben

nincsenek erre vonatkozó kezdeményezések, sem felkészült szervezetek. Egyedüli lehetőség így csak a közfoglalkoztatás marad, pedig szükség lenne egy olyan köztes szektorra is, amelynek bevonásával és támogatásával javulhatnának a térség foglalkoztatottsági adatai.

- Egyre több azon fiatalok száma, akik kimaradnak az általános iskolából, vagy a középfokú oktatásból, melynek következménye, hogy szakképzettség nélkül a munkaerőpiaci beilleszkedésük, foglalkoztathatóságuk szinte lehetetlenné válik. Ezen fiatalok nagyobbik része a roma etnikumhoz tartozik, így hosszútávon a megoldatlan helyzet komoly társadalmi feszültségek kialakulásához vezethet.
- Pályázati források támogatásának növelésével, vagy átcsoportosításával számos civil szervezet válhatna mikrofoglalkoztatóvá. A járásban cca. 450 civil szervezet működik.

2. Egészségkultúra, egészségműveltség alacsony szintje

- Nincs elegendő számú olyan program, melynek keretében az egészséges emberek megismerhetik a fogyatékkal élő személyek hétköznapi problémáit. További érzékenyítési programokra van szükség a szakmai szervezetek bevonásával.
- Az emberek nem fordítanak elég figyelmet az egészségi állapotukra, sokaknak nincs is lehetőségük rá. A hátrányos helyzetű, mélyszegénységben élő családok egészségi állapota általában nem megfelelő, az egészségromlás veszélye súlyosan érinti őket.

3. Családi problémák, szolgáltatás hiányok

- Sok családban a gyermekek szocializáltsága nagyon alacsony fokú, az iskolát felkészületlenül kezdik. Emellett egyre több családban egy szülő neveli a gyermekeket, sokszor igen nehéz anyagi körülmények között. Ezért mindenképp szükség lenne kifejezetten gyermekeket, csonka családokat célzó és családerősítő programokra.
- Kisgyermekes anyukák számára még nehezebb a munka világába való visszatérés, hiszen a térségben a kisgyermek felügyeletének megoldására sokszor nincs lehetőség (egyetlen bölcsőde van a járásban). Szükség lenne bevonni az idősebb korosztályt a kisgyermek felügyeletébe, ami által a családi kapcsolatok is megerősödhetnének.

- A fogyatékkal élő gyermeket nevelő, vagy fogyatékkal élő felnőttet gondozó családtagok helyzete egészségügyi és munkaerőpiaci szempontból súlyosan hátrányos.
- A járásban súlyos probléma a növekvő számú idős embereket érintő elszigetelődés, kapcsolati beszűkülés, generációk eltávolodása. Idősek és fiatalok, gyerekek kevés közös programon találkozhatnak. Folyamatosan emelkedik a napi rendszerességgel ellátást igénylő idősök aránya, melyet az intézményrendszer nem tud kielégíteni. Generációk együttműködését célzó program indítása indokolt. A civil szervezetek e probléma enyhítésében is jelentősebb szerepet és támogatást kell, hogy kapjanak.

Javaslatok, megoldási lehetőségek a problémacsoportokra

(bővebben az Intézkedési terv fejezetben)

1. Mélyszegénységben élők, tartós munkanélküliek reintegrálása:

- Járási szociális gazdaságfejlesztési program létrehozása. A szociális szövetkezeteken keresztüli foglalkoztatási lehetőségek feltérképezése és létrehozásának megalapozása Salgótarján és járása viszonylatában. Fórumsorozat szervezése kiemelten szociális szövetkezetek létrehozásának és működtetésének előkészítése érdekében.
- Közösségi tervezés, felmérés a járás településein, az egészségügyi és szociális szükségletek körére javaslatkészítés: A felmérések életvezetési tanácsadási felmérések lesznek, amit a járás településein végeznek el. A célcsoport a kisgyermekkortól az idősebb korosztályig terjed.
- A hétköznapi helyzetekben felmerülő érzelmi, hangulati, kapcsolati problémák tisztázása, enyhítése, kezelése. Mediáció, konfliktuskezelés.
- Az energiaszegénységgel érintett rászorultak lakhatási és megélhetési feltételeinek javítását célzó program (energiatudatosságra való figyelem felkeltése, költségtakarékos megoldások keresése, és lehetőség szerint foglalkoztatási program szervezése).
- Civil szervezetek támogatásának növelése, melynek segítségével mikro foglalkoztatókká válhatnak. A foglalkoztatási területeken képzések szervezése.

2. Egészségműveltség fejlesztése:

- A mélyszegénységben élők körében a járás településein életvezetési tanácsadás, öngondoskodás képességének fejlesztését célzó programok megvalósítása, lelki egészség védelmére, megőrzésére irányuló egészségfejlesztési/megelőzési programok megvalósítása
- A mélyszegénységben élők körében a járás településein egészségügyi szűrések elvégzése, életmódváltással kapcsolatos tanácsadás.
- Civil szervezetek támogatásának növelése, melynek segítségével költségkímélő prevenciós célú felvilágosító előadások, tájékoztatók, kisebb képzések révén az egészségtudatos magatartás fejleszthetővé válik.

3. Család megerősítése, prevenció:

Nevelési tanácsadás (prevenció: családtervezés, gyermeknevelés, családi pénzügyi gazdálkodás, önségítés, válsághelyzetbe jutó családok segítése: a szülők közötti konfliktus rendezésében, szenvedélybetegség kezelésében, munkahelykeresésben, a szülő-gyerek kapcsolat megerősítésében, a gyerekneveléshez szükséges mindennapi rutin kialakításában, lakáskörülmények javításában) az alábbi szervezeti keretekben:

- „Szülő/Anya klub” járási szintű megvalósítása: ismeretterjesztő előadások, interaktív kiscsoportos foglalkozások az érintett szülők, családok részére, a témában jártas és a célcsoportot jól ismerő szakértő előadásában, vezetésével.
Témák: alapvető egészségügyi ismeretek, „Gazdálkodj okosan”, Gyermeknevelési problémák, egészséges táplálkozás.
- Roma családok társadalmi beilleszkedésének, gyermekek iskolai beilleszkedésének segítése (roma kultúrát bemutató programok a járásban falunapon, egyéb rendezvényeken): az interakciós előadás során közvetlen élményeket, ismereteket, tapasztalatokat szerezhetnek a résztvevők a roma kultúráról, történelemről, gasztronómiáról, megteremtve a jobb megismerés, az elfogadás lehetőségét.
- Kiscsoportos foglalkozások az érintett szülők, családok részére védelemben vett gyermekek témáról: a gyermekjóléti és családsegítő szolgálat az óvodákkal és a gyámhivatallal együttműködve a célcsoport körében szervezett foglalkozás keretén belül szakértők (pl. gyógypedagógus, pszichológus) bevonásával.

- Generációk együttműködését célzó program az idősök és fiatalok egymásra találása érdekében, együttműködések kidolgozása és elindítása, lehetséges területek: idősök bevonása a családok életébe, gyerekfelügyelet, fiatalok mentorálása, korrepetálása, tapasztalatok átadása, idősök részére digitális készségeket fejlesztő programok, közösségerősítő programok a településeken, tudatos önkéntes és közösségi szolgálati programok.
- Hátrányos/Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai beilleszkedésének segítése: a mobil nevelési tanácsadói (pszichológus), családgondozói hálózat kiépítése, mely során a szakemberek a problémás családokat rendszeresen (havi 40 órában) saját otthonukban keresnék fel a bizalmi kapcsolat kiépítése után. Támogatást biztosítva és hasznos tanácsokkal ellátva a szülőket és gyermekeket, mely hatására pozitív irányba változna a gyermekek és szüleik iskolához/továbbtanuláshoz való viszonya.
- Civil szervezetek támogatásának növelése, melynek segítségével költségkímélő, prevenciós célú felvilágosító előadások megtartására, tájékoztatók kiadására, kisebb képzések révén személyiség- és készségfejlesztésre kerülhetne sor.

IV.2.1. Az Esélyteremtő Programterv célcsoportjai

Az ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091 projekt közvetlen célcsoportját a járási együttműködésben résztvevő települési önkormányzatok, illetve ezek vezetői, képviselői, az általuk képviselt ügyfelek, a lakosság, különös tekintettel a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célcsoportjának tekintett romák, mélyszegénységben élők, gyerekek, nők, idősek és fogyatékkal élő személyek alkotják. Ők a projekt megvalósításával elérhető pozitív eredmények, közvetlen és közvetett hatásainak élvezői, rövid és hosszabb távon egyaránt.

IV.2.1.1. A mélyszegénységben élők és a romák

Ma Magyarország egyik legsúlyosabb gondja a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén, valamint a hátrányos helyzetű térségekben és települések periferiáján növekvő és újonnan kialakuló rossz lakhatási körülmények. Ezért a társadalmi felzárkózáshoz feltétlenül szükséges egyfelől a szegénység okainak megszüntetésére való törekvés, a szegénység kialakulásának megelőzése, másfelől a szegénységből fakadó jelentős hátrányok csökkentése.

Anyagi deprivációban² élnek azok, akiknek háztartása kilenc elemi indikátor közül legalább három szerint depriváltnak minősül. A súlyos anyagi depriváció esetében a küszöb négy elemi indikátor. A kilenc elemi deprivációs mutató a következő:

1. Hiteltörlesztéssel vagy lakással kapcsolatos fizetési hátralék
2. Váratlan kiadások fedezetének hiánya
3. Anyagi okból telefon hiánya
4. Anyagi okból színes televízió hiánya
5. Anyagi okból mosógép hiánya
6. Anyagi okból személygépkocsi hiánya
7. Évi legalább egyhetes üdülés hiánya
8. Kétnaponta húsetel (vagy azzal egyenértékű fehérje) fogyasztásának hiánya
9. Lakás megfelelő fűtésének hiánya

² depriváció = valamitől való megfosztottság

A TÁRKI 2012-es Háztartás-monitor kutatása 56%-os deprivációt és 37% súlyos deprivációt regisztrált a 2012-es évre vonatkozóan.

A felzárkózás politika célja, hogy

- csökkenjen a szegénységben vagy társadalmi kizáródásban élők aránya,
- csökkenjen a hátrányos helyzetű gyermekek társadalmi lemaradása, gyengüljenek a szegénység átörökítésének tendenciái,
- csökkenjenek a roma és nem roma népesség közötti társadalmi különbségek,
- javuljon a roma nők helyzete.

A célok elérésében - a társadalmi problémák legfontosabb jellemzőit tekintve - az alábbi horizontálisan érvényesítendő célkitűzéseket tartjuk meghatározónak:

1. tartósan munkanélküli aktív korúak munkaerő-piaci esélyeinek javítása;
2. a gyermekek szegénységének csökkentése;
3. a szocializációs és szociokulturális hátrányok leküzdése;
4. a roma nők iskolai és munkaerő-piaci hátrányainak csökkentése;
5. a hátrányos helyzetű területek lemaradásának csökkentése, a területi hátrányokból származó társadalmi hátrányok mérséklése;
6. A romákkal szembeni diszkrimináció csökkentése az intézményekben és a közösségekben.

Különböző felmérések egyértelműen rajzolják ki a szegénységet meghatározó társadalmi jellemzőket, a „szegénység profilját”. A kutatások alapján az átfogó ok a háztartások/családok alacsony munkaerő-piaci aktivitása mellett a szegénység szempontjából legmeghatározóbb társadalmi jellemzők:

- alacsony iskolai végzettség,
- a roma származás,
- a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályba tartozik),
- a rurális lakókönyezet (a szegények több mint fele községekben él).

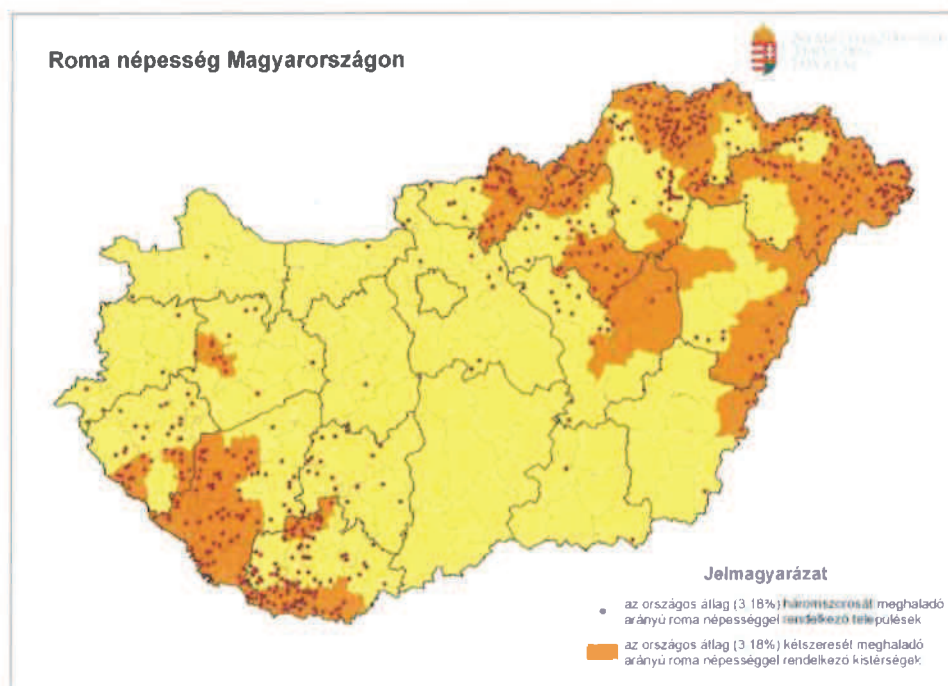
Az elmúlt évtizedek demográfiai folyamatainak hatására ma a Salgótarjáni járásban több község társadalmi és etnikai homogenizációval³ néz szembe. A legszegényebb, leghiányosabb ellátottságú aprófalvak „végállomást” jelentenek. A helyi munkalehetőségek teljes hiánya, a járáson belüli és az azt környező térséget jellemző munkaerőpiaci mobilitási lehetőségek igen korlátozott volta, valamint az akadozó, nehezen elérhető szolgáltatások nem kínálnak semmiféle kitörési pontot a lakosság számára.

Magyarországon a 2011. évi népszámláláson országosan - önbevallás alapján - 316 ezer romát regisztráltak, ez három százaléka volt a magyar lakosságnak. Erőteljes növekedés már akkor is látszott, mivel ez az adat 153 százaléka volt a 2001-ben mértnek. A legmagasabb roma népesség Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye után Nógrád megyében található. A KSH 2011-es népszámlálási adatai alapján a lakónépesség 7,56 százalékát teszik ki megyénkben.

Az önkéntes nyilatkozatok alapján a romák aránya a járásban, az össznépességhez képest - a 2011-es népszámlálás idején - mindössze 4,1% volt. Ez az alacsonyabb százalékos mérték valószínűleg annak köszönhető, hogy – a széleskörű tájékoztatás ellenére - a romák nem szívesen vallják magukat hivatalosan romának, még mindig tartanak attól, hogy esetleges ennek a nyilatkozatnak hátrányos következményei lehetnek rájuk nézve. A legtöbb településen helyi adatgyűjtés nem történt.

Attitűdformáló, bizalomépítő információs tevékenységgel ösztönözni kellene a roma népet nemzeti és hovatartozásuk felvállalására, természetesen továbbra is önkéntes nyilatkozat útján, de pontosítani volna szükséges az eddig feltárt adatokat.

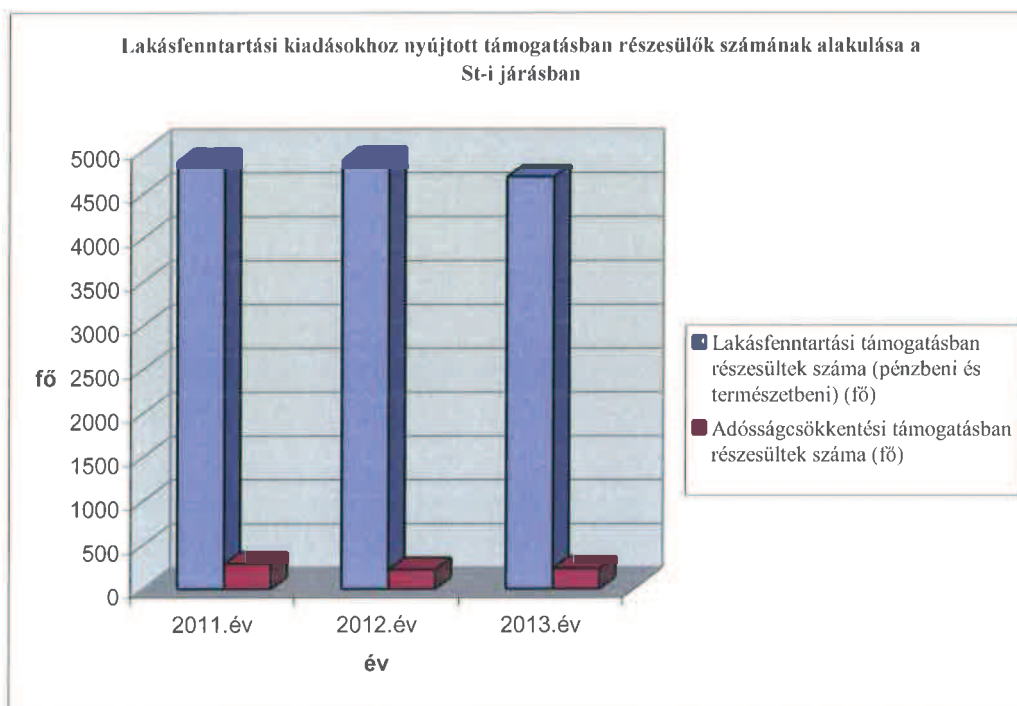
³ *homogenizáció - egységesítés*

A legtöbb mélyszegény családban a megélhetéshez szükséges jövedelemnek csak a harmada folyik be. Télen még súlyosabb a helyzet, hiszen az idényjellegű, alkalmi munkák lehetősége sincs meg.

Komoly probléma az energiaszegénység is. A lakásállomány energetikai szempontból katasztrofális állapotban van. A roma és a mélyszegény családok többségükben komfort nélküli – sokszor lakhatásra alkalmatlan - lakásokban kényszerülnek élni. A vályogépületek a gondozatlanság miatt lepusztultak, eredeti, jó energetikai hatásmechanizmusuk már nem működik. A korai téglaeépítésű házak szintén felújításra szorulnak. Eredeti energetikai hatásfokuk is rossz volt, de még romlott, emellett egyre rosszabb állapotú és/vagy hatásfokú tüzelő berendezések kerülnek beépítésre. A lakásfenntartási támogatások, valamint az adósságkezelési szolgáltatási támogatás iránti kérelmek magas száma alapján is kimutatható volt, hogy a lakosság körében a térségben egyre nagyobb gondot okoz a lakóingatlanok fenntartása, a közüzemi számlák kifizetése. A probléma különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családokat érinti.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

forrás: SMJV Hatósági Iroda

Az eladósodottság problémáját jelzi az is, hogy az elmúlt évben számos család kereste fel önkormányzatot azzal, hogy a Nemzeti Eszközkezelőnek ajánlja fel házáat megvételre, hogy aztán utána bérlőként lakhasson benne tovább. Az önkormányzatok minden rendelkezésére álló eszközzel támogatják az eladósodott családokat. A családok eladósodottságának megelőzése, megszüntetése érdekében fontos lenne akár klubfoglalkozások keretében is bővíteni a családok ismereteit a felelős pénzgazdálkodásról, a hitelfelvételek buktatóiról, valamint egyéb gazdasági ismeretekről.

A mélyszegénységben élő lakosság számára több esetben nem csak a lakhatás, és munkaügyi problémák, adósságkezelési nehézségek lépnek fel, komoly problémát jelent a családon belüli élelmezés is. Az óvodás és iskoláskorú kisgyermek számára közétkeztetési ellátás biztosítja a megoldást, a felnőtt lakosság rászorultjainak étkeztetését 9 településen az Egészségügyi és Szociális Központ végzi, a többi település vagy saját maga gondoskodik az étkeztetés biztosításáról, vagy más önkormányzattal kötött megállapodás alapján biztosítja az ellátást. Az ebéd rászorulóknak részére történő kiszállításában a falugondnoki szolgálatok jelentős segítséget nyújtanak.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

A Nagycsaládosok Nógrád Megyei Egyesülete a megyében egyedülálló módon CSERIKI boltot üzemeltet: bárki adományozhatja már nem használt ruhaneműit, eszközeit, bútorait. A bolt non-profit módon üzemel egyfajta franchise rendszerben.

A Nemzetiségi Önkormányzat álláspontja szerint fontos lenne a mélyszegénységben élők és romák megfelelő információval történő ellátása a lehetséges szociális juttatások igényléséről, a gyermeknevelési nehézségek áthidalásáról. Fontos lenne pénzkezelési, gazdálkodási egészségügyi ismereteik bővítése. Egészségmegőrző programok szervezése, kiemelt figyelemmel a dohányzásról való leszokás segítésére, alkohol problémák kezelésére.

IV.2.1.2. A gyermekek

A rendszerváltást követő évek társadalmi-gazdasági változásai sok családot érintettek hátrányosan, sokan váltak munkanélkülivé. A legfeljebb nyolc osztályos végzettséggel rendelkező szülők esetében, mely járásunkban magas mutatószámot képvisel, a szegénység kockázata különösen nagy. A családok szociális háttere a diákok iskolai teljesítményére óriási hatást gyakorol. A szegénységben élő családok gyermekei jelentős hátránnyal indulnak az iskolában, ami meghatározza tanulmányi és munkaerőpiaci sikerességüket. Az alacsony társadalmi státuszú szülők gyermekei ennél is sokszorosan nehezebb helyzetben vannak, kevesebb erőforrással rendelkeznek a bennük rejlő képességek kibontakoztatásához, a felnőttkori sikerekhez. Az alacsony iskolázottságú szülők gyermekei körében a szegénység vagy a társadalmi kirekesztettség előfordulása 2013-ban 93%-os volt.

Papp Z. Attila - a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézete igazgatójának - kutatása szerint a magyarországi megyék közül Nógrád megyében a legmagasabb a roma gyermekek (34,3 százalék) aránya az iskolákban, majd Borsod-Abaúj-Zemplén következik 32,8 százalékkal, megelőzve Szabolcs-Szatmár-Bereget (28,7 százalék). A nemzetiségi arányok figyelembe vétele azért is fontos, hogy az oktatási programok összeállítása során a gyermekek szociokulturális helyzetére jobban tudjanak ügyelni, ugyanis azokban az iskolákban, ahol integrációs programot indítottak, jelentős javulást értek el.

Az oktatási rendszerben a köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 2012. szeptember 1-i hatályba lépését követően jelentős változások álltak be, amelyek várhatóan hosszabb távon meghatározóak lehetnek a vizsgált indikátorok alakulásában. Például a tankötelezettségi korhatár 18 évről 16 évre való csökkentése kardinális hatással lehet a korai iskolaelhagyók számának alakulásában. Vagy a 2015. szeptember 1-től 3 éves kortól kötelező óvodáztatás is várhatóan megnöveli a 3-5 éves gyerekek óvodai részvételét mutató indikátort.

Az iskolai életút egy másik kritikus szakasza a középiskola, ezen belül is az, hogy a továbbtanulás érettségivel fejeződik-e be vagy sem. A gimnáziumba járók részesedését a 10. évfolyamos tanulók közül a nappali tagozatos gimnáziumi programra járók arányával mérve bő egyharmados, 36,8%-38,3%-os rátát találunk. A gimnazisták aránya a hátrányos helyzetűek között ugyanakkor már csak 20%, a halmozottan hátrányos helyzetűek körében pedig az országos átlagnak csak nem egészen a harmada, 12%.

A gyermekek esélyegyenlőségének érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítani minden infrastrukturális és szakmai fejlesztés támogatása esetén a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelési helyzetére annak érdekében, hogy a szolgáltatásokból való kirekesztődésüket, társadalmi elszigetelődésüket megakadályozzuk.

Kiemelten fontos a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek oktatási és társadalmi integrációjának támogatása. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl, olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása – a családokat és problémáikat komplexen kezelve -, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket.

A gyermek jól-lét beavatkozási területének irányai:

- Biztos Kezdet Gyerekházak létrehozása
- Kisgyermek felügyeletének biztosítása
- Rászorulóknak ingyenes étkeztetésének bővítése
- Hozzáférés biztosítása a szegregátumokban

Megyénkben az elmúlt évek során a gyermekek létszáma folyamatosan csökken. Az egyre nehezedő megélhetés a gyermekvállalás gátjává vált, a gyermeknevelés nagy anyagi megterhelést jelent a családok számára. Ehhez a tényhez hozzájárul még az is, hogy a fiatalok nem maradnak a térségben, nem itt alapítanak családot, hanem olyan nagyobb városokba költöznek, ahol a megélhetésüket jobban tudják biztosítani.

A kisgyermek felügyeletének, korai fejlesztésének biztosítása a térségben komoly problémát jelent, egyrészt mert a kisgyermekes anyák visszatérése a munkaerőpiacra emiatt még nehezebb, másrészt a hátrányos helyzetű kisgyermekek részére a korai fejlesztés a későbbi szocializálódás tekintetében jelentős előnyökkel járhat. A járásban egyetlen bölcsőde működik Salgótarjában a Százszorszép Bölcsőde, mely 2014. október elsején kezdte meg működését 52 engedélyezett férőhellyel.

A veszélyeztetett gyermekek aránya tartósan magas értéket mutat. Szülők iskolai végzettségük, mikro-társadalomban elfoglalt helyük (izolációs hatások), illetve a makro-társadalom összefüggéseinek ismerethiánya miatt nagyfokú segítségre szorulanak, és hosszú gondozási folyamat kell ahhoz, hogy az alapvető szükségleteikhez hozzájussanak, azt

kielégíthessék. Ezzel is magyarázható, hogy a gyermekek veszélyeztetettségének tényezői tartósan fennállnak és sok esetben sokrétűek, problémáik összetettek (pl. szülői elhanyagolás, beilleszkedési zavar, megélhetési-lakhatási problémák). Ha a veszélyeztetettség kialakult, megszüntetése érdekében segíteni kell a családot a jelentkező működési zavarok, konfliktusok megoldásában. Sok esetben a szülők nem fogadják meg a segítő szakemberek tanácsait, javaslatait. Ilyen esetekben a veszélyeztetettség nem szüntethető meg és kezdeményezni kell az egészségügyi, a szociális, illetve a hatósági beavatkozást. Gyermekek Átmeneti Otthona Zabaron 12 fő engedélyezett létszámmal működik a járásban, kihasználtsága 77%-os.

IV.2.1.3. A nők

A többszörös diszkrimináció, azaz a nemi és az etnikai alapú diszkrimináció összefonódása a legösszetettebben a roma nőket sújtja. Iskolai végzettségük, foglalkoztatottsági szintjük, jövedelmük még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb. Egészségi állapotuk rosszabb, az egészségügyi és szociális ellátó rendszerekhez való hozzáférésben is nagyobb hátrányt szenvednek. Jelenleg nem kap elég hangsúlyt veszélyeztetettségük: családon belüli kiszolgáltatottságuk, esetenként még gyermekként történő férjhez adásuk, ahogy a prostitúció áldozatává válásuk kockázata sem.

A nők esélyegyenlőségi problémái között első helyen szerepel a munkaerőpiacra való be- illetve visszajutás nehezítettsége. Ez általában erősen összefügg a gyermekvállalással és az alacsony iskolai végzettséggel. Olyan átfogó fejlesztési lehetőségekre kell gondolni ezen a területen, amely érinti a gyermekek célcsoportját is (pl. bölcsődei vagy családi napközis férőhely biztosítása) illetve nagy hangsúlyt fektet a képzésekre, szakmai előrelépés lehetőségére (pl. ált.isk. befejezése, szakképzettség megszerzése).

A járásban található, nőket is foglalkoztató munkahelyek jellemzően a közszféra és a szolgáltatási szektor. A nők anyagi kiszolgáltatottságát fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt. A gyermeküket egyedül nevelő szülők nehézségeiről a települések nem rendelkeznek adatokkal. A nők foglalkoztatását gátló legfőbb akadály a gyermeknevelés. A családi, magánéletbeli feladatok és felelőségek általában egyoldalúan a nőket terhelik. A települések nem rendelkeznek adatokkal a nők családon belüli túlterheltségéről sem.

A Salgótarjáni járásban jellemző, hogy az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési esélyei jóval kisebbek, mint a legalább középfokú végzettségű társaiké. A településeken női segéd, illetve betanított munkásokat alkalmazó ipari üzem, vállalkozás alig van.

Pontos adatok nem állnak rendelkezésre a nőket érő családon belüli erőszakokról. Családok átmeneti otthona működik Etesen (engedélyezett férőhelyek száma 16 fő, átlagos kihasználtsága 84,5%) és a Vöröskereszt Nógrád Megyei Szervezete fenntartásában Salgótarjában (engedélyezett férőhelyek száma: 40 fő). A kialakult krízishelyzetekben nagy szükség van helyi szinten a probléma megoldására. Fontos feladat lenne, annak megoldása, hogy a bajbajutott családokat helyi, de minimum járási szinten el tudjuk helyezni, nemcsak az

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

esetleges családon belüli erőszak, de egy elemi kár, vagy más probléma esetén is, amely a családok lakhatását veszélyezteti.

Családok Átmeneti Otthona Etes

	Ellátottak száma (átlag)	Kihasználtság (átl.mértéke)
2011.év	13	81%
2012.év	12	75%
2013.év	14	88%
2014.év	15	94%

IV.2.1.4. Az idők

Az időkkel kapcsolatos intézkedések eddig elsősorban a nehéz anyagi helyzetben lévők szociális támogatásával és a házi idősgondozás fejlesztésével kapcsolatosak voltak. Szükség van az egészségügyi ellátórendszer nagyobb figyelmére, a jelzőrendszer fejlesztésére. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni az aktív idősor elősegítésére, a generációk közötti kapcsolat erősítésére, a település életébe való aktív bekapcsolódás lehetőségére, kulturális eseményeken való részvétel biztosítására.

A járásban a 65 év feletti lakosság száma évről-évre növekszik, a térségen belül a járási székhelyen kívül közösségi életre nincs sok lehetőségük. A legtöbb községben nyugdíjas klub nem működik, viszont egy-egy településen megjelennek az önszerveződésen alapuló nyugdíjas egyesületek, ahol az idős emberek megtalálják azt a közösséget, ahol a felmerülő problémáikban segítséget kaphatnak. A szervezett összejövetelek, programok, kirándulások mind-mind közösségi élményüket gazdagítják.

Salgótarján és Térsége Önkormányzatainak Társulása fenntartásában 1 db idők otthona és 9 db idők klubja – ebből Salgótarjánban 2 db- működik, melyek – az igénybe vevők részére – kor, egészségi állapot, szociális és mentális szükségletnek megfelelő szolgáltatást nyújtanak.

Intézmény megnevezése	Engedélyezett férőhelyek száma/betöltött férőhelyek száma (fő)	Kihasználtság (%)
Idők Otthona		
Idők Otthona Cered, Kossuth út 51.	21/21	100
Idők Klubja		
Aranykor Idők Klubja (Salgótarján, Gorkij krt. 85.)	70/56	80
demens ellátás)	13/12	92
Várkapu Idők Klubja (Salgótarján, Vár út 7.)	25/22	88
Naplemente Idők Klubja (Somoskőújfalu, Somosi út 95.)	20/18	90
Idők Klubja (Cered, Kossuth út 51.)	30/32	106
Idők Klubja (Zabar, Petőfi út 26.)	30/29	96
Idők Klubja	30/27	90

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

(Rákóczi-bánya, Fáklya u. 53.)		
Idősek Klubja (Kazár, Hársfa út 8.)	30/22	73
Idősek Klubja (Sóshartyán, Kossuth út 12.)	35/33	94
Idősek Klubja (Szilaspogony, Petőfi út 26.)	35/32	91

forrás: Az Egészségügyi-Szociális Központ 2014. évi adatai alapján

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában működik az Ezüsthényő Idősek Otthona, mely két telephelyen látja el feladatait, illetve a salgótarjáni telephelyen működő Baglyaskő Idősek Otthona.

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában működő intézmények

	<u><i>Ezüsthényő Idősek Otthona</i></u>				<u><i>Baglyaskő Idősek Otthona</i></u>	
	<u><i>Bátönytereny</i></u>		<u><i>Mizserfa</i></u>			
	<u><i>eng.férő-hely</i></u>	<u><i>ell.száma</i></u>	<u><i>eng.férő-hely</i></u>	<u><i>ell.száma</i></u>	<u><i>eng.férő-hely</i></u>	<u><i>ell.száma</i></u>
2010.12.31.	210 fő	207 fő	156 fő	153 fő	140 fő + 74 fő = 214 fő	138 fő
2011.12.31.		206 fő		148 fő		148 fő
2012.12.31.		205 fő		148 fő		146 fő
2013.12.31.		207 fő		151 fő		144 fő
2014.12.31.		203 fő		154 fő		147 fő

forrás: Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Nógrád Megyei Kirendeltsége

A járási együttműködés keretében szorgalmazzuk idősek klubja létrehozását azokon a településeken, ahol eddig nem volt erre lehetőség. A nyugdíjas klubok összefogják az aktívabb időseket. A klubfoglalkozások keretében többek között figyelmet szentelhetnek a néphagyományok megőrzésére, felkutatására, valamint arra, hogy ezeket a fiatalabbak részére átadják, emellett színházlátogatásokon, kirándulásokon vesznek részt. A települési önkormányzatok biztosítják a lehetőséget a klub összejöveteleinek megtartásához, támogatják a járási szintű klubtalálkozók, közös rendezvények megszervezését.

A járásban az idősek számára az egészségügyi szakellátások, ill. egyes szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés a járási székhelyen biztosított. A Szent Lázár Megyei

Kórház és Rendelőintézetben biztosított a fekvőbeteg-ellátás és szakrendelés, azonban a járás településein élő idősök számára koruk, illetve a távolság miatt az ellátások igénybevétele nehezebb.

Sok idős embernek okoz gondot a gyógyszer kiváltása, a lakhatás fenntartása, vagy akár a megszokott életminőség fenntartása is. A magas arányú munkanélküliség miatt az idősök, nyugdíjasok foglalkoztatása nem jellemző a térségben.

A szociális alapszolgáltatások közül a falugondnoki szolgáltatás a jogosult települések többségében biztosított. A falugondnoki szolgáltatás jelentős szerepet játszik a helyben nem biztosított szolgáltatások elérhetőségének javításában, illetve jellemzően más szociális szolgáltatásban is szerepet vállalnak, mint pl. a házi segítségnyújtás, vagy az étkeztetés. A falugondnoki szolgáltatás által ellátott leggyakoribb feladatok: egészségügyi ellátás igénybevételének segítése (pl. szakrendelésekre szállítás), bevásárlás, gyógyszervásárlás, hivatali ügyek intézése, gyermekszállítás, ebéd házhozszállítás.

A térségből sok fiatal elköltözik elérhető munkahelyek miatt, amely következtében az idősök körében nőtt az egyedül élők, családi támogatás nélkül élők aránya. Őket veszélyezteti az elmagányosodás, a biztonság hiánya, gyakran az áldozattá válás.

IV.2.1.5. A fogyatékkal élők

A fogyatékossgal élő emberek számára megszervezendő hatékony ellátórendszer kialakításához szükség van térségi és regionális szinten szerveződő civil szervezetekre, amelyek a klasszikus érdekvédelmi feladatok ellátása mellett aktívan szerepet vállalnak az államtól átvállalt közfeladatok megvalósításában, valamint együttműködő partnerei kívánnak lenni a területen dolgozó valamennyi állami és nem állami szereplőnek.

Biztosítani kell az esélyegyenlőséget az intézményes ellátások szolgáltató jellegének erősítésével, az intézmények kiépítésével, korszerűsítésével és átalakításával, illetve a lakókörnyezeti és az integrált formában történő ellátásszervezés erősítésével.

Fogyatékkal élő személyek ápoló-gondozó célú napközi-és lakóotthona egyetlen egy található a járásban.

Intézmény megnevezése	Engedélyezett férőhelyek száma (fő)	Kihasználtság (%)
Félsziget Napközi- és Lakóotthon (Salgótarján, Forgách A. út 88.)		
Napközi Otthon	20	50
Lakóotthon	12	100

A térségben kifejezetten megváltozott munkaképességűeket foglalkoztató akkreditált munkahely mindössze 2 db található: Kazáron az Axamo Kft. (varroda 32 fő megváltozott munkaképességű személyt foglalkoztat), és Salgótarjában a Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesülete (9 fő megváltozott munkaképességű személyt foglalkoztat). Természetesen nagyobb foglalkoztatók is foglalkoztatnak megváltozott munkaképességűeket, erre ösztönöz is minden munkáltatót az a jogszabály, amely szerint minden 25 fő után 1 fő megváltozott munkaképességű foglalkoztatása kötelező, ellenkező esetben komoly összeget kell fizetnie minden munkáltatónak. Ilyen munkáltató például az Uniocoop Zrt.

Az UNIOCOOP Zrt. Salgótarjáni Járásban foglalkoztatott dolgozói

	létszám	ebből megváltozott munkaképességű
SALGÓTARJÁN		
6 COOP ABC	61 fő	2 fő
1 ropi üzem	38 fő	2 fő
1 szeszfőzde	2 fő	0 fő
összesen	101 fő	4 fő
CERED		
1 COOP	4 fő	1 fő
ETES		
1 COOP ABC	6 fő	0 fő
KARANCSBERÉNY		
Ropi üzem	30 fő	0 fő
KARANCSKESZI		
1 COOP ABC	6 fő	0 fő
KARACSLAPUJTÓ		
1 COOP ABC	7 fő	0 fő
Ropi üzem	29 fő	0 fő
SÓSHARTYÁN		
1 COOP ABC	6 fő	0 fő
SZILASPOGONY		
1 COOP ABC	6 fő	0 fő

A fogyatékkal élő személyek közfoglalkoztatás keretében csak korlátozottan - napi 6 órát meg nem haladó munkaidőben - foglalkoztathatók. A közfoglalkoztatás feltétele a munkanélküli státusz megléte, a fogyatékkal élő támogatásban részesültség nem kizáró ok. A közfoglalkoztatók részéről felmerülő igények miatt azonban foglalkoztatásuk nem

számottevő, bár a jogszabályi változások egyre nagyobb teret engednek a fogyatékkal élők közfoglalkoztatásban való részvételének biztosításához.

Salgótarjáni járásban a fogyatékosok önálló életvitelét a házi segítségnyújtás keretein belül biztosítják az önkormányzatok. Azonban a házi segítségnyújtás, mint a szociális alapellátás része a felmerülő problémákat nem képes minden esetben teljes körűen kezelni.

Több kiskorú fogyatékkal élő gyermek is él a járásban, akinek sajátos nevelési igényének megfelelő ellátását, fejlesztését csak a megyeszékhelyen tudják biztosítani, és az utazás a családok számára nagy anyagi terhet jelent. A felnőtt korú fogyatékossgal élő személyek ügyeinek intézésében is nagy segítség lenne a megfelelő információkat nyújtó támogató szolgálat. Az elmúlt években ennek a problémának a megoldásában részt vett a Nógrád Megyei Mozgáskorlátozottak Egyesülete és a Mozgássérültek Egymást Segítőik Egyesülete (MESE). A MESE-ben sorstársi tanácsadás, valamint szociális és munkaerőpiaci információnyújtás szolgáltatásként igénybe vehető, csakúgy, mint havonta egyszer, keddi napon az Egyenlő Bánásmód Hatóság ügyvédje ügyfélszolgálatot tart a MESE 3100 Salgótarján, Löwy Sándor út 12-14. szám alatti telephelyén.

A településen a járdák jelentős felújításra szorulnak, azok minősége nem megfelelő a mozgássérült személyek közlekedésére. A tömegközlekedési eszközöket a térségben élő fogyatékkal élők nem tudják igénybe venni, további nehézség, hogy megszűnt a mozgáskorlátozott személyek részére biztosított közlekedési támogatás is.

A fogyatékkal élők számáról és a fogyatékoság típusáról nincs jelenleg pontos járási adat. Szorgalmazzuk az ez irányú adatfelvételt, felvéve a kapcsolatot az érdekvédelmi szervezetekkel. A statisztikában azonban nehéz megjeleníteni a született fogyatékkal élőket, illetve gyermek, a felnőtt vagy időskorban fogyatékosná vált személyeket.

A járásszékhelyi adatok a következők:

Település	Fogy.típusa	fő	0-18	19-35	36-59	60-
Salgótarján	Autizmus	2				
	Értelmi	48				
Magasabb összegű csp-ra 473 fő jogosult	Hallási	58				
	Látási	258				
	Mozgási	294				
	Halmazott	20				
Osszesen		680	1	53	158	468

forrás: Nm-i Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály

Megjegyzés: A fogyatékos személyek száma valójában ennél több, erről azonban csak becslésekkel (iránymutatónak számítva az érdekvédelmi szervezetek tagságát) rendelkezünk. Lásd tovább a 22.-23. oldalon leírtakat.

A fogyatékkal élő népességben belül továbbra is a mozgássérülteké a legnépesebb csoport, a társadalom életének színterein való megjelenésük alapfeltétele az akadálymentesítés. Rajtuk kívül haszonélvezői az akadálymentes környezetnek a kisgyermekes, babakocsival közlekedő szülők, a beteg és idős emberek is.

Az esélyegyenlőség szempontjainak vizsgálatánál két tényező kerül értékelésre: az építési beruházások esetében a fizikai akadálymentesítés, illetve a többi fejlesztés esetében az autisták, a hallás- és látássérültek számára is biztosított infokommunikációs akadálymentesítés az eszközök, szolgáltatások használatához. Így pl. vak- és gyengénlátóbarát számítógépes és egyéb eszközök, könnyen érthető kommunikáció, megfelelő világosság, közérthető és feltűnő helyen jelzett feliratok, a szöveges feliratok piktogramokkal történő kiegészítése, jelnyelvi infovideók és megfelelő erősségű wifi a jelnyelvi videotolmácsoláshoz.

Az EBH kvantitatív kutatási eredményei alapján az önkormányzati épületek mindössze 9%-a akadálymentesített teljes mértékben. A városokban ez a szám 12%, a községekben mindössze 2%-ot mutatott ki a felmérés. A Helyi Esélyegyenlőségi Programokban feltárt problémák megerősítik az EBH kutatási eredményeit.

Azokon a településeken, ahol az épületekbe való bejutást segítő rámpa kiépített, az ügyfélfogadási terekben már nem gondoskodtak ezek kialakításáról vagy akadálymentes WC-ről, látássérültek számára vezető sáv elhelyezéséről, indukciós hurokról, a szöveges feliratok piktogramokkal történő kiegészítéséről, illetve megfelelő erősségű wifi-ről a jelnyelvi videotolmácsoláshoz. Ebből adódik, hogy nemcsak a fizikai akadálymentesítést kell teljes körűvé tenni, hanem az infokommunikációs akadályok lebontását is szorgalmazni kell.

Az akadálymentesítés hiánya miatti problémákat az önkormányzatok különbözőképpen próbálják ellensúlyozni, van, ahol az ügyintéző megy ki a mozgássérült ügyfélhez, vagy a személyzet segíti az ügyfél bejutását az épületbe, esetleg meghatalmazott családtag intézi a fogyatékkal élő ügyeit.

IV.2.2. Problématérkép, problémák összegzése

A tervezésnél a Helyi Esélyegyenlőségi programoknál alkalmazott célcsoportonkénti tervezési módszert alkalmaztuk, melyet kiegészítettünk egy problémaalapú, komplex megközelítéssel, mivel az egyes fejlesztési lehetőségek több célcsoportot is kedvezően érinthetnek.

A problématerkép elkészítése során az esélyegyenlőségi programokban feltárt és a járási szintű felzárkózási kerekasztal üléseken kiemelt problémák összegyűjtése történt meg. A járási szintű kerekasztalokon és workshopokon az érintett szervezeteknek, önkormányzatoknak lehetősége nyílt jó gyakorlataik bemutatására, nehézségeikre megoldás keresésre, fejlesztési javaslatok megtételére.

A települési esélyegyenlőségi dokumentumok elemzésének fő eredményei

- A települések Helyi Esélyegyenlőségi Programjaikban teljesítették az esélyegyenlőségi tervezésre vonatkozó jogszabályi előírásokat, nem mindenhol rendelkeznek azonban naprakész információval vállalásaik teljesítéséről.
- A projekt megvalósítása idején is folyik a Helyi Esélyegyenlőségi Programok felülvizsgálata.
- A felülvizsgálat során mód van a megvalósult intézkedések lezárására, új fejlesztési lehetőségekről való döntésre illetve annak indoklására, hogy egyes intézkedések miért nem valósultak meg. Módosítható vagy kiegészíthető az intézkedések tartalma, megvalósítási időkerete növelhető.
- Sok esetben a települési önkormányzat megelégszik a HEP „áttekintésével” a felülvizsgálatot nem tartja szükségesnek.
- Az esélyegyenlőségi dokumentumok céljait az önkormányzatok nem a forrásaikra, hanem bizonytalan kimenetelű pályázati forrásokra tervezik.
- A fogyatékkal élő lakosság számáról hiányos adatok állnak rendelkezésre.
- Az esélyegyenlőségi tervezésbe és a fejlesztések végrehajtásába nem mindig vonják be a civileket és a nemzetiségi önkormányzatokat.

A mélyszegények/romák beazonosított problémái

- Korlátozott munkaerőpiaci lehetőségek, tartós munkanélküliség aránya magas
- Eladósodás
- Súlyos energiaszegénység

- Nagyarányú az alacsony iskolai végzettséggel, szakképzettséggel nem rendelkezők száma a lakosság körében
- Családon belüli élelmezési problémák
- Szűrőprogramok hiánya
- Az aktív korúaknál a munkanélküliség elvándorlást eredményez és a család-és gyermektervezést hátrányosan befolyásolja
- A romákra vonatkozó adatok gyűjtésének nehézségei, a célcsoport meghatározásának bizonytalanságai, a számszerű adatok, indikátorok hiánya
- Életvezetési ismeretek hiánya
- Egészségügyi szakellátások nagy távolsága
- A hátrányos helyzet generációkon keresztüli átöröklődése

A gyermekek beazonosított problémái

- Iskolán kívül korlátozott szabadidős tevékenység, közösségi programok hiánya, egészségfejlesztési, sport, szabadidős-, szünidei programok csekély száma
- Szülői felügyelet hiánya
- Iskolai hiányzások, továbbtanulási nehézségek
- Családon belüli élelmezési nehézségek, sokan csak a közoktatási intézményben jutnak napi egy meleg ételhez
- HH és HHH gyerekek továbbtanulási mutatói alacsonyak, szűkösek a lehetőségeik
- Szociális háttér hiányosságai miatt, több egészségügyi probléma jelentkezik a gyermekeknél
- A krízishelyzetbe került családok, szülők problémájának azonnali megoldására vagy a családok átmeneti elhelyezésére nincs lehetőség
- Közösségi terek hiánya

A nők beazonosított problémái

- Nőket speciálisan érintő szűrőprogramokhoz való hozzájutás nehezítettsége
- 18-54 éves nők 180 napon túli munkanélküliségének magas aránya
- A gyermeket egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata magas
- Bölcsőde és családi napközi hiánya nehezíti a kisgyerekes anyukák elhelyezkedését

- Magányérzetből adódó mentális problémák kialakulása kisgyermekes anyukák körében
- Alacsony iskolázottság további hátráltató tényező

Az idősek beazonosított problémái

- A közösségi élet hiánya a nyugdíjasok körében
- Egészségügyi szakellátások igénybevételének nehézsége, szűrővizsgálatok hiánya
- Magas az egyedül élők aránya, önálló életvitel folytatásához személyre szólóan nyújtható segítség hiánya, családi támogatás hiánya, biztonság hiánya, jellemző az elmagányosodás
- A statisztikák rangsorában – a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett a pszichés problémák a leggyakrabban előforduló betegségek
- Alacsony összegű nyugdíjak, lakásfenntartási nehézségek
- A generációk között kevés a kapcsolat
- Gyakran válnak áldozattá

A fogyatékkal élők beazonosított problémái

- Fizikai akadálymentesség hiánya több településen, rossz állapotú járdák
- Az infokommunikációs akadálymentesítés a látás- illetve hallássérültek számára nem teljes.
- Fogyatékkal élőket alkalmazó, „illetve azokhoz alkalmazkodó” munkahelyek hiánya
- Közzolgáltatásokhoz, kulturális programokhoz való hozzáférés nem biztosított, körülményes
- Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk terén.
- Nincs adat a településen élő fogyatékkal élő személyek számáról, fogyatékoságuk típusáról, anyagi lehetőségeikről, konkrét problémáikról
- A fogyatékkal élő személyek megfelelő fejlesztő és rehabilitációs ellátásokhoz való hozzájutása nem megoldott

IV.3. Az Esélyteremtő Programterv Intézkedési Terve (EP IT)

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét, pozitív elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetén járásunkban. Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, illetve fenntartását - amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja a megvalósítás, nyomon követés, felülvizsgálat támogató strukturális rendszerét - vagyis a Járási Felzárkózási Kerekasztalt és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

Az Esélyteremtő Programterv Intézkedési Terve a helyzetelemzés során feltárt problémákra reagál, kiemelve azokat a területeket, melyek fejlesztése hatékonyabban megoldható a járási együttműködés segítségével. Különösen nagy figyelmet fordítunk - az intézkedési tervben foglaltak megvalósítása során - azoknak a nehézségeknek a csökkentésére, akadályok megszüntetésére, melyeket a járásból több települési önkormányzat is megjelölt a Helyi Esélyegyenlőségi Programjában, mint megoldandó problémát.

Nagyon sok terület vizsgálatánál nem tudtunk releváns adatokra támaszkodni, csak a 2011-es évi népszámláláskor feltárt információkkal dolgozhattunk. Éppen ezért hasznos lenne egy járási szintű szociális térkép elkészítése, mely által a helyi társadalomról az általános ismereteknél jóval mélyebb, aktuálisabb képet kapnánk.

A szegénység fő oka a munkanélküliség, minden eszközt igénybe kell venni, pályázati forrásokat találni, gazdasági szereplőkkel és civilekkel kialakított együttműködésre alapozva növelni szükséges a foglalkoztatottságot. Nem várhatunk el pozitív hozzáállást bármilyen változást generálásra azoktól az emberektől, akiknek az alapvető szükségleteik nincsenek biztosítva, nem jut étel az asztalra, vagy nincs fedél a fejük felett. Egyedül, segítség nélkül nem tudnak a saját helyzetükön változtatni.

Folyamatos pályázatfigyelésre van szükség, járási szinten létre kell hozni – akár a járási szintű felzárkózási kerekasztal keretében – azt az elhivatott szakember gárdát, aki segítséget nyújt a civileknek, települési önkormányzatoknak, egyházaknak, vállalkozásoknak egy-egy pályázati lehetőség megtalálásában, a pályázat kidolgozásában és a megvalósításában is.

Fontos feladat a civil szervezetekkel való együttműködési lehetőségek felkutatása, felhasználása, illetve a vállalkozók, egyházi szereplők, önkéntesek közreműködésének növelése, bekapcsolása a szociális szolgáltatási szektorba.

A társadalmi kohézió erősítésének megvalósulásához nélkülözhetetlen a járáson belüli kapcsolati hálózatok kialakítása. A közös identitás, a kooperáció, a szolidaritás csak az egyenrangúságon és bizalmon alapuló kapcsolatok sűrű hálózatának működésével érhető el.

Növelni kell az iskolázottság fokát, elő kell segíteni, hogy minden ember számára lehetővé váljon minimum a 8 osztály befejezése. Szorgalmazni kell a roma nők beiskolázását a folytatódó *Nő az esély* programba, illetve a Roma mentorhálózat tagjai sorába.

Csökkenteni kell az iskolai lemorzsolódás arányszámainak. Pályázni kell Tanodák, Biztos Kezdet Gyerekházak létrehozására, melyek hozzájárulhatnak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek sikeres iskolai előmenetele és szocializációja terén.

A tágabb környezet szemléletformálása, a közösségfejlesztés és összetartás erősítése nagyon fontos alapkőve lehet a járásban élők jól-létének biztosításához. Szükség van különböző érzékenyítő programok, tréningek megtartására a különböző településeken, intézményekben a befogadóbb társadalmi környezet megvalósulása érdekében.

Nagy hangsúlyt kell fektetni a családok – elsősorban a gyerekek – egészségfejlesztésére, egészségnevelésére, szűrővizsgálatokhoz való hozzáférés biztosítására, az egészségesebb, élhetőbb lakókörnyezet kialakítására.

Fokozott figyelmet kell fordítani az egyedül élő idősekre, a fogyatékkal élő társainkra, akiknek esetleges akadályoztatása miatt sérül az egyenlő hozzáféréshez való joguk, magukra maradhatnak a problémáikkal, kikerülhetnek a jelzőrendszer látóköréből. Egy a szociális, gyermekjóléti és egészségügyi ellátásokról, szolgáltatásokról összeállított információs kiadvány nagymértékben segítené az eligazodást a szociális hálózati rendszer egyes ellátásainak elérhetőségében, azokhoz való hozzájutásban, jogosultsági feltételeinek megismerésében.

Meg kell szervezni a generációk közötti kapcsolat lehetőségét, illetve annak erősítésére kell törekedni. Az önkéntes közösségi szolgálatot végző fiatalokat be kell vonni az idősek aktivitását elősegítő programok szervezésébe, ahol nemcsak egymással, de a fiatalabb generáció tagjaival való találkozásra is mód nyílik.

Az idősödő, magányos emberek számára olyan lehetőséget kell biztosítani, amelyben az időskori aktivitás előmozdítása, az önkéntesség népszerűsítése, az önkéntesség motivációinak megteremtése valóra tud válni. A nyugdíjas értelmiségiek, szakmunkások

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

tudását, tapasztalatát nem szabad figyelmen kívül hagyni. Be kell vonni őket az aktív közösségi életbe, ahol elméleti és gyakorlati tudásuk kiaknázására lehetőséget kell adni (pl. tanodai foglalkozások, közmunkások szakmatanulása, stb.).

IV.3.1. Az intézkedési területek részletes kifejtése

1.

Célcsoport	ROMÁK és MÉLYSZEGÉNYEK
Intézkedés címe	Roma és/vagy mélyszegénységben élők foglalkoztatása
Feltárt probléma	- Előfordul, hogy a munkanélküliek nem regisztrálnak a Munkaügyi Központban. - Az elsődleges munkaerőpiacra való be- vagy visszajutás súlyosan nehezített a roma és mélyszegény személyek számára. - Megfigyelhető a mélyszegénység folyamatos újratermelődése, mert a lehetséges jövedelmek legfeljebb az aktív korúak pénzügyi ellátása (segélyek), a közfoglalkoztatási bérek, valamint az országos átlagnál alacsonyabb betanított munkabérek.
Cél	Rövidtávú célok: - A munkaügyi központban való regisztrációval járó előnyök ismertetése. Hátrányos helyzetű roma és/vagy mélyszegény személyek (egy családból min. 1 fő) felvétele a rövid és hosszú távú közfoglalkoztatási programokba. - Ugyanezen személyek képzésekbe való bevonása. A képzések kapcsán elsősorban az általános iskola befejezését céloznánk meg, hiszen a térségben sok az aluliskolázott személy. Az OKJ-s bizonyítványok valóban kiugrási lehetőséget biztosíthatnának az adott személyeknek, hiszen szakmával a kézben könnyebb a munkaerőpiacon való elhelyezkedés is. Hosszútávú célok: - Minél többen kikerüljenek a közfoglalkoztatás rendszeréből, és idővel az elsődleges munkaerőpiacon vállaljanak munkát. - Önfenntartó települések létrehozása a járásban, egymás közötti áru és tapasztalati cserekapcsolat, saját konyhán munkahelyteremtés, saját kistermelői piacok létrehozása. - Szociális szövetkezet alapjainak lefektetése.
A beavatkozás tartalma	- folyamatos kapcsolattartás a munkaügyi központ kirendeltségével, kamarákkal, - esetleges munkahelyek felkutatása, a hiányszakmák felmérése, - álláslehetőségek, közérdekű információk folyamatos közlése a települési hirdetőtáblákon, - álláskereső klubok létrehozása a járásban több helyen, - regisztráció szükségességéről tájékoztatni a célcsoportot, - közös járási webportál készítése, - lakosság körében igényfelmérés a tanfolyamokat illetően (hiányszakmák előnyben részesítése a képzések tekintetében), - a járás által szervezett tanfolyam keretében az önéletrajz megírásának elsajátítása, egyéb munkaerőpiaci ismeretek megszerzése, kommunikáció és konfliktuskezelési tréning megvalósítása,

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

	- munkaügyi központ által szervezett tanfolyamokra beiskolázás, - állami illetve uniós pályázatok megismertetése a járási vállalkozókkal, - szociális szövetkezet, önfenntartó falu, munkalehetőségek létrehozására.
Megvalósítók és partnerek	Együttműködő önkormányzatok, civil szervezetek, hatóságok, munkaügyi központ, kamarák.
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	- a tájékoztatás hatására regisztrált munkanélküli személyek száma, - közfoglalkoztatásba, egyéb programokba bevont személyek száma, - rövid képzésbe bevont személyek száma, - rövidtávú programban eredményes részvétel után, hosszabb távú programba bevontak száma, - általános iskola befejezését, egyéb képzést elvégezni szándékozók száma (igényfelmérés alapján), - benyújtott pályázatok száma, - munkaügyi központ által szervezett képzésekre beiskolázottak száma, - vállalkozók, egyéb munkaadók számára tartott tájékoztatók száma, - feltárt álláslehetőségek száma, - járási szinten szervezett munkaerőpiaci tréningen részt vettek száma, - megalakult álláskereső klubok száma, - közfoglalkoztatásból elsődleges munkaerőpiacra visszakerültek száma, - elnyert pályázatok száma.
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Önkormányzati hozzájárulás a megjelölt önerő vagy előleg tekintetében, pályázati források, civil támogatók. A pályázati lehetőségekben, pályázati kiírásoknál ésszerű lenne járási szintű konzorciumi projektekben gondolkodni a humánerőforrások és a járási szintű együttműködés optimális kihasználása és a közbeszerzési kötelezettségek egyszerűsítése miatt. A képzésekhez szükség esetén a települési önkormányzatok biztosítják a termet és a technikai erőforrást.

2.

Célcsoport	ROMÁK és MÉLYSZEGÉNYEK
Intézkedés címe	Roma és/vagy mélyszegénységben élők aluliskolázottsága
Feltárt probléma	Az aluliskolázottság óriási problémát jelent a roma és mélyszegény lakosság körében., mivel megfelelő végzettség, szakképzettség nélkül a munkaerőpiacra való bejutás illetve visszajutás súlyosan nehezített.
Cél	- Alapkompetencia oktatással alapozás a munkaügyi központ és közfoglalkoztatási programok segítségével. - Általános iskola elvégzését célzó felzárkóztató képzés indítása, az általános iskola hat osztályát elvégzett, halmozottan hátrányos helyzetű, elsősorban roma származású munkanélküliek számára. - Ha lehetőség van rá, esti képzés, vagy közfoglalkoztatással egybekötött képzés keretében szakmaszerzés. - Egyásra épülő képzések – lehetőség szerint hiányszakmákban – szakmai sokszínűség megteremtése lehetőleg járási szinten kialakítva.
A beavatkozás tartalma	- folyamatos kapcsolattartás a járási munkaügyi központ kirendeltségével, kamarákkal, - kapcsolatfelvétel alapítványokkal, civil szervezetekkel, melyek pályázat keretében időnként képzést is hirdetnek, - hiányszakmákra alapozott, egymásra épülő képzések kialakítása (kőműves, szobafestő-mázoló, burkoló, stb), - pályázati lehetőségek kihasználása az adott területen, - lakosság tájékoztatása fórum keretében az aktualitásokról, - tanfolyam keretében az önéletrajz megírásának elsajátítása, munkaerőpiaci ismeretek, személyiségfejlesztő tréningek tartása.
Megvalósítók és partnerek	Együttműködő önkormányzatok, civil szervezetek, hatóságok, munkaügyi központ, kamarák;
Határidő(k)	pályázatok keretében induló képzésektől függően folyamatosan
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	- rövid képzésbe bevont személyek száma, - eredményes részvétel után, más programba bevontak száma, - általános iskola befejezését, egyéb képzést elvégezni szándékozók száma (igényfelmérés alapján), - benyújtott pályázatok száma, - munkaügyi központ által szervezett képzésekre beiskolázottak száma, - megtartott tájékoztatók száma, - elnyert pályázatok száma.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Önkormányzati hozzájárulás a megjelölt önerő vagy előleg tekintetében. Pályázati források, civil támogatók, alapítványok felkutatása. A képzésekhez szükség esetén a települési önkormányzatok biztosítják a termet és a technikai erőforrást.
---	--

„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091

3.

Célcsoport	ROMÁK és MÉLYSZEGÉNYEK
Intézkedés címe	Egészségügyi problémák mérséklése, megelőzés
Feltárt probléma	- Higiénés kultúra és változatos táplálkozás hiánya. - Egészségtelen környezet. - Betegségek tüneteinek nem felismerése miatt elhanyagolt állapot kialakulása - Kábítószerfogyasztás
Cél	- Korai szakasztól egészen felnőttkorig egészséges életmódra való nevelés, szűrővizsgálatok szervezése és ezeken való rendszeres megjelenés szorgalmazása; - Prevenció és felvilágosítás (szexualitással, alkohollal, kábítószerrel kapcsolatban elsősorban); - Megfelelő szocializáció; - Fokozott védőnői szolgálat; - Egészséges lakhatási körülmények kialakítása;
A beavatkozás tartalma	- Együttműködés egészségügyi szervezetekkel, civil szervezetekkel. - Csillagpontok létrehozása, ahol tisztálkodási-mosási lehetőség biztosított. - Egészségnapok szervezése. - Fórumok, tájékoztatók szervezése. - Lehetőség szerint mobil szűrőállomások működtetése járási szinten. - Leghátrányosabb helyzetű térségek komplex fejlesztése, lakhatás megőrzését, javulását szolgáló pénzbeli és természetbeni ellátásokhoz való hozzáférés javítása.
Megvalósítók és partnerek	Együttműködő önkormányzatok, civil szervezetek, hatóságok, rendőrség, egészségügyi szervezetek, adománygyűjtéssel foglalkozó civil szervezetek, óvodák, védőnők.
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	- Iskolai hiányzások betegségek miatti csökkenése; - Általános egészségügyi állapot javulása; - Kábítószer fogyasztással kapcsolatos statisztikák, bűncselekmények csökkenése; - Korai gyermekvállalással kapcsolatos kockázatok csökkenése; - Csillagpont szolgáltatások igénybevevőinek száma.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Pályázatok Önkormányzati saját forrás Civil támogatók, alapítványok felkutatása A pályázati lehetőségekben, pályázati kiírásoknál ésszerű lenne járási szintű konzorciumi projekteken gondolkodni a humánerőforrások és a járási szintű együttműködés optimális kihasználása és a közbeszerzési kötelezettségek egyszerűsítése miatt.
---	---

„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091

1.

Célcsoport	GYERMEKEK
Intézkedés címe	Iskolai lemorzsolódás csökkentése
Feltárt probléma	A gyermekek már 10-12 éves korban kezdenek kihullani a rendszeres iskolai oktatásból, magántanulóságba menekülnek, ott megragadnak egy szinten és a 8. általánost sem tudják befejezni
Cél	A gyermekek minimum a 8 általános iskola elvégzéséig jussanak el, illetve egy szakma megszerzéséig.
A beavatkozás tartalma	A tanítási idő után kiscsoportos felzárkóztató foglalkozások tartása. A gyermekek erősségeit felismerni és a pedagógiai munkát erre alapozva sikerorientálttá tenni őket. Tanodai foglalkozásokkal elősegíteni a gyermekek iskolai felkészülését (képességeik és készségeik fejlesztését) szabadidejük hasznos eltöltését. Fejlesztő szakemberek bevonásával felzárkóztatás segítése. Magántanulói státusz megadásával kapcsolatos jogszabályi felülvizsgálat.
Megvalósítók és partnerek	Pedagógusok, fejlesztő szakemberek, civilek
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	8. általános iskolát végzők, (legalább) egy szakmát elsajátítók számának növekedése.
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Pályázat – tanoda létrehozására Technikai: épület, felszerelések, fejlesztő felszerelések Humán: pedagógusok, fejlesztő szakemberek

2.

Célcsoport	GYERMEKEK
Intézkedés címe	Korai fejlesztés biztosítása
Feltárt probléma	Korai fejlesztés hiánya (és a hozzá kapcsolódó információk hiánya) A szülők aluliskolázottsága, nyitottságának hiánya miatt a korán feltárható problémák felismerésének és megoldásának a hiánya. A gyermekek szocializációs problémákkal kerülnek be óvodába, iskolába. A család rossz szociális körülményei.
Cél	Olyan szolgáltatás megvalósulása, amely lehetővé teszi, hogy a gyermekek számára 0 éves kortól biztosítva legyen: - az egészséges testi, lelki, értelmi fejlődés (problémák, eltérések, deffektusok, hiányok korai kiszűrése), - óvodai, iskolai befogadás megkönnyítése a szülő és a gyermek számára, - egészségtudatos nevelés elősegítése, - gyermek és szülő részéről nyitottság kialakulása a különböző közösségek felé, - információhiány csökkentése.
A beavatkozás tartalma	Korai fejlesztést szolgáló „gyerekházak”, Integrált Közösségi Szolgáltató Tér (IKSZT) létrehozása
Megvalósítók és partnerek	Önkormányzat, civil szektor, alapítványok, egyesületek, védőnői szolgálat, gyermekjóléti központ, IKSZT vezető, fejlesztő szakemberek (fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, mozgásterapeuta, logopédus)
Határidő(k)	pályázati kiírástól függően
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	Kisiskolás korban – felmenő rendszerben – az SNI-s gyermekek számának változása. Iskolába kisebb szocializációs hátránnyal kerülnek be a gyermekek. A szülők kapcsolattartása szorosabbá válik a védőnői szolgálattal, a pedagógusokkal, gyermekvédelmi és egészségügyi szakemberekkel.
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Pályázat Biztos Kezdet Gyerekház, IKSZT létrehozására Technikai szükségletek: épület, helyiségek, fejlesztő eszközök Humán: szakemberek

3.

Célcsoport	GYERMEKEK
Intézkedés címe	Drogfüggőség kialakulásának megakadályozása
Feltárt probléma	Már fiatal korban elterjedt a drog fogyasztása, mely a gyermekek testi, lelki, egészségi fejlődését jelentősen gátolja. A szülői rossz példa és a hasonló problémákkal küzdő fiatalok befolyásoló hatása. A fiatalok kilátástalansága, jövőkép hiánya, továbbá a szülői, családi érdektelenség, figyelemhiány a fiatal felé.
Cél	A korai felismerés, megelőzés. Speciális gondozás keretében segítségnyújtás, szükség esetén tovább irányítás egészségügyi szakintézménybe. Pszichológiai tanácsadás.
A beavatkozás tartalma	Óvodában, iskolában szülői értekezleteken, osztályfőnöki órákon prevenciós előadások tartása. Jelzőrendszer tagjainak fokozott odafigyelése, gyanú esetén azonnali jelzés megtétele a probléma korai felismerése érdekében. Sikeres gondozásról személyes beszámolók, előadások.
Megvalósítók és partnerek	Rendőrség, gyermekjóléti központ, gyámhivatal, pedagógusok, családtagok, háziorvos és egyéb egészségügyi szolgáltatók, kortárs csoportok, pszichológus, addiktológus, hiteles példaképek.
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	Prevenciós foglalkozásokra való igény növekedése.”Razziák” számának emelkedése, gyakoriságuk rendszeressége.
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Humán: szakemberek, előadók Technikai: Műszaki felszerelés, megfelelő helyiség Pénzügyi: előadói díj, média megjelenés költségei.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

4.

Célcsoport	GYEREKEK
Intézkedés címe	Szeretet tábor
Feltárt probléma	A hátrányos helyzetű gyermekek a hiányzó anyagi lehetőségek miatt nem jutnak el kirándulásokra, táborokba, ki sem mozdulnak a legszűkebb környezetükből. A hasznos szabadidő eltöltését a legtöbben nem ismerik.
Cél	Cél, hogy a gyermekek megtapasztaljanak egy elfogadó, értékeket közvetítő, játékosan tanító közeget, ahol szeretettel viszonyulnak hozzájuk. A közösségi programok során átélik az összetartozás élményét, a csoport közösséggé fejlődését, társat, barátot találnak egymás személyében.
A beavatkozás tartalma	A Szeretet táborba három-négy szomszédos településről kerülnek meghívásra hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű 8-14 éves gyerekek. Pénzügyi erőforrástól függően a tábor 1 hetes vagy bentlakásos vagy bejárós formában kerül megrendezésre.
Megvalósítók és partnerek	Hit Gyülekezete, Önkéntes közösségi szolgálatot végző középiskolások, Együttműködő önkormányzatok, Pedagógusok (KLIK), civilek (nyugdíjas pedagógusok).
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	Turnusok száma Résztevők száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Humán erőforrás: pedagógusok, önkéntes közösségi szolgálatot végző diákok, Hit gyülekezet önkéntesei Technikai: épület, felszerelések, játékok, sporteszközök Pénzügyi: étkezés, lehetőség esetén szállás biztosítása az önkormányzatok segítségével

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

1.

Célcsoport	NŐK
Intézkedés címe	Nők foglalkoztatási problémái és a kisgyermekek elhelyezésének nehézségei
Feltárt probléma	A GYES-ről, GYED-ről visszatérő anyukák munkába állása nehéz, a kisgyermekek elhelyezése problémás, nevelési intézmények és a munkahelyek munkaidő beosztásának összehangolása nem megfelelő. A köznevelési intézmények nyári szünetében a gyermekek elhelyezésének nehézségei.
Cél	A felsorolt problémák megszüntetése olyan módon, hogy illeszkedve a családhoz, képzések, átképzések lehetősége biztosítva legyen annak érdekében, hogy tudjon olyan munkát vállalni, mely a családi élethez illeszkedik. Tanítási időn túli és szünidei időszakban a gyermekfelügyelet rendszerének kidolgozása. Alternatív megoldási lehetőségek kidolgozása. Nyári táborok szervezése igényeknek megfelelően.
A beavatkozás tartalma	Képzések, átképzések lehetőségéről információhoz való hozzájutás. A munkáltató(k) szemléletváltása, család-barát munkahelyek kialakítása, rugalmas munkaidő alkalmazása. Intézmények felügyeleti idejének szükség szerinti igazítása. Alternatív megoldási lehetőségek felmérése, erőforrások felkutatása. Pályázati lehetőségek kihasználása az oktatási nevelési intézmények részéről.
Megvalósítók és partnerek	Önkormányzatok, intézmények, munkaügyi központok, családsegítők, gyermekvédelmi intézmények munkatársai, munkáltatók, civil szervezetek.
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	Intézmények nyitvatartási idejének növekedése; Foglalkoztatottság növekedése; Táboroztatott gyermekek számának növekedése;
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Humán: szakemberek, Pénzügyi: pályázatok

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

2.

Célcsoport(ok)	NŐK
Intézkedés címe	A családi kapcsolatok megerősítése
Feltárt probléma	- Családi kapcsolatok fellazulása - Kommunikációs zavar/ kommunikáció hiánya a családban - Meghallgatás hiánya
Cél	- Családi kapcsolatok megerősítése - Családi kommunikációs zavarok kiküszöbölése - Konfliktuskezelési technikák megismertetése
A beavatkozás tartalma	Mediáció és Családi Döntéshozó Csoportkonferencia Tréning alkalmazásával a családok megsegítése (ehhez jogszabályi háttér kialakítása – hozzáférhetőség és esetleges kötelező jelleg vonatkozásában) Járási szinten minimum egy utazó mediátor alkalmazása lenne szükséges a gyermekjóléti központon belül. Szülők részére kommunikáció és konfliktuskezelési technikák tanítása a gyermekjóléti központ irányításával.
Megvalósítók és partnerek	önkormányzat, gyermekjóléti központ.
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	Védelembe vett gyermekek számának változása Családon belüli konfliktusok kezelésének elsajátítása a célcsoport által
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Pályázat (mediátor képzésére) A mediátor szakember finanszírozása önkormányzati saját, illetve pályázati forrásból valósítható meg. Szakemberek (mediátor, szociális munkás, pedagógus) Technikai szükségletek: helyiség, laptop, kamera, projektor.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

1.

Célcsoport	IDŐSEK
Intézkedés címe	Az elmagányosodás megszüntetése
Feltárt probléma	Egyedüllét, elmagányosodás, családi kapcsolattartás hiánya
Cél	Az idős, magányos emberek életminőségének megőrzése, az előregedés folyamatának lassítása, lelki eredetű betegségek megelőzése.
A beavatkozás tartalma	Igényfelmérés (adatlap összeállítása). Az idősök közösségi programokba történő bevonása, új érdeklődési területek felkeltése, pl.: - számítógép használata, - fiatalok bevonása önkéntes közösségi munkaként /együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal, családsegítőkkal, KLIK-el, önkormányzattal/), - nappali ellátás, - „pótnagyi-pótunoka” rendszer. Tapasztalatok átadása (gasztronómia, kertkultúra, hagyományápolás, régi népszokások – népi hagyományok megismertetése a fiatalabb nemzedékkel).
Megvalósítók és partnerek	- köznevelési intézmények (önkéntes munka szervezésénél); - idősök nappali ellátását nyújtó intézmények (idősök klubjai); - civil szervezetek; - könyvtárak.
Határidő(k)	1. Igényfelmérés (adatlap összeállítása): 1-2 hónap 2. Az idősök közösségi programokba történő bevonása, új érdeklődési területek felkeltése (pld.: számítógép használata): - bevonás: folyamatos; - új érdeklődési területek felkeltése: folyamatos (pld.: számítástechnikai bemutató) 3. Tapasztalatok átadása (gasztronómia, kertkultúra, hagyományápolás, régi népszokások – népi hagyományok megismertetése a fiatalabb nemzedékkel): folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	- önkéntes közösségi munkába hány fiatalt vontunk be, - hány idős vette igénybe a segítséget, - hány program valósult meg.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
AROP 1.A.3-2014-2014-0091*

Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	- közösségi feladatot teljesítő fiatalok, - KLIK-el való együttműködés, - házi segítségnyújtó szolgálat igénybevétele, - települési önkormányzat dolgozói, - közművelődési, közgyűjteményi intézmények vezetői, - terem biztosítása.
---	--

2.

Célcsoport	IDŐSEK
Intézkedés címe	Családi kapcsolatok hiánya
Feltárt probléma	A felgyorsult életmód miatt családi kapcsolattartás hiánya. A kommunikáció hiánya miatt megromlott családi kapcsolatok. A távolságok miatt széteső családi kapcsolatok. Az elvesztett család hiánya. A nemzedékek közötti konfliktusok.
Cél	Az idős emberek mentális segítése a családi kapcsolatok ápolásán keresztül.
A beavatkozás tartalma	- Települési „Családi nap”(közösségi programok és rendezvények) - Családi események közös ünneplése (óvodában, iskolában) - Pótnagyi-pótunoka rendszer - Családfa felkutatása önkéntes diákok bevonásával (fényképalbum, emlékkönyv készítése)
Megvalósítók és partnerek	- köznevelési intézmények; - idősök nappali ellátását nyújtó intézmények (idősök klubjai); - művelődési házak, könyvtárak; - civil szervezetek; - lelki segély szolgálatok.
Határidő(k)	- közösségi programok szervezése - bevonás: folyamatos; - számítástechnikai eszközök elérhetőségének biztosítása a távol élő családdal való kommunikáció segítése érdekében. – folyamatos - Konfliktuskezelés a családsegítő szolgálat szakemberének bevonásával a megromlott családi kapcsolatok rendezése érdekében- igény szerint.
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	- önkéntes közösségi munkába hány fiataalt vontunk be, - hány idős vette igénybe a segítséget, - hány program valósult meg.
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	- közösségi feladatot teljesítő fiatalok - családsegítő szolgálat szakemberei - közművelődési intézmények (tárgyi és személyi feltétel) - idősök klubjai - civil szervezetek

3.

Célcsoport	IDŐSEK
Intézkedés címe	Önellátási problémák, közlekedési nehézségek, életvitel biztosítása, demencia, szakellátást nyújtó intézmények elérésének problémái
Feltárt probléma	Az idős emberek betegségeik miatt nehezebben mozognak, tömegközlekedési eszközt nem tudnak igénybe venni. A kialakult betegségek (járési nehézségek, időskori demencia) nehezítik az idős emberek önellátását, lakókörnyezetük rendben tartását.
Cél	Önellátási problémák és közlekedési nehézségek enyhítése, lakókörnyezeti higiénia fenntartása, életvitel minőségének javítása, társadalmi kapcsolatok erősítése. Aktivitás fenntartása.
A beavatkozás tartalma	- falu- és tanyagondnoki buszok bevonása (pl.: települési szinten „bevásárló nap”-ok kijelölése, gyógyszerkiváltás, orvosi rendelésre történő szállítás, templomba történő szállítás); - a programok meghirdetése a helyben szokásos módon; - fontos a települések közötti együttműködés (ahol nincs falugondnoki busz, finanszírozással besegíteni a másik településnek); - szolgáltatók házhoz vitele (pld.: fodrász, pedikűrös, manikűrös); - lakókörnyezet higiéniai állapotának fenntartása segítséssel.
Megvalósítók és partnerek	- települési önkormányzatok - falu- és tanyagondnoki szolgáltatások - házi segítségnyújtásban résztvevő szociális segítők - önkéntes segítők - civil szervezetek.
Határidő(k)	folyamatos: falu- és tanyagondnoki buszok bevonása, programok meghirdetése, szolgáltatók házhoz vitele (igény esetén), lakókörnyezet higiénijának fenntartása.
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	- a szolgáltatásokat hány időskorú ember vette igénybe; - a lakókörnyezet rendezettsége változott-e (pozitív irányba).

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	- falu- és tanyagondnokok; - önkéntes segítők; - házi segítségnyújtás munkatársai; - szolgáltatást nyújtók; - önkormányzati források (falugondnoki buszok üzemanyag költsége); - önkormányzat döntése alapján a szolgáltatást igénybe vevők részéről önerő); - a szolgáltatást igénybe vétele esetén a szolgáltatás díjának megtérítése (igénybe vevő); - szerszámok igénybe vétele (pld.: kerti szerszámok kölcsönzése).
---	--

4.

Célcsoport	IDŐSEK
Intézkedés címe	Figyelemfelhívás a veszélyekre, közbiztonság
Feltárt probléma	- Az idős, mozgásukban korlátozott emberek gyakran a bűnözők céltáblájává válnak. - Idős embereknél gyakran problémát jelent, hogy a háztartási eszközöket (pl.: gáztűzhely, mikrohullámú sütő) nem megfelelően használják.
Cél	- Az idős emberek értékeinek, testi épségének megóvása. - Szomszédok egymásra figyelése, emberi kapcsolatok erősödése. - A háztartási eszközök céljának megfelelő használata.
A beavatkozás tartalma	- SZEM Mozgalom (Szomszédok Egymásért Mozgalom) ismételt elindítása; - áldozattá válás megelőzése; - felvilágosítás a háztartási eszközök használatáról.
Megvalósítók és partnerek	- rendőrség; - polgárőrség; - település lakossága „szomszédok”; - önkéntes segítők.
Határidő(k)	folyamatos.
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	- bűnözés csökkenése; - a segítséget hány idős ember vette igénybe.
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	- rendőrség szakemberei; - a település lakossága „szomszédok”; - polgárőrség munkatársai; - önkéntes segítők.

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

5.

Célcsoport	IDŐSEK
Intézkedés címe	Szellemi aktivitás fenntartása, informatikai ismeretek hiánya
Feltárt probléma	Az informatikai ismeretek hiánya (pld: email, skype) miatt a távol lévő családtagokkal nehézkes a kapcsolattartás.
Cél	Nyitni tudjanak a világ felé (számítástechnikai alapismeretek), többletinformációhoz jussanak az idősök. Szellemi aktivitás fenntartása. Családi kapcsolatok erősödése, családtagokkal, rokonokkal való kapcsolattartás.
A beavatkozás tartalma	- idősök klubja keretében – igényfelmérés alapján - informatikai alapoktatást tartani. - közösségi szolgálat keretében számítástechnikai ismeretátadás az idősök részére (akár háznál is).
Megvalósítók és partnerek	- idősök nappali ellátását nyújtó intézmények (idősök klubjai); - önkéntes segítő diákok; - művelődési házak, könyvtárak; - civil szervezetek.
Határidő(k)	igényfelmérés – igény esetén alkalmanként vagy folyamatosan.
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	- önkéntes közösségi munkába hány fiatalot vontunk be, - hány idős vette igénybe a segítséget, - hány program valósult meg.
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	- közösségi szolgálatot teljesítő fiatalok; - fiatal pedagógusok bevonása az informatikai ismeretek átadására; - idősök klubjai; - könyvtárak bevonása (számítástechnikai háttér miatt).

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

1.

Célcsoport	FOGYATÉKKAL ÉLŐK
Intézkedés címe	Sérült gyermek a családban
Feltárt probléma	A sérült gyermekeket nevelő családok felkészítése, segítése a „traumatikus” élethelyzet kialakulására, lehetőségek megismertetése, közelebbi és távolabbi célok megfogalmazása. A szociális védőháló, igénybe vehető szolgáltatások megismertetése. Sok esetben akadályoztatott sérültség elfogadása, feldolgozási folyamata nagyon nehéz, s gondozók megrekednek a feldolgozási folyamat egy alacsonyabb szakaszában és abból önerőből kikerülni évekig nem sikerül nekik. Egész életen át hordozzák magukban a bűntudat érzését, s keresik, okolják a felelősöket a kialakult helyzetért. Mindez negatív személyiségjegyek kialakulásához, elutasításhoz, az igénybe vehető szolgáltatásokkal való örök elégedetlenséghez vezet.
Cél	A fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok, szülők, gondozók komplex támogatása
A beavatkozás tartalma	A családok, családtagok, szülők mentális támogatása, segítése a megfelelő szülői attitűd kialakításában, orvos pszichológus, speciális szakemberek segítségével. A KERT mozgalom életre hívása.
Megvalósítók és partnerek	MESE, VGYNME, SINOSZ, Abigél Egyesület, KERT Alapítvány.
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	- a segítő szolgáltatás igénybevevők száma, - esetforgalom, - esetszám, - elégedettségi mutatók
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	önkormányzatok, óvodák, iskolák, védőnők, házi és szakorvosok, érintett civil szervezetek (MESE, VGYNME, SINOSZ, Abigél Egyesület, KERT Alapítvány)

2.

Célcsoport	FOGYATÉKKAL ÉLŐK
Intézkedés címe	Egyenlő hozzáférés, egyenlő esély!
Feltárt probléma	Fogyatékkal élők közlekedésének, közszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása, akadálymentesítés.
Cél	A célcsoport önálló közlekedését nagyban segítené, előremozdítaná, ha a lépcsők élet ellátnák sárga csíkkal. A szöveges feliratokat megfelelően megvilágítva, piktogramokkal kiegészítve helyeznék ki.
A beavatkozás tartalma	Első körben: bankok, posta, önkormányzatok, boltok Második kör: cégek, vállalatok, vendéglátóhelyek
Megvalósítók és partnerek	Vakok és Gyengénlátók Nógrád Megyei Egyesülete (VGYNME), Abigél Közhasznú Egyesület, Autisták Országos Szövetsége, önkormányzatok
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	Hány helyen vezették be.
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Önkéntesek, pályázatok.

3.

Célcsoport	FOGYATÉKKAL ÉLŐK
Intézkedés címe	Látássérültek munkavállalási esélyeinek javítása
Feltárt probléma	Régen voltak védett munkahelyek a látássérültek részére. Ilyenek voltak pl. masször vagy a telefonközpontok. Sajnos már a magasan iskolázott látássérültek is nehezen jutnak munkához. Sok cég elzárkózik attól, hogy látássérültet alkalmazzon.
Cél	A látássérültek munkához jutásának, és megélhetési körülményeinek javítása.
A beavatkozás tartalma	Munkaügyi központokkal erősebb kapcsolatok kiépítése. Cégek, vállalatok érzékenyítésével a látássérült emberek munkához való jutását segíteni. Legalább próbamunka lehetőséget kapjanak.
Megvalósítók és partnerek	VGYNME, Önkormányzat
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	Érzékenyítő alkalmak száma Résztevők száma Próba munkalehetőségek száma Sikeres elhelyezkedések száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	VGYNME, önkormányzat, munkaügyi központ

4.

Célcsoport	FOGYATÉKKAL ÉLŐK
Intézkedés címe	Info-kommunikációs akadálymentesítés – hallássérült személyek (süketek és nagyothallók) számára
Feltárt probléma	Infokommunikációs akadálymentesítés hiánya a közszolgáltatásokban, a honlapokon.
Cél	Életvitel megkönnyítése
A beavatkozás tartalma	- honlapok akadálymentesítése - jelnyelvi információs videók - megfelelő erősségű wifi a jelnyelvi videotolmácsoláshoz - egyértelmű feliratok, megfelelő fényviszonyok, fényjelzések - megfelelő térviszonyok, megfelelő szemmagasság, plexiüveg kerülése - sorszámhúzó rendszer - indukciós hurok - pontos érthető információk elhelyezése, az információk átadása során az írás előnyben részesítése
Megvalósítók és partnerek	Önkormányzatok, fogyatékkal élők civil szervezetei
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	A járásban hány önkormányzat rendelkezik akadálymentesített honlappal
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	önkormányzatok, fogyatékkal élők civil szervezetei pályázati forrás

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

5.

Célcsoport	FOGYATÉKKAL ÉLŐK
Intézkedés címe	Lakossági és szolgáltatói érzékenyítés
Feltárt probléma	A fogyatékossgot és az abból fakadó élethelyzetet nem, vagy csak kevésbé ismerik az emberek.
Cél	A társadalom elfogadó, segítő attitűdjének elérése, a szolgáltatások könnyebb igénybevétele az érintett családok jobb életminőségének érdekében.
A beavatkozás tartalma	Szemléletformálás: lakosság, szociális ellátórendszer, egészségügy (házi orvos), óvodák, iskolák, közszolgáltatások, munkáltatók; Érzékenyítő tréningek tartása;
Megvalósítók és partnerek	Család, Esélyteremtési és Önkéntes Házak, Abigél Közhasznú Egyesület, települési önkormányzatok
Határidő(k)	Folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	Események, résztvevők száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Központi költségvetés (XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezet 20/20/3 és 20/30/25/5 címrend) Család, Esélyteremtési és Önkéntes Házak, Abigél Közhasznú Egyesület, települési önkormányzatok

6.

Célcsoport	FOGYATÉKKAL ÉLŐK
Intézkedés címe	Központban az autizmus
Feltárt probléma	Szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés hiánya, kirekesztődés megállítása. Kevés az autizmusban képzett szakember, a fogyatékoság specifikus, ezért a családok vándorolnak a megfelelő ellátás érdekében. A szaktudás hatékony kihasználásával mindenki számára elérhető szolgáltatás valósulhatna meg.
Cél	Az autista gyermekek és felnőttek egyenlő módon tudjanak a szociális ellátórendszer igénybevevői lenni, a speciális szükségleteiknek megfelelő ellátásban részesüljenek. Speciális szolgáltatások létrehozásával az autista személyek a lakóhelyükön, vagy ésszerű közelségben szolgáltatásokhoz jutnak, tevékeny része maradhat a család a társadalomnak.
A beavatkozás tartalma	A szociális ellátásban, az önkormányzati fenntartású intézményekben dolgozó szakemberek autizmus szempontú képzése, a speciális szemlélet kialakítása, a speciális szükséglet kielégítése az autista személyek igénylőként történő megjelenése esetén. Speciális intézmények/ellátás létrehozása
Megvalósítók és partnerek	települési önkormányzatok, Abigél Közhasznú Egyesület
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	- Képzésen résztvevők száma, - Speciális szaktudást szerzett szolgáltatók, intézmények száma - Speciális intézmények/ellátások száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	EFOP3.8.2. központi költségvetés XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezet 20/16/7, és EFOP 1.2.1. települési önkormányzatok, Abigél Közhasznú Egyesület

7.

Célcsoport	FOGYATÉKKAL ÉLŐK
Intézkedés címe	Munkavállalási esélyek növelése a mozgáskorlátozott személyek számára
Feltárt probléma	Kevés azon munkahelyek, munkáltatók száma, ahol mozgássérülteket lehetne foglalkoztatni. Pályázati (helyi, megyei, országos – szinteken) támogatással a civil szféra jelentős mértékben csökkenthetné az elhelyezkedni kívánók számát.
Cél	A mozgássérültek munkához jutásának, és megélhetési körülményeinek javítása.
A beavatkozás tartalma	Munkaügyi központokkal a kapcsolatok bővítése. Cégek, vállalatok érzékenyítésével a mozgássérült emberek munkához való jutását segíteni. Legalább próbamunka lehetőséget kapjanak.
Megvalósítók és partnerek	Rehabilitációs akkreditációval rendelkező szervezetek, önkormányzat
Határidő(k)	folyamatos
Az intézkedés eredményességét mérő indikátorok	- Érzékenyítő alkalmak száma - Résztvevők száma - Próbamunka lehetőségek száma - Sikeres elhelyezkedések száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Humánerőforrás: rehabilitációs akkreditációval rendelkező szervezetek szakemberei Technikai: a szervezetek, ill. az önkormányzatok rendelkezésére álló helyiségek, technikai eszközök; Pénzügyi: pályázatok, önkormányzati támogatás

V. A megvalósítás

A járási szintű Felzárkózási Kerekasztal és Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata kéri az együttműködő önkormányzatoktól, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programok felülvizsgálatakor vegyék figyelembe, építsék be a kerekasztal által kidolgozott fejlesztési lehetőségeket az adott településen felmerült problémák kezelésére. Az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba kerüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az Esélyteremtő Programtervben leírásra kerültek.

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata irányításával járási szintű együttműködés keretében ellenőrizni kell az Esélyteremtő Programtervben foglaltak megvalósulását, ezen belül szükséges gondoskodni a nyert információk visszacsatolásáról, valamint - a programterv felülvizsgálatakor - a tapasztalatok beépítéséről.

V.1. A beavatkozások megvalósítói, partnerség kialakítása

A Salgótarjáni járás 29 települési önkormányzatából 26 rendelkezik hatályos Helyi Esélyegyenlőségi Programmal. Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata felhívására, közülük 15 jelezte együttműködési szándékát az ÁROP 1.A.3. projektben. Az önkormányzatok számára előterjesztés készült a programba való bekapcsolódásról, és testületi határozattal döntöttek a Felzárkózási Kerekasztalhoz való kapcsolódásról. Az önkormányzatokat ösztönöztük a területükön működő intézmények, civil, egyházi és gazdasági szervezetek bevonására is.

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata

- 15 települési önkormányzattal (Bárna, Cered, Egyházasgerge, Ipolytarnóc, Karancsalja, Karancsberény, Karancskeszi, Karancslapujtő, Lucfalva, Mihálygerge, Nagybárkány, Somoskőújfalu, Sóshartyán, Szilaspogony, Zabar).
- 12 civil szervezettel (Abigél Közhasznú Egyesület, Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége Nógrád Megyei Szervezete, Vakok és Gyengénlátók Nógrád Megyei Egyesülete, Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesülete, Krétakör Alapítvány, Sréter Ferenc Népfőiskolai Egyesület, HA-JÓ Gyermekek- és

Ifjúságsegítő Egyesület, Palóc Hálózati Szövetség, Palló Ifjúságsegítő Egyesület, Salgótarjáni Civilekért Közhasznú Alapítvány, Csend Hangjai Alapítvány, Lélependítők Társasága)

- 2 egyházzal (Hit Gyülekezete, Református egyház)
- 1 gazdasági szereplővel (AXAMO Ruházati Kft.)

kötött együttműködési szerződést a projekt keretében, a fenti célok megvalósításának érdekében és a hosszú távú eredményes és hatékony együttműködés reményében.

További partnereink:

- Egészségügyi és Szociális Központ
- Nógrád Megyei Gyermekvédelmi Központ
- KERT Alapítvány
- Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Salgótarjáni Tankerület,
- NMKH Salgótarjáni Járási Hivatal Munkaügyi Kirendeltsége

A releváns szereplők meghívásával a projekt keretében nagy sikerű egyeztető fórum valósult meg a járási szintű felzárkózási kerekasztalok formájában, melyek lehetőséget teremtettek a települési HEP-ek problémáinak megtárgyalására, a meglévő jó gyakorlatok számbavételére, együttműködési területek azonosítására. A munkacsoport megbeszélések eredményeit a problématérképbe beépítettük.

A kerekasztal alakuló ülése 2015. június 17-én volt. Június és október között 8 kerekasztal ülést tartottunk meg a projekt keretében, melynek fő célja az Esélyteremtő Programterv előkészítése volt. Emellett 3 workshop, 2 attitűdformáló tréning és program, 1 szakmai képzés valósult meg a projekttervnek megfelelően a projekt teljes időtartamában. A találkozókra kiemelt figyelmet fordítottunk a partnerszervezetek tevékenységének, kezdeményezéseinek megismerésére, amelynek köszönhetően egy folyamatosan működtethető partneri adatbázis létrehozása is megtörtént.

A kerekasztalok résztvevői jelezték együttműködési hajlandóságukat, mind a projekt keretében, mind azon túl. A partnerek felkutatásában hálózat módszerrel támaszkodunk a jelenlegi partneri körre, rajtuk keresztül újabb szervezetekhez juthatunk el, hiszen célunk a járásban már meglévő partneri hálózatok egyesítése, járási szintre emelése.

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának együttműködő partnerei a projekt megvalósításában:

- **Települési önkormányzatok**

1. **Bárna** község a Salgótarjáni járás keleti szegletében terül el. A település földrajzi elhelyezkedéséből adódóan nehezen megközelíthető, így a lakói számára a munkahely keresés szempontjából hátrányos helyzet alakult ki. Ennek következtében a munkanélküliek száma igen magas, hozzávetőlegesen a népesség 20%-áról beszélhetünk. Az önkormányzat a probléma megoldása érdekében, és a településen felmerülő infrastrukturális hiányosságok leküzdésére több közmunka programot is indított. A résztvevők száma jelen pillanatban 93 fő.

A faluban a roma lakosság száma a 2011. évi népszámlálás adatai szerint 81 fő, az esélyegyenlőségi célcsoportok jelentős hányadát a roma kisebbség teszi ki. Számukra az iskola a roma integrációs program keretei között felzárkóztató és beilleszkedést segítő programokat szervez. A KLIK fenntartású intézményen kívül működik még a településen Egységes Óvoda-Bölcsőde is, mely szintén megpróbál részt venni a település mindennapi életét is jelentősen befolyásoló társadalmi és gazdasági ellentétek leküzdésében.

2. **Cered Község Önkormányzata** 2013. június 26. napján fogadta el a település 5 évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját, melynek felülvizsgálata jelenleg folyamatban van. A népesség száma 2015. január 1-jén 1116 fő volt, a település lakosságszáma folyamatosan csökken. A településen a gyermekvállalási kedv alacsony, sajnos a korábban két csoporttal működő óvodában jelenleg már az egy csoportlétszám sincs feltöltve, a helyi általános iskolában is több a más (Zabar, Szilaspogony) településről bejárók száma.

A településen a roma népesség száma a 2011. évi népszámlálási adatok szerint 74 fő, ami azonban eltérhet a valós adatoktól. A településen nem jellemző, hogy a nemzetiségi hovatartozást nem vállalják fel, azonban nem volt még a lakosság körében a településen ilyen irányú helyi szintű felmérés. A roma népesség aránya az összlakossághoz viszonyítva nem mondható magasnak a környékbeli településekhez képest. A településen szegregátum, vagy szegregációval veszélyeztetett településrész nincs.

A településen vannak regisztrált vállalkozások, akik közül néhány jelentős helyi munkaerőt foglalkoztat.

A településen 12 civil szervezet működik. Ezek:

- 1.) Medvesaljai Kistérségért Egyesület
- 2.) Tarnamenti Hagyományörző és Kulturális Egyesület
- 3.) Ceredi Általános Iskola Gyermekeiért Egyesület
- 4.) Ceredvölgye Sportegyesület
- 5.) Ceredi Polgárőr Egyesület
- 6.) Ceredi Lovassport Egyesület
- 7.) Ceredi Segítő Kezek Alapítvány
- 8.) Ceredi Gyermeklánc Alapítvány
- 9.) Medvesalja Fejlesztésért Alapítvány
- 10.) Ars Longa Művészeti Egyesület
- 12.) Ceredvölgye Horgászegyesület

A település több mint 20 km-es távolságra van a legközelebbi várostól, az ingázók száma jelentős. A Cereden élőket is sújtja a munkanélküliség, ami az alacsony képzettségű, főként roma lakosságot érinti. Ezeknek az embereknek az elhelyezkedése a várostól való távolság miatt, valamint szakképzettségük hiánya miatt nagyon nehéz. Talán az egyetlen esélyük a közfoglalkoztatás. Évek óta inkább kisebb, mint nagyobb sikerekkel történik a közfoglalkoztatás megszervezése. Jelenleg is több program működik, de sajnos nehéz bevonni a regisztrált munkanélkülieket és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülőket. Sajnos nem tudják a magukévá tenni a foglalkoztatással járó napi rendszerességet, a munkahelyi kultúrát, a munkahelyi vezetőnek való engedelmességet. A településen jelenleg 2 programban összesen 19 fő vesz részt.

A munkanélküliek részére a foglalkoztathatóságuk növelése érdekében a munkaügyi kirendeltség közreműködésével felnőttképzések valósultak meg (parkgondozó), illetve jelenleg is folyik a képzés (családellátó) a szomszéd településen.

A településen egy óvoda működik, amit az önkormányzat társulás útján – Cered és Zabar községekkel közösen – működtet. A családgondozás, az idősek klubja, a házi segítségnyújtás és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás működtetése társulási formában történik.

Járási együttműködés keretében javasoljuk olyan foglalkozásokat szervezni a munkanélkülieknek, amely megismertetné a munkanélkülieket azzal, hogy egy munkahelyen milyen jogai, és kötelezettségei vannak a munkavállalónak, munkáltatónak. Egy külső (nem

önkormányzati, nem hivatali dolgozó, nem településen lakó) tanácsadó által elmondottakkal talán befogadóbbak, illetve elfogadóbbak lennének az érintettek. A másik javaslat a születések számának emelkedése érdekében, a gyermekvállalási kedv ösztönzése. Megismertetni a gyermekvállalási korú nőket, hogy milyen támogatások, kedvezmények illetik meg a családokat, munkaviszonyban álló anyákat.

3. Egyházasgerge 700 lelket számláló község Salgótarjától 18 km-re északnyugatra, a Dobroda patak völgyében található. A mai Egyházasgerge két kis faluból Liptagergéből és Kisgergéből egyesült 1938-ban. A község infrastruktúrája jónak mondható, kiépült a víz-, a csatorna- és földgáz hálózat. Demográfiai adatok alapján kedvezőtlen a helyzet, a település lakossága hat év alatt 11%-al csökkent, míg a 65 éven felüliek aránya emelkedik. A rendszerváltozás óta a megyeszékhelyen bezáró ipari üzemek és a termelőségcsökkenés megszűnése után munkalehetőség hiányában a fiatalok a tanulmányaik befejezése után már nem helyben telepednek le.

A településen élő roma népesség száma a 2014. évi választáskor 81 fő volt. Ez a szám növekvő tendenciát mutat. Lakóhely szerint nem különülnek el a településen belül.

A község lakóinak megközelítőleg egyharmada súlyos szociális problémákkal küzd, ami a munkanélküliség miatt beállt szocializációs problémák (alkoholizmus, magatartási devianciák, anyagi elszegényedés, alulképzettség) következménye. Az elmúlt években valamelyest csökkent a munkanélküliek száma, ez főleg a közfoglalkoztatási programoknak köszönhető. A településen a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat, évről évre közel 70 ember közfoglalkoztatását oldja meg rövidebb-hosszabb időszakokra. A lakosok közül jelenleg 30 fő közfoglalkoztatott.

A hagyományos mezőgazdasági termelés, állattenyésztés szinte teljesen megszűnt a kedvezőtlen felvásárlási árak miatt. Ma már jóformán csak azok tartanak háztartási mértékben állatokat, akik valamiképpen saját földművelésből tudják biztosítani az állatok felneveléséhez szükséges takarmányt.

A községben jelenleg 16 egyéni vállalkozás működik, a civil szervezetek száma 2: Polgárőrség és a Sportegyesület.

Köznevelési intézmény csak 1 van, a Napraforgó Óvoda, jelenleg 26 gyermek jár ide. Az általános iskolai oktatás 2006-ban megszűnt a községben, azóta a diákok nagy része a karancslapujtói általános iskolában tanul.

4. **Ipolytarnóc** Salgótarjától 25 km-re helyezkedik el, a szlovák határ mellett. A település lélekszáma az elmúlt években folyamatosan csökken. Ezt a csökkenést a fiatalok munkahiány miatti elvándorlása, illetve az idős korosztály elhalálózása okozza. Ipolytarnócon a 2014. évi választáskor regisztrált roma népesség száma 101 fő. Ez a szám növekvő tendenciát mutat.

A településen jelenleg 10 működő vállalkozás van, ebbe beleértve: a Posta, Coop Élelmiszerbolt, az Ipolytarnóci Természetvédelmi Területen dolgozó 2 vállalkozás, valamint néhány kisebb vállalkozás. A civil szervezetek száma három: 2 alapítvány és 1 sportegyesület. Köznevelési intézmény csak 1 van, a Kerekerdő Óvoda. Jelenleg 15 gyermek jár ide.

Az elmúlt években csökkent a munkanélküliek száma, ez főleg a közfoglalkoztatási programoknak köszönhető. Az önkormányzat évről-évre 60-70 embert foglalkoztat a programokban hosszabb és rövidebb intervallumban. Jelenleg 65 fő a közfoglalkoztatottak száma. A közfoglalkoztatási programok keretében a településen több beruházás is megvalósult.

Ipolytarnócon működik egy Integrált Községi Szolgáltató Tér (IKSZT), ahol főleg a helyi gyermekek, valamint az idősebb korosztály tud internetezni, vagy a könyvtárban olvasni, illetve több különböző programban részt venni (kézműves délutánok, kirándulások, színház...). Mivel Ipolytarnóc halmozottan hátrányos helyzetű település, igyekszünk mindent megtenni annak érdekében, hogy a lakosság számára helyben biztosítva legyen az egyenlő hozzáférés a különböző kulturális és egyéb szolgáltatásokhoz. A járási együttműködés segítségével több programot lehetne szervezni a helyi lakosoknak. A hátrányos helyzetű gyermekeknek a szervezett csoportos kirándulások által több lehetőségük nyílna hazánk megismerésére.

5. **Karancsalja** község lakóinak száma az elmúlt évek során enyhe csökkenő tendenciát mutat, míg a 2010-2014-es önkormányzati ciklusban 1600 fő körül mozgott. 2015. 01.01-én Karancsalja állandó lakosainak száma: 1553 fő. Az állandó népességből a középkorúak (18-59 év) aránya a legmagasabb, 60 % (932 fő), a 0-17 évesek aránya 16 % (247 fő), míg a 60 éven felüliek aránya 24% (374 fő).

A község földrajzi elhelyezkedése kedvezőnek mondható, mivel szomszédos a 6 km távolságra fekvő megyeszékhellyel, Salgótarjánnal.

A regisztrált munkanélküliek száma 210 fő. A munkanélküliek aránya az összlakosság 13,5 %-a, mely az előző ciklushoz képest 1,1 %-os csökkenést mutat.

A községben 108 gazdasági társaság működik, ebből 73 a helyi székhellyel rendelkező vállalkozás. A helyi egyéni vállalkozói igazolvánnyal rendelkezők száma 31 (42,5 %), a gazdasági társaságok száma 42 (57,5%). A kiskereskedelmi üzletek száma 6, a vendéglátóhelyek száma 2, illetve 1 gyógyszertár működik a községben.

Az infrastruktúra teljes egészében kiépített, ivóvíz hálózat, szennyvízcsatorna, gázszolgáltatás, telefonhálózat, kábel TV, internet hozzáférhetőségi lehetőség biztosított, belterületi utak egy része felújításra került.

A községben 626 db lakás van, új lakás nem épül. Megnőtt az üres és eladó ingatlanok száma, az ingatlanforgalom stagnál. Az önkormányzatnak nincsen saját tulajdonában lévő értékesíthető építési telek.

Az általános iskola alsó és felső tagozattal a KLIK fenntartásában Karancslapujtó községgel társulást létrehozva tagiskolaként működik, a tanulók száma 162 fő. Az óvodai férőhelyek száma 60, az óvodába beírt gyermekek száma 48 fő. A községben 1 fő vállalkozó háziorvos praktizál.

Idegenforgalmi nevezetessége a községnek nincsen, idegenforgalommal foglalkozó vállalkozás sem működik.

A jelenlegi helyzetben a legnagyobb gondot az jelenti, hogy az intézményekben kevés a helyiség, nincs helye a fiataloknak, a civil szervezeteknek. Nagymértékben enyhítené ezeket a gondokat, ha sikerül a közösségi tér működtetésére olyan épületkomplexumot létrehozni, melyben az Önkormányzat Hivatal mellett a civil szervezet, egészségügyi szolgáltatással foglalkozók is egyaránt helyet kapnának.

A községben négy cégbíróság által bejegyzett civil (társadalmi) szervezet működik: a Karancsaljai Munkás Sportegyesület, a Karancsaljáért Alapítvány, a Polgárőrség, és a Rozmaring Nyugdíjas Egyesület, melynek keretében 3 egység működik: kézműveskör, népdalkör és tánccsoport.

Karancsalja község Önkormányzata tagja a Salgótarján és Térsége Önkormányzatainak Társulásának.

6. **Karancsberény** Salgótarjától 14 km-re fekvő zsáktelepülés a szlovák határ mentén. Közúton Karancslapujtó felől közelíthető meg. A lakosság száma 861 fő, melynek közel 25% -a 65 éven felüli, idős ember. A gyermek születések száma évente mindössze 1-2 fő, így az Óvodai létszámunk nagyon alacsony, jelenleg 1 óvodásunk van.

A népesség összetétele 100 % magyar, roma lakosunk nincs. A településen iskola 1998-tól nem működik, az általános iskolások a szomszédos Karancslapujtőre járnak. Közös hivatalt működtetünk, melynek székhelytelepülése szintén Karancslapujtő, de a kirendeltség naponta nyitva áll a helyi lakosság ügyintézéséhez.

A településen 26 egyéni vállalkozót és 31 kisebb-nagyobb gazdasági társaságot tartunk nyilván, melyek leginkább a szolgáltatás illetve az építőipar területén működnek. A munkanélkülieket tekintve elmondható, hogy az utóbbi években nem nőtt a számuk, az FHT-ben részesülők is mindössze 40 fő, melyből 15-20 főt foglalkoztatunk évente a közmunka programban.

Karancsberényben 3 bejegyzett civil szervezet működik: Reménység Nyugdíjasklub, Sportkör és a Lovasklub. Ezen kívül a Szivárvány Népdalkör is aktív szereplője a kulturális programjainknak. Mind a legkisebb, mind a legidősebb korosztálynak kínálunk éves szinten különböző foglalkozásokat, rendezvényeket (ünnepekörökhöz kapcsolódva kézműves foglalkozások, hagyományőrző műsorok, idősök napja, Mikulás, főzőversenyek).

Problémánk a buszközlekedés gyakorisága, településünkre – zsákfalú révén – ritkán érkezik a helyközi járat, ennek megoldása mindenképpen indokolt lenne. Ezen felül Karancsberény esetében is az egyik legfontosabb kérdés a munkahelyteremtés annak érdekében, hogy fiataljaink ne hagyják el a települést, ne máshol keressék a boldogulásukat, és így szülőfalunk ne néptelenedjen, öregedjen el.

7. **Karancskeszi** község lakóinak száma az elmúlt évek során enyhe csökkenő tendenciát mutat, míg a 2010-2014-es önkormányzati ciklusban 1900 fő körül mozgott. 2015. 01.01-én Karancskeszi állandó lakosainak száma: 1912 fő. Az állandó népességből a középkorúak (18-59 év) aránya a legmagasabb, 58% (1061 fő), a 0-17 évesek aránya 19% (355 fő), míg a 60 éven felüliek aránya 23% (420 fő).

A község földrajzi elhelyezkedése kedvezőnek mondható, mivel szomszédos a 12 km távolságra fekvő megyeszékhellyel, Salgótarjánnal.

A regisztrált munkanélküliek száma 218 fő. A munkanélküliek aránya az összlakosság 11,3%-a, mely az előző ciklushoz képest csökkenést mutat. A községben 117 gazdasági társaság működik, ebből 73 a helyi székhellyel rendelkező vállalkozás. A helyi egyéni vállalkozói igazolvánnyal rendelkezők száma 43 (59,7%), a gazdasági társaságok száma 29 (40,3%).

Az infrastruktúra teljes egészében kiépített, ivóvíz hálózat, szennyvízcsatorna, gázszolgáltatás, telefonhálózat, kábel TV, internet hozzáférhetőségi lehetőség biztosított, belterületi utak egy része felújításra került. A községben 900 db lakás van, új lakás nem épült. Megnőtt az üres és eladó ingatlanok száma, az ingatlanforgalom stagnál.

Az általános iskola alsó és felső tagozattal a KLIK fenntartásában működik, a tanulók száma 143 fő. Az óvodai férőhelyek száma 60, az óvodába beírt gyermekek száma 48 fő.

A kiskereskedelmi üzletek száma 4, a vendéglátóhelyek száma 3. A községben 1 fő vállalkozó háziorvos praktizál és 1 gyógyszertár működik. Idegenforgalmi nevezetessége a községnek nincsen, idegenforgalommal foglalkozó vállalkozás sem működik.

A községben az alábbi, cégbíróság által bejegyzett civil (társadalmi) szervezetek működnek: Sportegyesület, a Polgárőrség, a Karancs Természetjáró és Védő Egyesület, Karancs-völgye Vidékfejlesztő és Faluépítő Közhasznú Egyesület. Karancskeszti község Önkormányzata tagja a Salgótarján és Térsége Önkormányzatainak Társulásának.

8. Karancslapujtó Nógrád megye északi részén, Salgótarjától 9 km-re ÉNY-ra, a Dobroda patak völgyében található, kizárólag közúton közelíthető meg, a térség legnagyobb települése, központja.

A lakosság száma 2701 fő, a roma lakosság száma 600 fő körül van. Szegregátum, vagy szegregációval veszélyeztetett településrész nincs. Közös hivatalt működtetünk Karancsberénnyel, ahol kirendeltséget tartunk fenn, a székhely Karancslapujtó.

A településen működő vállalkozások száma 144, ebből 74 egyéni vállalkozó és 70 kisebb-nagyobb gazdasági társaság, melyek leginkább a szolgáltatás illetve az építőipar területén működnek.

A településen a munkanélküliség kb. 30%-os, pontos számot nem tudunk, mert az emberek egy része nem regisztráltatja magát a munkaügyi központban, rövidebb-hosszabb ideig „eltűnik” a látókörünkől.

Karancslapujtón mindig is nagy hangsúlyt fektettünk a közfoglalkoztatásra, jelenleg a kb. 300 fő Fht-re jogosult személyből 180 főt foglalkoztatunk közmunka programokban. Számuk nem változik jelentősen.

Karancslapujtón 100 férőhelyes, jelenleg négycsoportos óvoda működik, valamint van 1-8 évfolyamos általános iskolánk – mely művészeti iskola is -, amelyet a KLIK működtet.

12 bejegyzett civil szervezetet tartunk nyilván, tevékenységi körük elsősorban hagyományörzés, fiatalok helyzetének javítása, gasztronómia. A civilek aktív szereplői a falu

életének, állandó résztvevői kulturális programjainknak. Pályázatok révén, a civil szervezetek bevonásával minden célcsoportnak igyekszünk színvonalas programlehetőségeket kínálni egész évben a könyvbemutatótól a kertészeti, művészeti foglalkozásokon keresztül a szüreti felvonulásig.

Karancslapujtó esetében mindenképpen a legfontosabb kérdés a munkahelyteremtés annak érdekében, hogy fiataljaink ne hagyják el a települést, ne máshol keressék a boldogulásukat, valamint, hogy minden embernek biztosítva legyen a megélhetés, visszaszorítva ezzel a bűnözést, csökkentve az önkormányzatok szociális terheit.

9. **Lucfalva** Nógrád megyei község, 650 fő lakossal, a Kis Zagyva völgyének funkcionális települési alközpontjaként a Cserhát határán szelíd lejtők, hegyek között található. A közúton érhető el: az M3-as autópályáról Hatvannál kell letérni a Salgótarjánba vezető 21-es főútra, onnan, pedig a Sámsonháza felé vezető úton jutunk a településre. A község zsáktelepülés. Salgótarjától 15 km-re, Bátorfyerenyétől 13 km-re, Pásztó központjától 19 km-re fekszik. Vasútvonal a község területét nem érinti, a távolsági közlekedés a Nógrád Volán Zrt. közreműködésével valósul meg.

Lucfalva területe: 14,1 km², állandó lakosainak száma stagnál 655 fő. A roma népesség száma a településen 200 fő. A lakosság életkor szerinti bontásából kiderül, hogy a 18-59 éves korosztály teszi ki a község állandó népesség legnagyobb részét. Ezt követi a 0-14 év feletti korosztály, majd kevéssel lemaradva a 65 év feletiek. A beköltözések száma fokozatosan csökken, az elvándorlások száma növekszik. Ennek egyik fő oka a munkanélküliség. Jelenleg 30 fő regisztrált munkanélkülit tartunk számon, a közfoglalkoztatottak száma 39 fő. A településen 9 működő vállalkozás és 3 civil szervezet van. Szegregátum, vagy szegregációval veszélyeztetett településrész nincs.

A község lakossága zömmel mezőgazdasági munkából él, egyre kevesebben járnak a közeli városok gyáraiba, üzemeibe dolgozni. Községünkben iskola, óvoda közösségi ház, könyvtár és 2 élelmiszerbolt található. Sportolási lehetőséget az önkormányzat sportpályája biztosítja. A hitéletet egy baptista és egy evangélikus templom/imaház biztosítja.

10. **Mihálygerge** a Dobroda patak völgyében, a Karancs hegység északi vonulatai között fekszik, az Ipoly-vidék jellegzetes szalagtelepülése. A községet Balassagyarmat irányából Szécsényen keresztül, illetve az M3-as autópályáról a 21-es főútvonalon Salgótarjánig, onnan

pedig Litke felé kanyarodva lehet megközelíteni. Társadalmi – gazdasági szempontból elmaradott, a területfejlesztés szempontjából egyike a leghátrányosabb helyzetű településeknek. Az elmúlt években folyamatosan fejlődött a közművesítés korszerűsítése és bővítése. Ennek köszönhető, hogy az ivóvízellátás, a gázszolgáltatás és a csatornamű kiépítése teljesen megtörtént. Községünkben található óvoda, posta, önkormányzat, orvosi rendelő, fogorvosi rendelő, védőnői szolgálat, kultúrház.

Demográfiai adatok alapján kedvezőtlen képet mutat, a lakosságra az elöregedés jellemző, a településen élők száma folyamatosan csökken. A születések száma és a bevándorlók száma kevés, mely együttesen mutat a negatív adatokra. A településen élő roma népesség lakóhely szerint nem különülnek el a településen belül.

A település lakóinak megközelítőleg egyharmada súlyos szociális problémákkal küzd, ami a munkanélküliség miatt beállt szocializációs problémák (alkoholizmus, magatartási devianciák, anyagi elszegényedés, alulképzettség) következménye.

A községben jellemző a munkanélküliség, a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat. A hagyományos mezőgazdasági termelés, állattenyésztés szinte teljesen megszűnt a kedvezőtlen felvásárlási árak miatt. Ma már jóformán csak azok tartanak háztartási mértékben állatokat, akik valamiképpen saját földművelésből tudják biztosítani az állatok felneveléséhez szükséges takarmányt. A jövőben a település vezetőinek elsőrendű feladata lesz a súlyos foglalkoztatási probléma megoldása.

Településünkön a lakóházak száma sem növekszik. Sőt egyre több az üresen álló ház, mivel a tulajdonosok zömmel az elhalt idős szülők örökösei, akik a munkanélküliség miatt sok esetben a településről elköltöztek. A munkanélküliség kb 50 főt érint, a közfoglalkoztatottak száma: 40 fő. A roma népesség száma: 18 fő, szegregátum nincs.

A településen működő vállalkozások:

- élelmiszer bolt
- vendéglátó egységek
- temetkezési szolgáltatás
- sírkő készítés

Civil szervezetek, egyesületek a településen:

- Polgárőr Egyesület
- Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- Sport Egyesület

- Mihálygergéért Alapítvány
- Jázmin Egyesület
- Mihálygerge Egyházközségért Alapítvány

11. **Nagybárkány** nagyjából egyenlő távolságra fekszik Salgótarján és Pásztó városától. 2013. január 1-től a salgótarjáni járás része. A település három részből áll, a faluközpont mellett megtalálható a helyi köznyelv szerinti „Cigány hegy”, melyet maguk a roma nemzetiségűek neveztek el így, és az úgynevezett „Új sor”, melyet roma és nem roma származású lakosok vegyesen laknak. Az egyes településrészek közigazgatásilag teljesen összetartoznak nem egy elzárt részről beszélünk, ugyanakkor nem ezen a területen a legnagyobb a mélyszegénységben élők száma. Községünkben a roma lakosok száma 420 fő.

Az óvoda és az iskola az „Új soron” találhatóak, de az alsó tagozatosak a főutcán lévő iskolaépületben kaptak helyet. A gyerekekkel szinte egész évben foglalkozunk az IT-pontban, melynek az önkormányzat nagytermében adtunk helyet. Ezt a közfoglalkoztatási programok kapcsán, melyben 2013-ban 51 fő vett részt, sok család igényli is, hiszen a nyári szünet alkalmával nem tudják hol elhelyezni a gyermekeiket.

Nagybárkány népességeloszlása és demográfiai mutatói a következők: A lakosság száma 678 fő. A településnek számolnia kell az elöregedéssel, sőt azzal is, hogy az egyre nagyobb fokú szegénység miatt nagyon kevés család vállal gyermeket.

A településen jellemző a munkanélküliség – jelenleg 113 fő - a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat, amit az elmúlt pár év Start közfoglalkoztatási programoknak köszönhetően.

Az önkormányzatnak iparüzési és egyéb adóból bevétele alig van - a településen 29 vállalkozás működik, civil szervezet nincs. Közfoglalkoztatásban 70 fő vesz részt.

Az orvosi ellátás jó: nem csak helyben van körzeti orvos, hanem a közeli városokban is megoldott a fekvőbeteg ellátás, a település lakosai fogászati kezelésre Salgótarjánba járnak. A Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálat, a helyi védőnő és a háziorvosi szolgálat nagy mértékben hozzájárul ahhoz, hogy velük együttműködve tudjuk segíteni a település lakosságát.

12. **Somoskőújfalu** a salgótarjáni járásban, Salgótarjától északra, közvetlenül a szlovák határ mellett található. Lakosainak száma 2235 fő. (2014. január 01.) Somoskőújfalut 1977-ben Salgótarjánhoz csatolták, ezzel önállósága megszűnt és fokozatos leépülés vette kezdetét.

Egyre több helyen és több emberben fogalmazódott meg az újra önállósodás gondolata. Végül az iskola bezárása vezetett oda, hogy a Somosi Kultúráért Egyesület kezdeményezésére elkezdődött az önállósodási folyamat, melynek eredményeként 2006. október 01-től létezik újból Somoskőújfalu.

Településünkön nem készült helyi felmérés a roma népesség számáról, adatok erre vonatkozóan nincsenek. A 2011-es népszámlálási adatok alapján Somoskőújfaluban élő romák száma 39.

A településen 161 regisztrált vállalkozás, 15 kiskereskedelmi üzlet és 10 vendéglátóhely működik. Állami szektorban foglalkoztatottak száma 12 fő. A helyben működő foglalkoztatási programok száma 11, melyekben 142 fő került foglalkoztatásra (az adatok 2014 évre vonatkoznak). A vállalkozások nagy része - főleg akik kereskedelmi és szolgáltató tevékenységet végeznek - helyi munkaerőt foglalkoztat.

Somoskőújfaluban 2013 évben 141 fő regisztrált munkanélküli volt, ebből 180 napnál régebben regisztrált 58 fő, pályakezdő álláskereső 15 fő. A nyilvántartott álláskeresők közül 2 fő 8 általánosnál alacsonyabb, 46 fő 8 általános, 93 fő pedig 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik. A tartós munkanélküliség főleg az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresőket érinti. Közfoglalkoztatásban résztvevők száma 2014 évben 151 fő volt. A településen 67 fő él mélyszegénységben. A mélyszegénységet a tartóssá váló munkanélküliség, az alacsony iskolázottság és mindezek átöröklődése okozza.

A településen 10 civil szervezet működik.(Sport Egyesület, Kultúráért Egyesület, Kertbarát Kör, Tekebarátok Köre, Római Katolikus Plébánia Testülete, Bűnmegelőzési Központ Egyesület, Óvodáért alapítvány, Környezetnevelési Központ, Somvirág Közhasznú Egyesület, Didaktika Egyesület)

Somoskőújfaluban 1 Cogito Á.M.K. által üzemeltetett iskola, 1 önkormányzati tulajdonú óvoda, 1 Kistérségi Társulás által működtetett idősek nappali ellátását biztosító intézmény, 1 művelődési ház és 1 könyvtár található. A családsegítő és gyermekjóléti szolgálat Kistérségi Társulás keretében működik.

2014 év folyamán 68 fő vett részt parkgondozó, famegmunkáló, motorfűrész kezelő, kisépkezelő, építő és anyagmozgatógép kezelő, programfejlesztési és alapkompenciák fejlesztésén. A településen szegregátum, illetve szegregációval veszélyeztetett településrész nincs.

Ahhoz, hogy a településen élő munkanélküliek ne váljanak tartós munkanélkülivé szükség lenne több felzárkóztató programra, olyan tanfolyamokra, ahol szakmát tanulhatnak a

pályakezdő fiatalok és a 8 általánost végzett álláskeresők. A 60 év feletti, nyugdíj korhatár betöltése előtt álló munkanélküliek részére közmunkaprogramok indítása megkönnyítené a nyugdíjba vonuláshoz szükséges szolgálati idő megszerzését.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére gyógypedagógiai, fejlesztőpedagógiai terápiák elérhetővé tétele sokat javítana a gyermekek közösségbe való beilleszkedésének esélyein.

13. **Sóshartyán** a Cserhát északi lábánál található, Salgótarjától 15 km-re délnyugatra fekvő kistelepülés. Megközelíthető a 22-es számú műútról Nógrádmegyer felé kanyarodva, juthatunk el a községbe. A 'sós' előtag a falu nevében, a település területén található jódtartalmú, sós forrásra utal. A gyógyhatású jódaqua forrás vize európai szinten is unikumnak számít, a Magyar Gyógyszerkönyvben is szerepel. Az 1990-es évek második felében magánosítás útján ismét megoldódott a helybéli palackozás és a forgalmazás.

A község a területfejlesztés kedvezményezett térségeinek jegyzékéről szóló 64/2004. (IV. 15.) sz. Kormányrendelet szerint az ország leghátrányosabb helyzetű települései közé tartozik. Lakosságának (929 fő 2015. 01.01-ei állapot szerint) nagy részét (785 fő) az aktív korú lakosság (18-59 évesek) és a gyermekek alkotják, a 60 év feletti lakosok száma 132 fő, szociális ellátásban 220 fő részesül.

A megye számos településétől eltérően lakosságszámát tartja, nem fogy. Az óvodába és iskolába járó gyerekek közül kb. 250 fő hátrányos helyzetű, melyből 177 fő halmozottan hátrányos helyzetű, vagyis a szüleik nem rendelkeznek 8. osztállyal vagy annál magasabb végzettséggel.

A községben igen magas a cigány etnikumhoz tartozók aránya (a lakosság 62,5%-a, a 0-18 évesek korcsoportjában 90%), akik szociális bizonytalanságban, létminimum alatt élnek.

A településen az országos átlagot is meghaladó a munkanélküliség, melyet a lakosok alacsony iskolázottsága, képzetlensége, valamint a megyei szintű munkahelyhiány okoz.

14. **Szilaspogony** Község Önkormányzata 2013. június 26. napján fogadta el a település 5 évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját, melynek felülvizsgálata jelenleg folyamatban van. A népesség száma 2015. január 1-jén 346 fő volt, ami növekedést mutat a HEP elkészítésének időpontjához viszonyítva. A településen a gyermekvállalási kedv az alacsony képzettségű és munkanélküli családokra jellemző.

A településen a roma népesség száma a 2011. évi népszámlálási adatok szerint 106 fő, ami azonban lényegesen eltérhet a valós adatoktól, nem volt még a lakosság körében a településen ilyen irányú helyi szintű felmérés. Az azonban biztosra vehető, hogy a roma népesség aránya az összlakossághoz viszonyítva az 50%-ot is meghaladja.

A településen vannak regisztrált vállalkozások, de ténylegesen nincsenek jelen a településen. Egy jelentősebb egyéni vállalkozó van, aki állattartással foglalkozik, és helyi munkaerőt is alkalmaz. A településen civil szervezet nincs.

A település több mint 35 km-es távolságra van a legközelebbi várostól, az ingázók száma minimális (kb. 10-15 fő). A településen jelentős a munkanélküliség, ami az alacsony képzettségű, főként roma lakosságot sújtja. Ezek az emberek elhelyezkedni a várostól való távolság miatt, valamint a helyben foglalkoztatók hiánya miatt nem tudnak. Évek óta inkább kisebb, mint nagyobb sikerekkel történik a közfoglalkoztatás megszervezése. Jelenleg is több program működik, de sajnos nagyon nehéz a regisztrált munkanélkülieket és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülőket bevonni. Sajnos nem tudják a magukévá tenni a foglalkoztatással járó rendszerességet, a munkahelyi kultúrát, a munkahelyi vezetőnek való engedelmességet. A településen jelenleg 7 programban összesen 27 fő vesz részt.

A településen 1 óvoda van, amit az önkormányzat társulás útján – Cered és Zabar községekkel közösen – működtet. Az önkormányzat falugondnoki szolgálatot tart fenn, a családgondozás, az idősek klubja, a házi segítségnyújtás és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás működtetése társulási formában történik.

A mélyszegénységben élők és/vagy romák célcsoport részére a foglalkoztathatóságuk növelése érdekében a munkaügyi kirendeltség közreműködésével felnőttképzések valósultak meg, illetve jelenleg is folynak képzések.

A 2013. évben a HEP-hez készült helyzetelemzés még nem tárt fel a településen szegregátumot, illetve szegregációval veszélyeztetett településrészt. A felülvizsgálathoz készülő helyzetelemzés még nem készült el.

Járási együttműködés keretében kellene olyan foglalkozásokat szervezni a munkanélkülieknek, amely elősegítené a munka világába való visszavezetésüket, ahol elsajátíthatnák, hogy milyen jogai, és kötelezettségei vannak a munkavállalónak, munkáltatónak. Egy külső (nem önkormányzati, nem hivatali dolgozó, nem településen lakó) tanácsadó által elmondottakkal talán befogadóbbak, illetve elfogadóbbak lennének az érintettek.

15. **Zabar** Község Önkormányzata 2013. június 26. napján fogadta el a település 5 évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját, melynek felülvizsgálata jelenleg folyamatban van.

A népesség száma 2015. január 1-jén 500 fő volt, a település lakosságszáma folyamatosan csökken. A településen a gyermekvállalási kedv alacsony, inkább az alacsony képzettségű és munkanélküli családokra jellemző, továbbá megfigyelhető az utóbbi időben a gyermekkorúak korai gyermekvállalása is.

A településen a roma népesség száma a 2011. évi népszámlálási adatok szerint 68 fő, ami azonban lényegesen eltérhet a valós adatoktól, nem volt még a lakosság körében a településen ilyen irányú helyi szintű felmérés. Az azonban biztosra vehető, hogy a roma népesség aránya az összlakossághoz viszonyítva az 50%-ot bőven meghaladja.

A településen vannak regisztrált vállalkozások, de ténylegesen nincsenek jelen a településen. A legnagyobb helyi, és helybeli alkalmazó foglalkoztató az önkormányzat. A településen civil szervezet nincs.

A település több mint 30 km-es távolságra van a legközelebbi várostól, az ingázók száma minimális (kb. 15-20 fő). A településen jelentős a munkanélküliség, ami az alacsony képzettségű főként roma lakosságot sújtja. Ezek az emberek elhelyezkedni a várostól való távolság miatt, valamint a helyben foglalkoztatók hiánya miatt nem tudnak.

Évek óta inkább kisebb, mint nagyobb sikerekkel történik a közfoglalkoztatás megszervezése. Jelenleg is több program működik, sajnos ezekbe is nehéz bevonni a regisztrált munkanélkülieket és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülőket. Sajnos nem tudják a magukévá tenni a foglalkoztatással járó rendszerességet, a munkahelyi kultúrát, a munkahelyi vezetőnek való engedelmességet. A településen jelenleg 5 programban összesen 26 fő vesz részt.

A településen egy óvoda működik, amit az önkormányzat társulás útján – Cered és Zabar községekkel közösen – működtet. Az önkormányzat falugondnoki szolgálatot, mezőőri szolgálatot működtet, a családgondozás, az idősek klubja, a házi segítségnyújtás és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás működtetése társulási formában történik.

A mélyszegénységben élők és/vagy romák célcsoport részére a foglalkoztathatóságuk növelése érdekében a munkaügyi kirendeltség közreműködésével felnőttképzések valósultak meg (parkgondozó), illetve jelenleg is folyik a képzés (családellátó) a szomszéd településen.

A 2013. évben a HEP-hez készült helyzetelemzés két szegregátumot és egy szegregációval veszélyeztetett településrészt tárt fel a meghatározott mutatók alapján. A

felülvizsgálathoz készülő helyzetelemzés még nem készült el, ezért újabb adatok még nem állnak rendelkezésre.

Járási együttműködés keretében kellene olyan foglalkozásokat szervezni a munkanélkülieknek, amely elősegítené a munka világába való visszavezetésüket, ahol elsajátíthatnák, hogy milyen jogai, és kötelezettségei vannak a munkavállalónak, munkáltatónak. Egy külső (nem önkormányzati, nem hivatali dolgozó, nem településen lakó) tanácsadó által elmondottakkal talán befogadóbbak, illetve elfogadóbbak lennének az érintettek.

A másik javaslat a gyermekkorúak általi szülések számának visszaszorításához, illetve teljes megszüntetéséhez kapcsolódóan szakemberek segítségét igénybe venni és időben minden gyermeket bevonni a programba és nem a köznevelési intézmény keretein belül.

- **Civil szervezetek**

1. **Lélekipendítők Társasága**

Az egyesület 2005. március 14-én alakult meg Salgótarjában. 2007-től közhasznú jogállású szervezetként működünk.

Céljaink közé tartozik a magyarországi és a határon túli szociálisan és kulturálisan hátrányos helyzetű, tehetséges fiatalok szabadidős tevékenységének támogatása, esélyegyenlőségének elősegítése, a közösségeik fejlesztése, az anyanyelv-, a nemzeti hagyományok ápolása, valamint az európaiság tudat és integráció erősítése.

Tagjainkon keresztül széles körű kapcsolatrendszerrel rendelkezünk. Hazai és nemzetközi civilszervezetekkel, kulturális, oktatási intézményekkel, egyházi központokkal ápolunk élő kapcsolatot, együttműködünk közös projektek fejlesztésében, különböző programok szervezésében. Támogatjuk azokat a pedagógiai, léleképítkezési folyamatokat, amelyek elősegítik a helyi hagyományokra épülő, azon alapuló művelődési igények, formák megvalósítását. Jelentős szerepet vállaltunk a helyi kulturális élet gazdagabbá tétele érdekében is. Kapcsolatainkat, terveinket úgy alakítottuk, hogy alkotó részesévé válhattunk Salgótarján civil életének. Honlapunk: www.lelekipenditok.hu

Jelentősebb projektjeink:

- 2010-ig minden évben megszerveztük a középiskolások „Útjaink, állomásaink...” nemzetközi olvasótáborát.

- Felvidéki szervezetek meghívásával évenként megtartjuk a Nógrád megyei külhoni kapcsolatokkal rendelkező civil szervezetek workshopját.
- Lélekipendítő műhelynapokat szerveztünk a salgótarjáni kistérségbe tartozó vers- és prózaírással foglalkozó középiskolásoknak, fiatal felnőtteknek, együttműködve a Pál József Alkotói Körrel.
- Sikeresen regisztráltunk a Tehetségpont hálózatba, kapcsolatépítési tevékenységet, együttműködést vállalva a határon túli tehetségpontokkal. Kidolgoztunk 2 műhely (Ifjúsági Jazz tábor, Palócföldi Médiaműhely) tematikáját és határon túli fiatalokat bevonva működtetjük azokat.
- Tavaly 450 fő salgótarjáni középiskolás és általános iskolás diák bevonásával tartottuk meg a 26 előadásból álló „Osztály-társak” rendhagyó interaktív drog-prevenációs sorozatot.
- Együttműködő partnerei lehettünk a SMJVÖ által elnyert „Pár-Beszéd”-Partnerségben Salgótarjánnal című rendezvénysorozatnak
- Segítséget nyújtunk a helyi, külföldi kapcsolatrendszerrel rendelkező kulturális és művészeti civil szervezetek pályázati tevékenységének összehangolásában. Részt veszünk kapcsolatépítő meetingeken, európai uniós projektek kidolgozásában.
- A Nógrád Megyei Civil Információs Centrummal együttműködési megállapodás alapján láttuk el a magyar-magyar külhoni partnerségi kapcsolatok elősegítését érintő tanácsadást.

2. Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesülete

(3100 Salgótarján, Fő tér 5. - MESE) 1989-ben alakult 73 fő taggal.

Feladataink az Egyesület hagyományos és alapvető tevékenységeinek ellátása: az Egyesület tagjainak különféle szolgáltatások (rehabilitációs,

sorstársi tanácsadás) biztosítása, érdekvédelmi tevékenység, szabadidős-kulturális rendezvényekkel az integrált társadalomba való beilleszkedés elősegítése. 2007. július 1-től az Egyesület telephelye akkreditált munkahely, évek óta foglalkoztatunk megváltozott munkaképességűeket (jelenleg 9 fő), az elmúlt 4 évben rendszeresen foglalkoztatunk a 2005. évi LXXXVIII-as törvény alapján önkénteseket, közhasznúakat, valamint a Munkaügyi Központon keresztül is vannak folyamatosan munkatársaink.

Ezen túlmenően:

- munkaerőpiaci információ nyújtással, szükség esetén tanácsadással,
- rehabilitációs foglalkoztatással, a munkahelyi akkreditáció feltételrendszerével kapcsolatos tanácsadással,

- szociális információnyújtással,
- civil ügyekben információszerzéssel (alapítással, közhasznúszági jelentéssel kapcsolatos információk, jelentéstételi kötelezettségek),
- közérdekű önkéntes tevékenységgel (bejelentkezés regisztráció céljából, nyilvántartási, adminisztrációs kötelezettségek, önkéntes szerződés minta, egyéb szükséges dokumentáció stb.),
- pályázatfigyeléssel, pályázatiírási kapacitással, pályázati tanácsadással, valamint a pályázatok elszámolásával kapcsolatos tanácsadással
- továbbá civil és munkaerőpiaci, ifjúsággal kapcsolatos képzések szervezésével állunk az érdeklődők rendelkezésére.

Az elmúlt 10 év során projektszervezetté váltunk: mintegy 70 sikeres pályázaton vagyunk túl (EQUAL, HEFOP, TÁMOP, NCA és NEA pályázatok), így jelentős tapasztalataink vannak e téren.

3. A SINOSZ Nógrád Megyei Szervezete

A megyei hallássérültek először egy helyi csoport formájában alakultak meg Salgótarjában, az Öblösüveggyár ebédlőjében, hozzávetőlegesen 20-25 fővel, 1954-55 körül. A rövid ideig regnáló helyi csoportból 1976-ban 70 fő részvételével létrejött a SINOSZ Nógrád Megyei Szervezete, amely a megalakulása óta aktívan és folyamatosan képviseli a megyében élő hallássérültek érdekeit. A szervezet jelenlegi létszáma 400 fő körül mozog, a taglétszám folyamatosan növekszik. A siketek és a jelnyelvet használók aránya lényegesen kisebb, mint a nagyothallók aránya.

A KSH 2011. évi népszámlálási adatai szerint Nógrád megyében 2092 fő hallássérült él. Ebből 293 fő siketnek, 1799 fő pedig nagyothallónak vallotta magát. A nők és a férfiak körében is jellemzően a 70 év felettieknél a legmagasabb a hallássérültek aránya, mely az öregkori hallássérültséggel is magyarázható.

A hallássérültek legmagasabb iskolai végzettségét illetően, a megkérdezettek 70%-a 8 vagy annál kevesebb általános iskolai évfolyamot végzett el, és mindössze néhány százalékuk rendelkezik felsőfokú végzettséggel.

A hallássérültek leginkább a mindennapi életben, a kommunikációban, információszerzésben, a közlekedésben és az önellátásban érzik magukat akadályoztatva. Ezek a nehézségek szorosan összefüggnek a munkalehetőség problematikájának kérdéskörével.

A megyei szervezet tevékenységi köre széleskörű, a SINOSZ, érdekképviselői szervezetként működve számos segítséget nyújt a hallássérülteknek. A teljesség igénye nélkül: kommunikációhoz és információhoz való hozzáférés biztosítása, felvilágosító tevékenységek az élet minden területén, kiemelten azokon a területeken, ahol a legnagyobb az akadályozottság. Ingyenes jogsegélyszolgálat és jelnyelvi tolmácsszolgálat biztosítása, munkaerő közvetítés, kulturális, szabadidős, sport programok szervezése. Jelnyelvi képzések, információk, közösségi programok, valamint kedvezményes üdülési lehetőségek várják a tagokat. A SINOSZ tagsági igazolvány az utazási kedvezményeken kívül más kedvezményeket is biztosít, mint pl. az ingyenes könyvtári tagság, a múzeumok, közintézmények díjmentes látogatása.

Az akadálymentesítés területén kiemelendő a TV feliratozások óraszámainak növekedése, a színházi előadások akadálymentes megtekintési lehetősége (indukciós hurok, jelnyelvi tolmács), valamint a Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltára által indított projektje, melynek keretében a siketek a speciális igényeihez gondosan illeszkedve, kisfilm segítségével megismerhetik az intézményt és azok szolgáltatásait, melyeket akadálymentesen vehetnek igénybe.

Országos szinten is elindult a Kontakt Tolmácsszolgáltatási rendszer tesztüzeme, melyhez bármelyik tagunk ingyenesen csatlakozhat, tabletgép kölcsönzési lehetőséggel kiegészítve.

Külön kiemelendő, hogy a csend világában élő gyerekek saját híradót és meséket is élvezhetnek anyanyelvükön, siket gyermekek tolmácsolásában.

A jelenlegi célok közül figyelemreméltó a video jeltolmácsolási rendszer kiépítése, a jelnyelv irányába történő kutatások, és a kétnyelvű, egységes oktatási rendszer kidolgozási lehetőségének megvalósítása.

4. Vakok és Gyengénlátók Nógrád Megyei Egyesülete

Szervezetünk közel 60 éve működik, 2005-től önállóan Nógrád megyében, ahol több mint 2000 súlyosan látássérült személy él. Taglétszámunk 460 fő. Önkénteseket fogadó, közhasznú regisztrált szervezet vagyunk, számuk 21 fő.

Alapszabályunkban rögzített célok megvalósítása érdekében, érdekvédelmi és szolgáltatási típusú tevékenységeket is végzünk, melyek térítésmentesek. A kiadásokat támogatásokból, pályázatokból, tagdíjakból, adományokból, és 1% felajánlásokból fedezzük. Folyamatosan ellátjuk a látássérültek egyéni és kollektív érdekvédelmét, lehetőséget

teremtünk érdekeik kifejezésére, azok érvényesítésére, érdekképviselőjük ellátására, ehhez kapcsolódó speciális területek szakmai programjában való részvételre és a társadalmi esélyegyenlőség előmozdítására. A sorstársak számára eszközkölcsonzést is tudunk biztosítani, ezek finanszírozása pályázatokból valósul meg.

Az Egyesület célja: Valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes és egyenlő gyakorlásának elősegítése, védelme és biztosítása minden vak, aliglátó és gyengénlátó személy számára, és a velük született méltóság tiszteletben tartásának előmozdítása. A látássérült személyekre vonatkozó jogszabályok végrehajtásának megyei szintű elősegítése, az Egyesület tagjainak társadalmi összefogása, érdekvédelmük ellátása, rehabilitációjuk és rehabilitációjuk előmozdítása. Az Egyesület keresi és feltárja azokat a lehetőségeket, feltételeket és eszközöket, amelyek a látássérült emberek számára a látássérülésből eredő hátrányok leküzdését, a társadalomba való minél teljesebb integrálódásukat szolgálják.

Megyei szinten véleményt nyilvánít, előterjesztést tesz a látássérült személyeket érintő ügyekben az állami és társadalmi szerveknél, közreműködik a látássérült embereket érintő rendelkezések kidolgozásában, végrehajtásában.

Együttműködik az állami és társadalmi szervezetekkel, a különböző felekezetek karitatív szolgálataival, más fogyatékossgal élő személyek érdekképviselőivel. Kapcsolatot tart fenn a magyarországi látássérült szervezetekkel, és a határon túli külföldi társszervezetekkel. Tagja a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének és részt vesz a szervezet munkájában.

Támogatja a látássérülés megelőzésére irányuló tevékenységeket. Ezzel kapcsolatban információkat szolgáltat, felvilágosító kampányokat, megelőző programokat szervez.

Előmozdítja a felnőtt korban látásukat veszített személyek Braille-írás-olvasás oktatását, elemi rehabilitációját, önálló életvitelük megteremtését, ezzel összefüggésben különböző szolgáltatásokat nyújt.

Segítséget nyújt a látássérült személyek pozitív énképének kialakításában; önértékelésük, önbecsülésük növelésében, a bennük rejlő képességeik minél szélesebb körű kibontakoztatásában. E feladatokkal összefüggésben számukra különböző programokat, képzéseket és szolgáltatásokat nyújt. Segíti a látássérült emberek továbbtanulását, és a részükre munkalehetőséget biztosító képzések szervezését. Küzd azért, hogy a munkát vállaló vagy munkára váró látássérült személyek képességüknek és végzettségüknek megfelelő munkakörben dolgozhassanak. Részt vesz a megváltozott munkaképességű személyek, különösen a látássérült munkavállalók foglalkoztatásában.

Információkat nyújt és közreműködik a látássérült személyek életvitelét könnyítő segédeszközök forgalmazásában. A látássérült személyek biztonságos közlekedése, valamint az info-kommunikációs akadálymentesség megvalósítása érdekében együttműködik a különböző állami és társadalmi szervezetekkel, az érintett szolgáltatókkal, hogy minél szélesebb körben megvalósuljon az egyenlő esélyű hozzáférés.

A látássérült személyek kulturális igényeinek kielégítése érdekében tanfolyamokat, ismeretterjesztő előadásokat, kulturális rendezvényeket szervez. Támogatja a látássérült személyek tömeg- és versenysportját, elősegíti új sportágak bevezetését.

5. HA-JÓ Gyermek és Ifjúságsegítő Egyesület

Az Egyesület 2002. októbere óta végzi primér drogprevenciós tevékenységét Salgótarjában és térségében. Munkánk gerincét a péntekenként megszervezett Éjszakai Sportbajnokság képezi, mely programsorozat 13 éve megszakítás nélkül szolgáltart tartalmaz szabaddíós keretet, elsősorban hátrányos helyzetű fiataloknak. Évi 42 alkalommal biztosítunk sportolási, művelődési, étkezési lehetőséget, összességében kb. 1500 fős célcsoportnak.

Ifjúsági közösségi terünk a Salgótarján –Zagyvaróna peremkerületben a Bárti József Közösségi Házon belül működik, mely mára már igazi otthonná vált célközösségünk számára. Zagyvaróna, mint peremkerület, családi házas övezet, az itt élő emberek nehéz anyagi helyzetben élnek, sajnos a mélyszegénység is jelen van. Szerencsére a közösségi élet iránti igény átalakult, de élő szükséglet.

Közösségi terünk kissé tagolt, így sok igénynek eleget tudunk tenni. A „galérián” működő kb. 15m²-es klubhelyiség és a hozzá tartozó karzat jó helyszíne a tanácsadásoknak, beszélgetéseknek, olvasásnak, internet használatnak, csoportfoglalkozásoknak. A „karzat”, a külső tér fogadja be a dartsózása, csocsózásra vágyó fiatalokat, de lehetőség van beszélgetni is, 12-15 fiatal számára tudunk ülőhelyet is itt biztosítani. A régi”színházterem” a pingpongozásra, kosárlabdázásra nyújt lehetőséget. A program vezetői, tanácsadói a folyamatos, heti 3 klubnap rendszerességét tartják fontosnak.

A közösségi tér működtetésében a klubélet háttér munkájához az egyesület szakemberei adják szakértelmüket. Teljes mértékben, személyesen ismerik az itt élő családokat, fiatalokat, kisebb gyermeket. Így napra készen ismerjük a hozzánk érkezők „háttérét”. Segítő szakembereink (mentálhigiénikus, addiktológus konzultáns, pedagógus, igazságügyi tanácsadó) munkájukat társadalmi munkában végzik.

Jelenleg az Egyesületben 2 fő közművelődési közfoglalkoztatott segíti munkánkat.

6. **A Salgótarjáni Civilekért Közhasznú Alapítványt** 2009-ben civil szervezetek és magánszemélyek hozták létre azzal a céllal, hogy a Salgótarjáni Civil Fórum tagjait, a Salgótarjáni Civil Kerekasztalt, továbbá a Nógrád megyében működő civil szervezetek működését szakmailag támogassa, az általuk végzett közhasznú tevékenységeket segítse, részükre szolgáltatásokat nyújtson, programokat támogasson, képzéseket szervezzon, segítse Nógrád megyében civil kerekasztalok létrehozását.

Tevékenységei:

- forrásteremtés lehetőségeinek bővítése a nonprofit szférában,
- Civil Tanácsadó Testület működtetése,
- a hazai- és nemzetközi kapcsolatok bővítésének szorgalmazása,
- a Salgótarjáni Civil Fórum előkészítésének, lebonyolításának segítése,
- „Alapítványok munkacsoportjának” megszervezése, működtetése,
- a „Civilek a Városért” díj anyagi feltételeinek biztosítása,
- szociális alapú szolgáltatások feltételrendszerének kialakítása,
- hazai és nemzetközi tapasztalatok összegyűjtése,
- szakmai anyagok kidolgozása és továbbítása a jogalkotók felé,
- a hátrányos helyzetű civil szervezetek és pályakezdő fiatalok támogatása,
- esélyegyenlőség kialakulása feltételeinek segítése.

A működés helye a Civil Községek Háza. Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának támogatásával a civil szervezetek előzetes egyeztetés után térítésmentesen vehetik használatba az itt található Civil Klubot és a Konferencia Termet. Irodájában a civil szervezetek számára térítésmentesen szövegszerkesztési, nyomtatási, fénymásolási, pályázati tanácsadási és internet használati lehetőség áll rendelkezésre.

Az Alapítvány, bankszámláján fogadja a bíróságon nem bejegyzett, saját bankszámlával nem rendelkező salgótarjáni civil szervezetek pályázati úton elnyert támogatásait, valamint a kapott pénzbeli adományokat, az SZJA 1%-a által befolyt összegeket, a támogatásokat és a pályázaton nyert forrásokat.

Tevékenységeinek eredményei:

- Eredményesen koordinálja a Civil Klub és a Konferencia Terem használatát. Több százan éltek a lehetőséggel az évek során.

- Szolgáltatásait igénybe vevők száma évről-évre növekszik; fénymásolási, gépelési, szövegszerkesztési lehetőség, internet használata, pályázatírás segítése;
- Létrejöttétől kezdve, minden évben biztosítja a „Civilek a Városért”díj anyagi forrását.
- Pénzügyi közreműködőként, bankszámláján fogadja a bankszámlával nem rendelkező civil szervezetek támogatóktól kapott pénzét.
- Hatékonyan segíti a civil szervezetek közötti esélyegyenlőség megvalósulását, a civil szervezetek közéleti szerepvállalását.
- Folyamatosan erősítik az Alapítvány munkáját az önkéntes és közcélú dolgozók.

Az Alapítvány pályázati források és támogatások segítségével, mint foglalkoztató és munkáltató évek óta részt vállal pályakezdő fiatalok, hátrányos helyzetben élők számára munkatapasztalat szerzésében. Jelenleg 8 főnek ad lehetőséget közcélú munkavégzésre. A munkavállalók az Alapítvány munkájának segítségével túl bekapcsolódnak civil szervezetek tevékenységébe. Ismert, hogy a civil szervezetek vezetői mellett kevés a pénzügyekkel, szervezéssel foglalkozó szakember. Minden lehetőséget megragad az esélyhátrányok csökkentésében. Jelentős az az igyekezet, hogy a fiatal és az idősebb generáció közelebb kerüljön egymáshoz. A civil szervezeti vezetők pedig lehetővé teszik, hogy minél több fiatal ismerkedjen a civil közélettel. A foglalkoztatáshoz intenzív képzések és belső tréningek is tartoznak.

Az Önkormányzat folyamatosan figyelemmel kíséri és támogatja a Salgótarjáni Civilekért Közhasznú Alapítvány munkáját. Pályázatokban konzorciumi partnerek egymással. A biztosított hely – a Civil Községek Háza - a támogatott munkaerő, szélesíti azokat a lehetőségeket, amely a közhasznú tevékenységgel összefügg. A korábbi évektől felpezsdült civil közélet megtartása és erősítése hasznosul a város életében.

7. A KRÉTAKÖR Alapítvány 1994-ben kezdte meg tevékenységét eredetileg azzal a céllal, hogy az intézményes gyermekvédelem által el nem látott terület, a gondozásból kikerülő gyerekek utógondozását megalapozott szakmai tevékenységével segítse.

A kezdeti években jogi, életvezetési tanácsadás, és konkrét ügyekben való segítség mellett, ahol mintegy 10 fő kezdeti lépéseit könyvelhettük el sikeresnek, ami meghaladta az intézményes gyermekvédelem hatékonyságát, életismereti, életmód-táborok 80-100 gyerek és fiatal felnőtt, nevelőszülők számára felkészítő, továbbképző, fogyatékos gyerekek számára

nyári üdülőtábor szervezésével foglalkoztunk. Segített minket az a tény is, hogy pályázati támogatásból 1997-ben utógondozói házat létesítettünk Karancsságon, ahol állattenyésztési programot indítottunk, és összesen 6 volt állami gondozott vett részt benne, 2 fő rehabilitációs foglalkoztatására kötöttünk szerződést a Megyei Munkaügyi Központtal, később egyikük saját családot is alapítva jutott lakhatáshoz.

Közben 1999-től folyamatosan szerveztük a társadalomismereti tematikájú táborainkat Magyarországon, Szlovákiában, Erdélyben, évente legalább 3 alkalommal, ez utóbbi területen fafaragó, és táncház táborunk is volt, de a legmeghatározóbb tevékenységünk az olaszországi Assisibe szervezett táborozásaink váltak, amik az Európai Unió felkészítés, a demokráciaprogramok gondolata köré szerveződtek. Az alapítvány az állami gondoskodás alatt álló gyermekek társadalmi beilleszkedést megkönnyítő tevékenysége részeként 1995 óta szervez nyaranta tábort az olaszországi Assisi városában, ahol a fiatalok az Európai Unióval, társszervezetekkel, vallás- és művészettörténettel ismerkedhetnek meg a hagyományos nyári üdülés adta lehetőségek mellett. Egyre bővülő lehetőségeket kaptak gyerekeink, hogy az olasz partnerek által nyújtott kapcsolatokkal élve, hasznos információkat, tapasztalatokat gyűjthessenek egy korszerű uniós, ugyanakkor egyedülálló történelmi és kulturális hagyományokkal rendelkező országról. Az alapítvány által támogatott gyermekek kinti ellátásában olyan olasz segítők vesznek részt, akik a helyi társadalom legkülönbözőbb területein dolgoznak, a szociális ellátástól a közigazgatáson át a rendvédelem különböző területéig.

A táborban azóta részt vett több mint 400 gyerek a megye minden területéről verbuválódott, 2000-ig gyermekotthonokból és nevelőszülőktől, az utóbbi három évben 5-5 fő a hátrányos helyzetű családok gyermekeivel kiegészítve az érintett általános iskolák javaslatai alapján. A táborozások alkalmával minden évben az olasz Caritas által gyűjtött ruha- vagy élelmiszeradományokkal látjuk el a Nm-i Gyermekvédelmi Központ gyermekotthonait. 2015-ben július elején sikeresen lebonyolítottuk a 20. Assisi tábort.

Egyéb tevékenységünk keretében részt vállalunk olyan helyi kezdeményezésű szakmai programok közreműködésében, lebonyolításában, ami a gyermekvédelemmel, és az időközben felvállalt bűnmegelőzéssel kapcsolatos. Rendszeres segítséget adunk hasonló profilú szervezeteknek, együttműködési megállapodásaink vannak több iskolával, a balassagyarmati bv.intézettel, és a fiatalkorú bűnelkövetők pártfogó felügyelőivel, 2010-ben és 2015-ben sikeres kistérségi bűnmegelőzési projektet valósítottunk meg.

Mai tevékenységünk főként az olasz kapcsolatrendszer köré szerveződik, folyik az assisi táborok fejlesztése, közreműködésünkkel, segítségünkkel formálódott Karancslapujtó testvérvárosi szerződéskötése, ami az Unió csatlakozás után forrásaival biztosíthatja a megyei hátrányos helyzetű gyermekeinek hosszú távú üdülési lehetőségeit, kapcsolatot jelent gyermekvédelmi célú továbbképzési, és tapasztalatcsere lehetőségekre.

2004-től részt vettünk a salgótarjáni Foglalkoztatási Kht., ObMB és egyéb pályázatainak lebonyolításában, mely közérdekű munkabüntetésre ítélték végrehajtásával bűnmegelőzési célokat szolgál. 2011-től a Civil Mikrokörök szerveződés alapító tagjaként elkötelezetten építjük a salgótarjáni civil életet, elsősorban ifjúságsegítés, közösségépítés és közbiztonsági alapkérdésekkel foglalkozva. 2015-ben 2 kulturális közfoglalkoztatott is segíti munkánkat.

8. A Csend Hangjai Alapítvány célja: A siketek és nagyothallók társadalmi beilleszkedésének elősegítése, különös tekintettel a kisebbségre, az időskorú siketek és nagyothallók támogatása, az intézetből kikerült fiatalok tanulásának elősegítése, a sport és kulturális tevékenységük támogatása.

Az Alapítvány a céljainak megvalósítása érdekében informálódik a megyében élő siketek és nagyothallók szociális helyzetéről. Az interperszonális kapcsolatteremtésre törekszik más civil szervezetekkel. Az Alapítvány keresi, felméri, összegzi és az érintettek rendelkezésére bocsátja a tanulási, továbbképzési esetleg az elhelyezkedési lehetőségeket. A rehabilitációs mentor alkalmazásával a képzési és a munkaerő-piaci esélyek növelése érdekében egyénre szabott, támogató kapcsolat kerül kiépítésre. A tanácsadások, csoportfoglalkozások fórumok által a munkaerő-piaci esélyeik bővülnek. Nagy hangsúlyt fektetünk a megfelelő kommunikáció érdekében a jelnyelvi segítő támogató részvételére.

A szabadidő méltó eltöltésére, mentálisan, szomatikusan sérült személyek részére fejlesztő programokat szervezünk. Klubfoglalkozásaink keretében - az ünnepnapok megtartásán kívül - rendszeresen előadókat hívunk az önálló életvitel elsajátítása érdekében. Kirándulásokat szervezünk és időnként. Fiataljaink rendszeresen vesznek részt sport rendezvényeken, kiemelkedő sikerekkel. A losonci siketek és nagyothallók számára meghirdetett nemzetközi labdarúgó tornán első helyezést ért el csapatunk,

A Palóc Önkéntesek az Esélyegyenlőségért program keretében az Alapítvány sikeresen teljesítette a vállalt feladatokat. A siketek és nagyothallók képzésen vettek részt (önkéntesség

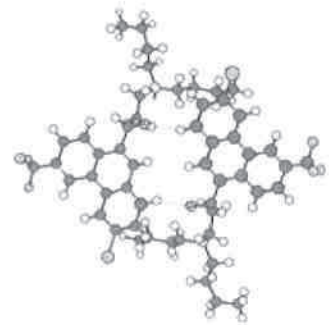
és a képzett önkéntesek így szakszerű segítséget tudtak nyújtani sorstársaiknak). 27 fő képzett önkéntes több mint egy éven keresztül végezte eredményes munkáját.

Sikeresen megrendezésre került több partner együttműködésével a Siketek Világnapi rendezvény. A 2014 évben Szlovákiában 1 napos autóbuzsós szakmai tanulmányutat szerveztünk, melyet kibővítettünk a felvidék egyik fő nevezetességének, az Árva várának megtekintésével. Az Alapítvány képviselte magát a salgótarjáni Civil Hónap programjain, előadásain. Kiemelt figyelmet fordítottunk Borbély Endre kiállítás megnyitójára és a Fogatékkal élők és a sport Salgótarjában Fórum megrendezésére, ahol a témában érintett szakemberek tartottak vitaindító előadásokat. Plusz egy napos rendezvényen labdarúgó kupa megrendezésére került sor. A Vásártéri Vásár fogatékkal élők sportnapján is képviseltük az alapítványt.

Az alapítványunk PÁR-BESZÉD Partnerségben Salgótarjával című ÁROP pályázat keretében egy éven keresztül együttműködött. Workshopokon keresztül civilek és önkormányzat, önkéntesség, civil-önkormányzat-vállalkozói szféra együttműködése, fogyatékos embereket képviselő szervezetek együttműködése, kapcsolatok kialakítása. Nógrád Megye Önkormányzata által alapított Türelem és tolerancia díjat kapott az alapítvány elnöke.

9. A Palóc Hálózati Szövetség tevékenységei:

- Projektek generálása;
- Pályázatfigyelés, pályázatírás, pályázatok lebonyolításában aktív közreműködés, tanácsadás;
- Pályázatok elszámolásában segítségnyújtás, tanácsadás;
- Hátrányos helyzetű rétegek számára szabadidős-, kulturális-, egészség-prevenációs-, sport- programok szervezése és lebonyolítása, ifjúsági programok, táboroztatás támogatása;
- Civil szervezetek hálózatosodási folyamatában aktív közreműködés, együttműködések generálása;
- Munkaerő-piaci képzési programok szervezése, lebonyolítása;

10. Az **Abigél Közhasznú Egyesületet** autista gyermekeket nevelő szülők, szakemberek alapították 2010-ben. Egyesületünk nem alkalmaz munkavállalót, az egyesület tagjainak önkéntes feladatvállalásával és önkéntesek bevonásával valósítjuk meg a tevékenységeinket.

Egyesületünk célja az autizmussal élő személyek és családjaik életminőségének javítása. Az autizmus ma már jogszabályban is elismert fogyatékoság, becslések szerint minden 100. gyermek ma már diagnózissal rendelkezik. Az előfordulási gyakoriság igen magas, a társadalmi elfogadottság pedig elég alacsony. Az autista személyek életminősége és ezzel együtt a családjaik életminősége is attól függ, hogy vannak-e autizmus szempontból megfelelő színvonalú ellátások, lehetőségek a társadalmi beilleszkedéshez.

Lehetőségeinkhez mérten, valamint a pályázat nyújtotta lehetőségek kihasználásával igyekszünk feladatainkat ellátni és terveinket megvalósítani. Április 2-a az Autizmus Világnapja, valamint november 8-a az Autizmus Napja hazánkban. Ezek állandó programjaink, s minden évben igyekszünk valami újat nyújtani, nem csak a tagjainknak, hanem a Salgótarjában és környékén élő családoknak és a környezetüknek is. Többnyire indirekt módon hívjuk fel a figyelmet az autizmusra, az autizmussal élők és családjaik helyzetére. A társadalmi szemléletformálást rendkívül fontosnak tartjuk.

Pályázati források kihasználásával rendszeresen szervezünk képzéseket szülőknek és pedagógusoknak egyaránt. Sok család szegénységben és mélyszegénységben él. Ennek oka, hogy nem minden autizmussal élő gyermek aktív részese az oktatásnak, sokan az autizmus sajátosságai miatt magántanulók. Velük az egyik szülő kénytelen otthon maradni. Az autista felnőttek számára sincs sérülés-specifikus ellátás a szociális területen Salgótarján, Nógrád megyében. Az iskolarendszertől kikerülve otthoni gondozásra szorulnak az érintett társaink, ami azzal jár, hogy valamely szülője inaktívvá válik a munkaerőpiacon. Vagyis jobb esetben egy fizetésből és segélyekből él a család, rosszabb esetben az anya egyedül neveli, gondozza gyermekét és kizárólag segélyekből kénytelenek élni.

A családok segítése, valamint az autizmussal élők pozitív élményekhez juttatása az elsődleges célja a nyári táboroknak is, amelyeket az AOSZ által kiírt pályázatokból valósítottunk meg idén már hatodik alkalommal. Jelenleg azon dolgozunk, hogy autizmus-specifikus nappali- és bentlakásos ellátás biztosított legyen a Salgótarjában, valamint környékén élő felnőtt autista társaink számára. Ez jelenleg a legfontosabb feladatunk és célunk.

11. **A Palló Ifjúságsegítő Egyesület** (1996-ban informálisan) formálisan 1997-ben alakult, hogy szolgálja, segítse a salgótarjáni fiatalok mindennapi életét. Az egyesület tagjai humánsegítő szakemberek, akik a szociális szférában, gyermekvédelemben, segítségben, a kulturális élet területein tevékenykednek. Számos program, segítő szolgáltatás

- prevenciók ifjúsági klub (PIK 3) működtetése több éven keresztül (munka és pályaválasztási információs és tanácsadó szolgálat, pótvizsga felkészítő táborok), információs kiadvány – ÁllásPont, Tarjáni Háló humánszolgáltatói katalógus,
- heti rendszerességű találkozások (1997-től folyamatosan éjszakai sport), ehhez kapcsolódó országos találkozók, fesztiválok, határmenti események szervezése,
- kapcsolódás helyi ifjúsági kezdeményezésekhez, segítő szervezetekhez, sportbajnokságok, egyéni esetkezelések, önismereti csoportok szervezése,
- többnapos, bennlakásos önismereti táborok, segítő beszélgetések drog, alkohol, dohányzás, aids témakörökben, kábítószer elleni hét helyi eseményeiben közreműködés, KEF munkában, munkacsoportjaiban való munka stb.) állt, állnak az egyesületünk országos és helyi szakmai sikeressége és elismertsége mögött.

Programjainkat helyi együttműködésekől, valamint pályázati forrásokból finanszírozzuk.

Kiemelkedő programunk a Holdsugár (éjszakai sportbajnokság) primer prevenciók, alternatív ifjúsági program, amelyet megalakulásunk óta végzünk, dr. Faragó Sándor szakmai nyomdokain haladva, természetesen az évek hosszú sora alatt sokat változott a helyszín, a segítő szakemberek és a fiatalok összetétele, helyzete.

Szoros a kapcsolatunk salgótarjáni ifjúságsegítő szervezetekkel: HA-JÓ gyermek és Ifjúságsegítő Egyesület, Krétakör Alapítvány, Sümegi Ilona Alapítvány, Salgótarjáni Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda (SITI). Változatlanul az ifjúsági, fiatal felnőtt korosztály integrálása, szocializációjuk, mentálhigiénés segítése, támogatása a fő cél.

Ehhez változatlanul „használjuk” mint eszközt a sportot (pingpong, természetjárás, tollaslabda), a különféle stresszkezelési technikákat-módszereket (önismereti csoportok, előadások (közlekedésbiztonság), tréningek, képzések a megye különböző településein).

Kiemelt tevékenységünk a több éve elkezdett, veszélyeztetett valamint fogyatékkal élő fiatalokkal való foglalkozások szervezése, személyiségük fejlesztése (extrém sportos fiatalok, értelmükben gátolt fiatalok- Sümegi Ilona Alapítvány). Az egyesület több mint egy évtizedes segítői tapasztalatait intenzíven kívánjuk megosztani városunkban tevékenykedő civil és más szervezetekkel, annak jegyében, hogy fejlődjön a helyi kooperáció. Ennek érdekében

valósítjuk meg a „Civil mikrokörök fejlesztése” c. programunkat. Folyamatosan keressük a lehetőséget minél több esélyegyenlőségi programban való részvételre: rendszeres klub napok, életmódprogramok a Ha-Jó Gyermek és Ifjúságsegítő Egyesülettel, a Rokkantelepért Egyesülettel, a Rónafalui Baráti Társasággal.

Tevékenységünket önkéntes munkában, valamint egy fő kulturális közfoglalkoztatott munkatárs segítségével valósítjuk meg.

12. **Sréter Ferenc Népfőiskolai Egyesület**

1993. március 5-én alakult salgótarjáni székhellyel.

Az Egyesület céljai:

- a népfőiskolai mozgalom szélesítése,
- a magyarok szellemi hagyományainak ápolása, védelme és áthagyományozása széleskörű ismeretterjesztéssel,
- a különböző korosztályokat érintő közéleti és egyéb aktuális témák feldolgozása,
- az idős korosztály aktivizálása,
- a palóc hagyományok ápolása, továbbadása,
- a fiatalabb nemzedékkel való együttélés, együttműködés segítése a programokon keresztül,
- annak elősegítése, hogy az emberek értelmet és célt találjanak saját életükben.

Az Egyesület főbb tevékenységei:

- Nemzedékek Népfőiskolája programsorozatunk októbertől – áprilisig a JAMKK Belső klubtermében szerdánként 14,30-tól;
- Szerettnap, melyen élővé tesszük, hogy „mindennapi kenyerünk a szeretet”;
- Közlekedésbiztonsági nap, ahol a közlekedési nagykorúságunk elérésének fontosságára hívjuk fel a figyelmet;
- Kiállítások szervezése elsősorban első és/vagy fiatal kiállítók számára a JAMKK-ban;
- Kézimunka hímzőkörünk a hagyományos kézimunkák mellett a modern technikák alkalmazását is megtanulja, hogy a palóc mintákat „használhatóvá” tegye a fiatalok számára is;
- *Sréter dalosai* csoportunk a palóc népdalkincs őrzője;
- *Csengőhangú énekesek* találkozója szervezése, ahol a megye és a régió palóc énekes csoportjai megismerhetik egymást és tanulhatnak egymástól;

- Kirándulások szervezése, amelyek alkalmával tagságunk és az érdeklődők megismerhetik a megye irodalmi, történelmi és természeti nevezetességeit;
 - Képzéseket szervezünk, melyekkel elősegítjük a résztvevők önismeretének fejlődését;
 - *Nógrád megyei községek bemutatkozása Salgótarjában* programunk erősíti a város és a falvak lakói számára egymás megismerését, a jó kapcsolatok kiépítését és a felismerést, hogy egymás nélkül nincs élet;
 - Kétévenként szervezünk „*Hogy látva lássanak*” címmel Ki mit tud-ot? A rendezvényt megyei, régiós szinten hirdetjük meg minden korosztály részvételét várva, több műfajban, magyar nyelven előadva;
 - Egyesületünk közel 100 civil szerveződéssel és több mint 50 egyéb szervezettel, intézménnyel áll rendszeres kapcsolatban;
- **Egyházak**

1. Hit Gyülekezete

„Boldog, aki a nyomorultra gondol, a veszedelem napján megmenti azt az Úr.” (Zsoltárok könyve 41:2)

A Hit Gyülekezete tíz év illegalitás után 1989 óta bejegyzett keresztény egyház, a világszerte mintegy 600 millió tagot számláló pünkösdi-karizmatikus megújulási mozgalom része. Legfontosabb küldetésének az evangélium hirdetését tartja, Vidám Vasárnap című élő televíziós istentiszteleteit százezrek kísérik figyelemmel.

A Hit Gyülekezete Szeretetszolgálat (HISZ) 2010-ben mintegy 160 millió forint értékben nyújtott segítséget a rászorulóknak. Ruhraktára havi átlagban 1500-2000 kg ruhaneműt közvetít ki. Ez 100-150 főt illetve családot jelent. Főleg téli időszakban jellemző a hajléktalanok, szociálisan rászorulóknak részére meleg, ill. hideg étel elkészítése, azaz úgynevezett teajarat, illetve "gulyásagyús" ételosztás.

Az egyház közhasznúsága azonban helyreállt emberi életekben mérhető leginkább. Szakmai szervezetek is elismerik kiemelkedő eredményeit a drogos fiatalok, alkoholisták, bűnöző életmódot, illetve deviáns viselkedést folytató személyek társadalmi reintegrációjában.

A Hit Gyülekezete kiterjedt oktatási és nevelési tevékenységet is folytat. Államilag elismert országos közoktatási intézményrendszerében (3 óvoda, 5 általános iskola és gimnázium) közel 4000 fiatal tanul. Az egyház mesterdiplomát adó főiskolája, a Szent Pál Akadémia az ország második legnagyobb létszámú teológiai intézménye.

A *Hit és Erkölc*s Kulturális Alapítvány szociális tevékenységet, családsegítést, időskorúak gondozását, továbbá nevelést, oktatást, képességfejlesztést, ismeretterjesztést, kulturális közhasznú tevékenységet folytat.

2. **A Református Egyházközség** 1924 óta végzi szolgálatát Salgótarjában. Összefogja és pásztorolja a Salgótarjában élő református vallású híveket. Vasárnaponként Istentiszteleten Isten Igéjének hirdetésével segíti lelki épülésüket, hitbeli megújulásukat, ha kell vigasztalásukat. Hétköznapiakon több korcsoportban tart bibliaórákat, ahol lehetőség nyílik a Szentírás üzenetének jobb megismerésére, közvetlen, beszélgetésre is lehetőséget adva. A lelkipásztor rendelkezésre áll mindenki számára, aki őt bizalommal megkeresi lelki gondozás céljából, felekezeti hovatartozástól függetlenül.

Salgótarján iskoláiban kötelezően választható hit és erkölcstanoktatást végzünk. Törekedünk arra, hogy a fiatalokat is megszólítsuk és beépítsük a gyülekezet közösségébe. Házasságkötésekre kérjük Isten áldását, együtt örülünk a családokkal a kisgyermek érkezésekor, és a keresztelek alkalmával. Temetéseken Isten vigasztalását és a feltámadásba vetett hitünkről teszünk bizonyosságot.

Gyülekezetünkben működik a Szenczi Molnár Albert kamarakórus, amely adventi gyertyagyújtás alkalmával szokott szolgálni a városban. Szociális munkát végzünk, szegények között, segítjük a hozzánk forduló családokat krízishelyzetben. A Salgótarján környéki falvakban, szórványokban élők gondozását is végezzük. A Salgótarjáni Református Egyházközség a Szentírás szava szerint igyekszik a város jólétén, amelyben él.

• **Gazdasági szereplő**

1. Az **Axamo Kft** a kazári telephelyén közel ötven éves ruhagyártási múltat visz tovább 2002-től. 132 főt foglalkoztat a cég, ebből 20 fő az ipari tanulók létszáma, valamint 35 fő megváltozott munkaképességű munkavállaló. A dolgozók helyből és a környező településekről járnak az üzembe.

A cég kötött alapanyagú felső ruházati termékeket gyárt, német megrendelésre. A szabás, varrás, adjusztálás előállítási műveleteken kívül gépi hímző kapacitással is rendelkezik. A termelésben a gépi munkákon kívül igen sok kézimunka igény is jelentkezik. A műszaki előkészítés, az irányítás és a kapcsolattartás is számítógépes rendszeren keresztül valósul meg. A termékek magas minőségi szintjét a megújult géppark, a folyamatos képzés, a

szigorú ellenőrzés, valamint a partnerrel a személyes, szoros kapcsolattartás biztosítja. A cégnek a piaci helyzete jó, további megrendelések, fejlesztési elképzelések megvalósítását tervezi.

- **Egyéb partnereink**

1. Egészségügyi-Szociális Központ

Salgótarján Megyei Jogú Város Képviselőtestülete a 104/1995. /IV.24./ Kgy.h. számú határozatával döntött az Egészségügyi - Szociális Központ megalapításáról.

2013. július 1-től a Kistérségi Szociális és Gyermekjóléti Központ valamint a Salgótarján Megyei Jogú Város Egészségügyi - Szociális Központ egy intézményként, Egészségügyi - Szociális Központ néven folytatta munkáját, fenntartója a Salgótarján és Térsége Önkormányzatainak Társulása.

Az intézmény a Társulás tagönkormányzatainak területén nyújt

- szociális alap- és szakosított ellátásokat: családsegítő szolgálatot, házi segítségnyújtást, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, idősek klubjait, támogató szolgálatot, szenvedélybetegek és pszichiátriai betegek közösségi ellátását, alacsony küszöbű szolgáltatást, hajléktalan személyek nappali melegeződését és éjjeli menedékhelyét, hajléktalan személyek átmeneti ellátását, fogyatékos személyek nappali ellátását, fogyatékos személyek lakóotthoni ellátását, idősek otthonát, étkeztetést,
- gyermekjóléti alapellátásokat: gyermekek és családok átmeneti otthonát, gyermekjóléti központot, gyermekjóléti szolgálatot, bölcsődét, valamint
- közreműködik Salgótarján Megyei Jogú Város egészségügyi alapellátásában: háziorvosi, házi gyermekorvosi, fogorvosi és iskolaorvosi szolgálatokat üzemeltet, szervezi és működteti a védőnői- és iskolavédőnői hálózatot, az anyatejgyűjtőt, a fogorvosi ügyeletet és a hajléktalanok háziorvosi ellátását.

2. Nógrád Megyei Gyermekvédelmi Központ (Salgótarján, Ruhagyári út 9.)

Intézményünk, az alapító okirata szerinti alaptevékenységeivel - otthont nyújtó ellátás és területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás – kapcsolatos feladatokat a hatályos jogszabályokban, a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, mint fenntartó határozataiban, rendeleteiben előírtaknak megfelelően, az intézmény Szervezeti és Működési

Szabályzatában foglalt irányelvek és a szakmai programokban megfogalmazott alapelvek, módszerek alapján, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény szellemében végzi.

Otthont nyújtó ellátás keretében

- Biztosítja a 0-18 év közötti – a gyermekotthonok és a nevelőszülői hálózat igénybevételeivel – az ideiglenes hatállyal elhelyezett, nevelésbe vett gyermekek teljes körű ellátását.
- Előkészíti a családi környezetbe történő visszahelyezést, elősegíti a családi kapcsolatok ápolását, előkészíti és segíti az örökbefogadást. A beilleszkedési, magatartási vagy tanulási zavarokkal küzdő sajátos szükséglettel bíró gyermekek számára speciális ellátást, és nevelési felügyeletet biztosít.
- A fogyatékkal élő, különleges bánásmódot kívánó ellátottak számára a testi, érzelmi, erkölcsi fejlődést elősegítő, életkornak, egészségi állapotnak és egyéb szükségletnek megfelelő ellátást nyújt. Utógondozást végez (18-24 év közötti fiatal felnőttek).
- Nevelőszülői hálózatot működtet, nevelőszülői tanácsadást biztosít.

Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat keretében végzett főbb feladatok:

- Az ideiglenes hatállyal elhelyezett, nevelésbe vett gyermek, gondozási helyének meghatározása, az elhelyezési javaslat, valamint a gyermek egyéni elhelyezési tervének elkészítése.
- Eseti gondnoki-, vagyonkezelő gondnoki-, gyermekvédelmi gyámi hálózat működtetése.
- A gyermekek örökbefogadásának szakmai előkészítése, közreműködés az örökbefogadási eljárások lebonyolításában.

3. A Különleges Ellátásban Részesülők Támogatásáért Alapítvány (KERT

A TÁMOGATÁSOK
ALAPJÁN
KÉSZÜLT
A KERT ALAPÍTVÁNY
LEVELEZÉSI CÍME

Alapítvány) azzal a céllal jött létre, hogy *minden eszközzel segítse és támogassa a fogyatékkal élő gyermekeket, fiatalokat, valamint az őket gondozó-nevelő családokat.*

Bár az alapítvány hivatalos jogi formát csak ez évben kapott, létrehozói és önkéntesei közös munkáján alapuló, informális, önszerveződő csoportként a Hit Gyülekezete fogyatékkal élő gyerekek és családjaik segítségével foglalkozó szolgáltatásként közel 20 éves múltra tekint

vissza. Az Alapítvány salgótarjáni székhellyel, de országos tevékenységi körrel jött létre. Az Alapítvány vezetősége és az összes segítő a munkáját kizárólagosan önkéntes alapon teljesíti, anyagi ellenszolgáltatás nélkül. Önkénteseink között egyaránt vannak gyógypedagógiai, szociális és pedagógus végzettségű szakemberek, gazdasági, jogi, egészségügyi vagy marketing területen jártas személyek, valamint a téma iránt elkötelezett laikus segítők.

Az elmúlt évek során különböző szabadidős és kulturális programokkal, előadások szervezésével igyekeztünk hozzájárulni a fogyatékossgal élő gyermekek és fiatalok szellemi, lelki, fizikai fejlődéséhez, valamint az őket nevelő családok tehermentesítéséhez, mindennapi életvitelének támogatásához, terheik csökkentéséhez. Emellett mindig is hangsúlyt fektettünk a szülők lelki támogatására, mentálhigiénés gondozására is, a személyes beszélgetések, tanácsadások mellett szakképzett önkénteseink a családok számára bármikor elérhetőek telefonon, e-mailen, hogy bármilyen élethelyzetben, kérdésben segítséget kaphassanak.

Alapítványunk törekszik arra, hogy aktív szerepet vállaljon a társadalmi szemléletformálásban is. Önkénteseink rendszeresen szerveznek iskolákban, családi napokon a fogyatékossgot bemutató sajátélményű, játékos foglalkozásokat, előadásokat. Ezen „érzékenyítő programok” során mindig igyekszünk a felmerülő kérdésekre választ adni, amely hisszük, hogy hozzájárul a fogyatékossgal kapcsolatos előítéletek, téves elképzelések rombolásához, az esélyegyenlőség, a társadalmi elfogadás, a tolerancia erősödéséhez.

V.2. A Felzárkózási Kerekasztal működése, feladatai

A járási Felzárkózási Kerekasztal létrehozása egy több szintű, szerteágazó, egymással kapcsolatban lévő partneri, intézményi háló létrejöttét eredményezi, melynek elemei

- 1) a kezdeményező, a különböző célcsoportokat és problémáikat felelősen kezelő, operatív végrehajtást végző **munkacsoportok**,
- 2) a teljes szervezeti struktúrát működtető, koordináló **szakmai menedzsment**,
- 3) a folyamatokat irányító, döntéshozó **Felzárkózási Kerekasztal**.

Ezáltal egy olyan szervezeti struktúra jön létre, amely az ÁROP 1.A.3. projekt befejezése után megalapozza egy kisebb létszámú szakmai fórum munkáját, hiszen a projekt során kialakultak a közös munka működési mechanizmusai, létrejött egy jól működő szakmai menedzsment, megerősödött a járási partnerség, és elkészült a további akciókat megalapozó járási Esélyteremtő Programterv is.

A kerekasztal és a kapcsolódó szervezeti egységek összehangolt munkája révén az esélyegyenlőségi területen meglévő feladatok szervezése, projektek megvalósítása is koordinált módon történik, amellyel el lehet kerülni a párhuzamosságokat, javul a problémakezelés és a költséghatékonyság is. A járási Felzárkózási Kerekasztalban való részvétellel a kisebb települések is megfelelő szakmai támogató háttérrel kapnak saját esélyegyenlőségi feladataik elvégzéséhez.

A járási szintű Felzárkózási Kerekasztal működése a projekt idején:

A járási szintű Felzárkózási Kerekasztal június és október között összesen 8 alkalommal ült össze. A projekt megvalósítása során a kerekasztal-tagok workshopon, szakmai képzéseken és attitűdformáló tréningeken is részt vehettek.

Tagsága:

- A járás önkormányzatainak esélyegyenlőségi programért felelős tisztviselői;
- Az esélyegyenlőségi célcsoportokkal dolgozó főbb civil szervezetek képviselői, a helyi nemzetiségi önkormányzatok delegáltjai, az érintett társadalmi csoportok képviselői;
- Szociális, oktatási, foglalkoztatási, egészségügyi szektorok releváns képviselői;

Meghívottak:

- TKKI területi igazgatóságának esélyegyenlőségi mentora, valamint a területileg illetékes kormányhivatal delegáltja;
- Egyéb a partnerségben feladatot vállaló partnerszervezetek a partnerség-építési folyamat eredményeként;

Célja:

A projekt során első lépésként szükséges a Helyi Esélyegyenlőségi Programban szereplő csoportok (nők, idősek, gyerekek, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők és romák) problémáinak feltárása, ahol intézkedések szükségesek a célcsoport helyzetének javítása érdekében. A lehetséges beavatkozási területek igen széles mezőt fednek le, az intézkedések koncentrálhatnak gazdaságfejlesztési kérdésekre (munkahelyhez jutás és munkahelyteremtés, kompetenciák fejlesztése és oktatás), szociális kérdésekre (lakhatás támogatása, szociális szolgáltatások fejlesztése), valamint a járásban elérhető egészségügyi szolgáltatások színvonalának javítására is.

A stratégia és a beavatkozási területek ismeretében azonosíthatóak azok a potenciális intézmények, civil szervezetek és vállalkozások, akiket partnerként be lehet vonni a megvalósítási szakaszba. A partner jelöltekkel második lépésként elindul egy műhelymunka, ahol megtörténhet az intézkedési terv felülvizsgálata, az együttműködési lehetőségek feltárása. A projekt célja legalább három partnerségi megállapodás megkötése, amelyek az intézkedési terv megvalósítását segítik.

Feladatai:

A járási szintű Felzárkózási Kerekasztal áttekinti a járás önkormányzatainak esélyegyenlőségi programjait és azok megvalósulását, összehangolja a térségben tervezett intézkedéseket és fejlesztéseket. Ezáltal lehetőség nyílik az önkormányzatok és az állami fenntartásba került intézmények által ellátott közszolgáltatások megszervezésének finomhangolására, különös tekintettel az esélyegyenlőség érvényesítésére a felzárkózás, az oktatás, képzés, a szociális ellátások, az egészségügy és a foglalkoztatás területén. Szakmai javaslatokat fogalmaz meg járási programokra, ösztönzi a járáson belüli partnerségek létrejöttét és fejlődését. Nyomon követi, monitorozza és értékeli az ÁROP 1.A.3. projekt megvalósítását.

Munkacsoportok:

A Helyi Esélyegyenlőségi Programok, illetve a járási Esélyteremtő Programterv célcsoportjaihoz és/vagy a kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítottunk ki az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai a Koordinációs – szakmai menedzsment - csoportnak is.

Koordinációs –szakmai menedzsment - csoport:

Az ÁROP 1.A.3. projektben létrehozandó szakértői csoport, amely koordinálja a projekt szakmai megvalósítását, támogatja a kerekasztal, és a munkacsoportok munkáját. Gondoskodik a projektcélok, eredmények teljesüléséről. Biztosítja az akciók folyamatos nyilvánosságát.

A járási szintű Felzárkózási Kerekasztal működése a projekt lezárásával megszűnik.

A projekt lezárása utáni időszakban szorgalmazzuk egy operatív szakmai csoport létrehozását Járási Esélyteremtő Fórum néven.

A Járási Esélyteremtő Fórum a projektgazda esélyegyenlőségi ügyekért felelős alpolgármestere vezetésével az együttműködő partnerek esélyegyenlőségéért felelős szakembereivel, a projektgazda esélyegyenlőséggel foglalkozó szervezeti egységének vezetőjével és az esélyegyenlőséggel foglalkozó szakembereivel, illetve az éppen az adott témával érintett célcsoportokhoz kapcsolódó civil szervezetekkel, egyházakkal együtt végzi munkáját.

A Járási Esélyteremtő Fórum évente legalább kétszer ülésezik. Irányítja és összehangolja az Esélyteremtési Programtervben megfogalmazott célok megvalósítását.

A megfelelő szintű társadalmi bevonás, a demokratikus működés és a széles körű helyi nyilvánosság biztosítása érdekében a Járási Esélyteremtő Fórum ülései a továbbiakban nyitottak minden érdeklődő – a járásban élő - lakos és szervezet számára formális csatlakozás nélkül is.

VI. Az Esélyteremtő Programterv nyilvánossága

Fontos számunkra, hogy a projekt keretében elért eredmények a lehető legnagyobb körben ismertetésre kerüljenek, az Esélyteremtő Programterv a lehető legszélesebb közönséghez eljusson a járásban. Célunk elérését egyrészt zárórendezvénnyel biztosítjuk - 100 fő részvételével - ahol összefoglaljuk és megerősítjük az elért eredményeket. Másrészt az együttműködő települési önkormányzatok, civil szervezetek, intézmények vállalják, hogy honlapjukon megjelenítik az elfogadott Esélyteremtő Programtervet.

Az Esélyteremtő Programterv elfogadása a 8. kerekasztal ülésen történik. A Programtervet megelőzően - a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében – megküldjük az együttműködő települési önkormányzatok, civil szervezetek, szolgáltatók, egyházak, nemzetiségi önkormányzatok és egyéb partnereink részére.

A Járási Esélyteremtő Fórum ülésein a program megvalósításában elért eredményekről beszámolnak az együttműködő partnerek. A Járási Esélyteremtő Fórum ülései nyilvánosak.

Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzatok és intézményeik különböző rendezvényein, beépítjük települési kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja és a helyi média áll rendelkezésre.

VII. Monitoring

Az Esélyteremtő Programterv megvalósulását a Járási Esélyteremtő Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a programterv szükség szerinti aktualizálására.

Munkatervét a következő szempontok figyelembe vételével állítja össze:

- Az esélyegyenlőségi célcsoportok felé irányuló rendszeres és folyamatos információs és tájékoztató tevékenység biztosítása;
- A jog és érdekvédelmi tevékenység hatékonyabbá tétele;
- Ágazatok, szervezetek, szolgáltatások közötti együttműködés elősegítése, a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés segítése;
- Az állami, önkormányzati és civil szervezetek közötti folyamatos együttműködés elősegítése, partnerkapcsolatok fenntartása és további kiépítése;
- A szakmai és társadalmi kommunikáció hatékony elősegítése;
- A döntéshozatalt segítő, előkészítő tevékenységben való részvétel, javaslattevési jogosítványok és képviselői biztositása, a nyitott véleményalkotás lehetőségének megteremtése, az esélyegyenlőség horizontális elvének érvényesítése;
- Egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése;
- Hátrányos megkülönböztetés minden formájának tiltása, elutasítása;
- Szemléletmód váltása az érintett célcsoportok irányában;
- Társadalmi befogadás elősegítése;

A települések vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek. Feladatuk továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben és az Esélyteremtő Programtervben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél, illetve az ÁROP 1.A.3. projekt keretében együttműködési kötelezettséget vállalt szereplők ismerjék meg a település Helyi Esélyegyenlőségi Programját és az Esélyteremtő Programtervet, feleljenek meg az elvárásainak, vállaljanak aktív szerepet a megvalósításában.

VIII. Fenntarthatóság

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata a projekt vége után is a fenntarthatóságra törekszik. A projekt által elért eredményeket mindenki számára elérhetővé, és hozzáférhetővé teszi a honlapon és partnerei honlapján. A létrejövő partnerkapcsolatokat tovább működteti a Járási Esélyteremtő Fórum létrehozásával, kiemelt hangsúlyt fektetve folyamatos bővítésükre és fejlesztésükre. A jól működő kapcsolatrendszer nélkülözhetetlen eleme a tervek megvalósíthatóságának.

A projekt eredményei

- Kialakításra került a Salgótarjáni járásban az esélyegyenlőségi programok végrehajtásához szükséges szolgáltatási és intézményi együttműködés.
- Megerősödött a társadalmi párbeszéd, a közösségi tervezés helyi rendszere (önkormányzatok, intézmények, civil szervezetek, gazdasági szereplők és szakértők bevonásával) a Helyi Esélyegyenlőségi Programok megvalósításának vonatkozásában.
- Létrejött a felzárkózással kapcsolatos, kiemelten a Helyi Esélyegyenlőségi Programokban foglalt feladatok járási szintű egyeztetésének párbeszéd-fóruma, a járási szintű Felzárkózási Kerekasztal.
- Elkészül a járáson belül felmerült, és a települések együttműködését igénylő problémák komplex kezelését megalapozó – a járási felzárkózási kerekasztal által elfogadott - „Esélyteremtő-programterv”, amely megerősíti a partnerséget, továbbá felkészíti a járást a releváns szakmai területeken a 2014-20-as EU-s források fogadására is.
- Sikeres esélyegyenlőségi akciók (workshopok, attitűdformáló és szakmai képzések) valósultak meg, amelyek megalapozták a partnerek fenntartható együttműködését, erősítették az elfogadó, segítő attitűd kialakulását a célcsoportok felé.
- Létrejött a Járási Esélyteremtő Fórum, amely segíti az Esélyteremtő Programban megfogalmazott célok irányítását és összehangolását.

Szervezeti fenntarthatóság

A projekt szervezeti gazdája Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata. A szervezeti fenntarthatóságot segíti a többszintű intézményrendszer, a tudatos szervezetfejlesztési folyamat, valamint az Esélyteremtő Programterv, amely hosszú távon is

érdemi munkát ad a járási esélyteremtő intézményrendszer különböző szervezeti egységeinek. A projekt megvalósításához és működéséhez szükséges emberi erőforrások és infrastrukturális háttér a későbbiekben is rendelkezésre áll. A projekt lezárása után is törekszünk arra, hogy a Járási Esélyteremtő Fórum működtetésével az Esélyteremtő Programterv céljai megvalósuljanak.

Szakmai fenntarthatóság

A projektbe bevont partnerek széleskörű tapasztalatokkal rendelkeznek. A hátrányos helyzetű célcsoportokkal foglalkozó partnerek pontosan ismerik a klienseik helyzetét és problémáit, emiatt releváns válaszok születnek a problémákra járási szinten. A partnerségi bevonáson alapuló programterv készítése elkötelezetté teszi a résztvevő partnereket, hogy a megvalósításban is aktív szereplőként működjenek közre. A szakmai fenntarthatóságot az együttműködő partnerek szakemberei és az Esélyteremtő Fórum tagjai segítik. Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata vállalja a koordinációt a projekt befejezése után is.

Pénzügyi fenntarthatóság

A pénzügyi fenntarthatóságot az önkormányzatok saját források bevonásával, valamint pályázati forrásokkal segítik

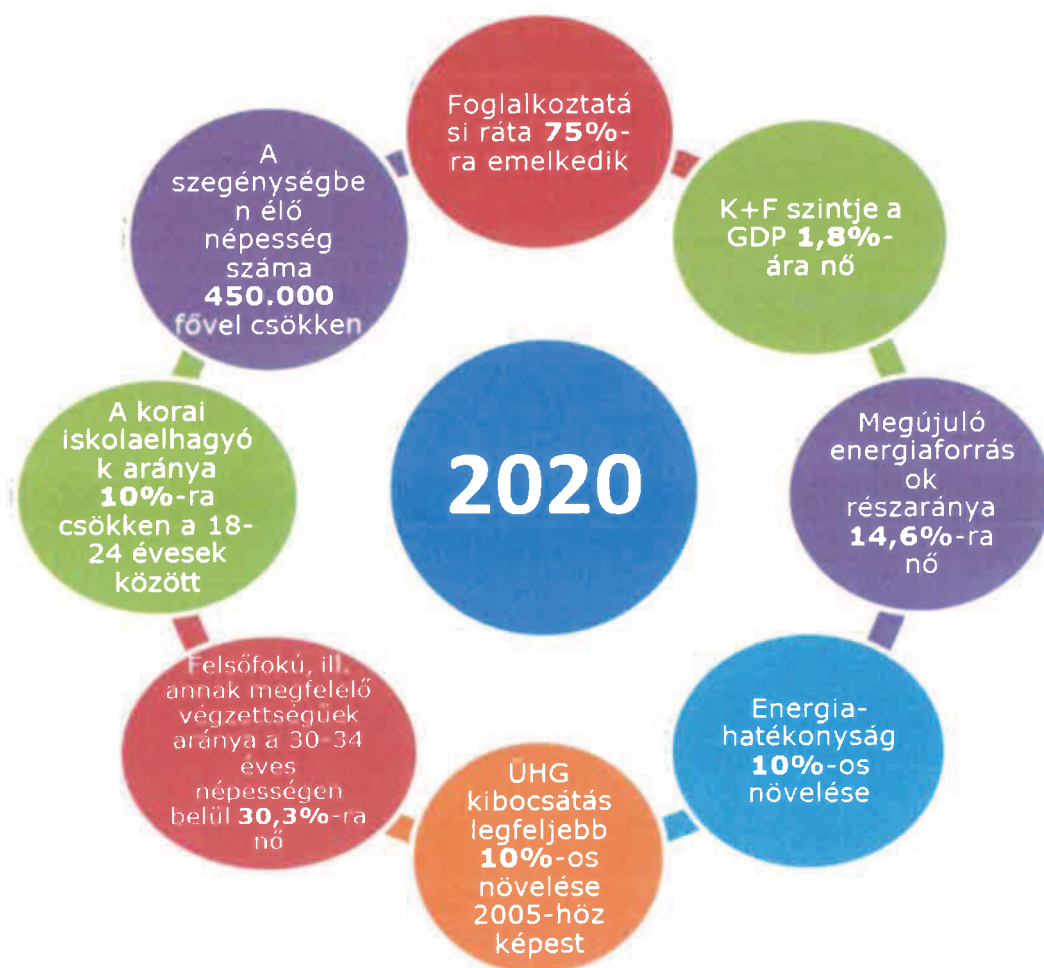
Az Esélyteremtő Programtervben olyan intézkedések kerültek megfogalmazásra, amelyek reálisan a 2014-20-as időszakban célzott EU-s források igénybevételel valósíthatóak meg.

A kialakult együttműködések továbbra is fenntartják a járás együttműködő települései a civil szervezetek és vállalkozások közreműködésével. A partnerek által nyújtott szolgáltatások összehangolásával a költséghatékonyság is növekszik. Az összehangolt projekttervezések révén pedig az EU-s pályázatok pénzügyi koncentrációja is megvalósulhat.

Széchenyi 2020

A 2014-2020 közötti időszakban a korábbi hét éves periódushoz képest – melynek a legfőbb célja a leszakadt régiók felzárkóztatása volt – most az összes EU tagállamnak 11 célhoz kell igazítania saját fejlesztési terveit, így mind a 28 ország egy irányba fejlődik majd tovább. Magyarország a következő hét éves időszakban összesen 7480 milliárd forintot használhat fel. Az összes forrás 60%-át a gazdaságfejlesztésre fordíthatjuk majd, melynek részét képezi a foglalkoztatottság elősegítése is. Az előző időszakhoz képest másfélszer több

forrás jut majd munkahelyteremtésre, háromszor több kutatás-fejlesztésre és innovációra, energiahatékonyságra, az infokommunikációs szektor fejlesztésére pedig a korábbi összegek dupláját használhatjuk fel. A teljes pénzügyi keret legalább 15 százalékát közvetlenül a kis- és középvállalkozások megerősítésére fordítják majd, és a pályázati rendszerben is több változásra számíthatunk.

A települési önkormányzatok felelős vállalása a HEP-ben foglalt intézkedések végrehajtása, ezeket a projekttől függetlenül is végre kell hajtaniuk, melyhez a projekt során kialakult együttműködés komoly segítséget nyújthat, hisz vannak azonos, összefüggő problémák, melyeket közösen sokkal eredményesebben lehet megoldani, ez biztosítja a fenntarthatóságot.

IX. Az Esélyteremtő Programterv elfogadása

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata, mint projektgazda az elkészült Esélyteremtő Programtervet a járási szintű felzárkózási kerekasztal elé benyújtotta és elfogadásra javasolta.

A Felzárkózási Kerekasztal az Esélyteremtő Programtervet (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és elfogadta. Ezzel Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata és együttműködő partnerei kijelentik, hogy az Esélyteremtő Programtervet megismerték, annak tartalmával egyetértenek és megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

[Handwritten signature]

Aláírás

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata

Partner aláírás

Bárna Község Önkormányzata

Partner aláírás

Cered Község Önkormányzata

Partner aláírás

Egyházasgerge Község Önkormányzata

„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091

Breyó Gábor
Partner aláírás

Ipolytarnóc Község Önkormányzata

Szilágyi Orsolya János
Partner aláírás

Karancsalja Község Önkormányzata

Am/
Partner aláírás

Karancsberény Község Önkormányzata

Székelyi Zoltán
Partner aláírás

Karancsbeszteri Község Önkormányzata

Partner aláírás

Karancslapujtő Község Önkormányzata

Károlyi György
Partner aláírás

Községi Önkormányzat Lúdfarva

Partner aláírás

Mihálygerge Község Önkormányzata

Partner aláírás

Nagybárcány Község Önkormányzata

Partner aláírás

Somoskőújfalu Község Önkormányzata

Partner aláírás

Sóshartyán Község Önkormányzata

Partner aláírás

Szilaspogony Község Önkormányzata

Partner aláírás

Zabar Község Önkormányzata

Partner aláírás

Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége
Nógrád Megyei Szervezete

Mozgáskorlátozottak
Egymást Segítők
Egyesülete
3100 Salgótarján, Fő tér 5.

Partner aláírás

Mozgáskorlátozottak Egymást Segítő Egyesülete

Partner aláírás

Palóc Hálózati Szövetség

ABIGÉL Közhasznú Egyesület
Civilház,
3100 Salgótarján, Fő tér 5.
Adószám: 18028661-1-12

Partner aláírás

Abigél Közhasznú Egyesület

Vakok és Gyengénlátók
Nógrád Megyei Egyesülete
3100 Salgótarján, Bartók B. út 10.
Adószám: 10641334-1-12
Tel / Fax: 32/789-420

Partner aláírás

Vakok és Gyengénlátók
Nógrád Megyei Egyesülete

Partner aláírás

PALLÓ Ifjúságsegítő Egyesület

„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban,
a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”

ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091

Salgótarjáni Civil

Partner aláírás

Salgótarjáni Civilekért Közhasznú Alapítvány

Salgótarján Civilekért

Közhasznú Alapítvány

3100 Salgótarján, Klapka Gy. út 4.

Adószám: 18001697-1-12

Letnék

Partner aláírás

CSEND HANGJAI ALAPÍTVÁNY

3100 Salgótarján, Mátyás I. út 70.

Adószám: 18633423-1-12

OTP: 11741000-20059532

Tel.: (06-32) 422-023

Csend Hangjai Alapítvány

Pócsa

Partner aláírás

Sréter Ferenc Népfőiskolai Egyesület

KRÉTAKÖR ALAPÍTVÁNY

3100 Salgótarján, Löwy S. út 2.

Adószám: 18633650-1-12

OTP: 11741000-20059958

Partner aláírás

Kréta Kör Alapítvány

Partner aláírás

HA-JÓ Gyermek- és Ifjúságsegítő Egyesület

Lélekpenditők Társasága

Partner aláírás

Lélekpenditők Társasága

TÁRSASÁGA

3100 Salgótarján, Kassai sor 2.

Adószám: 18044451-1-12

„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban,
a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091

HIT GYŰLEKEZETE SALGÓTARJÁN
3100 Salgótarján, Nagymező út 5/A
Adószám: 19187262-4-42
CSASZ: 18780443-5-42

Partner aláírás

Salgótarjáni Hit Gyülekezete

Partner aláírás

Salgótarjáni Református Egyházközség

Partner aláírás

Salgótarján Megyei Jogú Város
Roma Nemzetiségi Önkormányzata

Partner aláírás

Axamo Kft.

AXAMO
Ruházati Kft.
3127 Kazár, Hámán Kató út 1.
Adószám: 12827826-2-12

Partner aláírás

Egészségügyi-Szociális Központ

*„Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi
Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”
ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091*

Kiegészítés az Esélyteremtő Programtervhez

Az Esélyteremtő Programterv elfogadása

A Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (SINOSZ) kijelenti, hogy az Esélyteremtő Programtervet megismerte, annak tartalmával egyetért és megvalósításában a SINOSZ Nógrád Megyei Szervezete által tevékenyen részt kíván venni.

Tekintettel arra, hogy a SINOSZ Nógrád Megyei Szervezetének elnöke ebben a tárgykörben aláírási jogkörrel nem rendelkezik, ezért az Esélyteremtő Programtervet a SINOSZ nevében dr. Kósa Ádám országos elnök írja alá.

Partner aláírás

Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége

X. Mellékletek

Együttműködési megállapodások